

เกี่ยวกับยาเสพติด 2534 แต่อย่างไรก็ตามการริบทรัพย์นั้นจะต้องผ่านขั้นตอนของศาลอาญาเสียก่อนว่าผู้
นั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจริงจึงจะยึดทรัพย์ได้ ซึ่งขั้นตอนต่างๆ ต้องใช้เวลา จนถึงปัจจุบันนี้ยัง
ไม่สามารถจะยึดทรัพย์ได้ เป็นเพียงอาัยทรัพย์ไว้ชั่วคราวเพื่อรอผลทางคดีอาญาก่อน

ขณะเดียวกัน ป.ป.ส. ได้พยายามผลักดันร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสกัดการฟอกเงินที่มาจาก
การค้ายาเสพติดด้วย แต่ยังคงอยู่ในช่วงของการพิจารณาผ่านร่างกฎหมาย โดยกฎหมายฉบับนี้จะ
สามารถครอบคลุมได้มากกว่ามาตรการการริบทรัพย์ เพราะสามารถเอาผิดกับผู้รับช่วยฟอกเงิน และยัง
สามารถตรวจสอบทรัพย์สินไม่ว่าจะแปรรูปไปกี่ครั้งได้

สำหรับทางด้านการปราบปรามการค้ายาบ้า รัฐบาลชุดนายบรรหาร ศิลปอาชา ได้จัดตั้ง
หน่วยเฉพาะกิจขึ้นมาเพื่อดำเนินการปราบปรามการค้ายาบ้าซึ่งกำลังแพร่ระบาดไปทั่ว และได้เปลี่ยนชื่อ
ยาบ้าเป็นยาบ้า เพื่อเป็นการรณรงค์ให้ประชาชนเห็นถึงภัยของยาบ้า พร้อมทั้งได้เพิ่มโทษของการค้ายา
บ้า ซึ่งถูกจัดความผิดไว้ในประเภท 2 ให้เป็นความผิดประเภท 1 ซึ่งมีโทษเท่าการค้าเฮโรอีนและสามารถ
ประหารชีวิตได้

ถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินมาตรการทางกฎหมายที่เพิ่มมากขึ้น แต่เนื่องจากการค้ายาเสพติดให้
ผลตอบแทนสูง ซึ่งทำให้ผู้ค้าสามารถที่จะจ่ายเงินติดสินบนข้าราชการ นักการเมือง เพื่อให้คุ้มครอง
ขบวนการค้ายาเสพติดได้เช่นเดียวกัน จึงเกิดปรากฏการณ์ของการฟัวพันของผู้ค้ายาเสพติดกับโครงสร้าง
อำนาจขึ้นตลอดเวลา

ในการจัดระดมความคิดในเชิงนโยบายต่อการค้ายาเสพติดนั้นพบว่า ได้มีการตั้งคำถามถึง
ความจริงใจของผู้มีอำนาจในระดับสูงถึงการแก้ไขปัญหายาเสพติด เพราะว่าในหลายๆ กรณีด้วยกันการ
ค้ายาเสพติดฟัวพันกับผู้มีอำนาจตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับบน สำหรับมาตรการทางกฎหมายต่างๆ ที่
ออกมาใช้นั้นมักจะเกิดจากแรงกดดันนอกมากกว่าที่จะเกิดจากภายในขึ้นมา นอกจากนี้แล้วเนื่องจาก
ปัจจุบันมูลค่าการค้ายาเสพติดที่เป็นหมื่นๆ ล้านบาท เกิดจากการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งจะต้องมีการ
ผลักดันอย่างต่อเนื่องและจริงจังให้ประชาชนตระหนักในปัญหาพิษภัยยาเสพติด โดยเฉพาะเยาวชนที่มี
อัตราการเสพติดที่เพิ่มสูงขึ้น เพื่อลดจำนวนผู้เสพยาเสพติดในประเทศ ในขณะเดียวกันคงต้องมีการออก
กฎหมายสกัดการฟอกเงินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด

เอกสารอ้างอิง

- McCoy, A.F. 1972 The Politics of Heroin in Southeast Asia, แปลโดย พิสิฐ วงศ์วัฒนา, 2537, การเมืองของเฮโรอีนบนถนนอำนาจสายเดียวกัน, สำนักพิมพ์ผู้จัดการ
- มิ่งสรรค์ ขาวสะอาด และจิราภรณ์ แผลงประพันธ์ 2537 สมุดปกขาวที่ตีอาร์ไอ : สามเหลี่ยมทองคำผลิตแล้วหายไปไหน.
- โยธิน แสงวงศ์ และมณฑิรา อิศวักดิ์, 2534 พฤติกรรมการเสี่ยงของพนักงานขับรถสลิปต่อการแพร่เชื้อเอดส์ ลักษณะการทำงานและประวัติชีวิต, รายงานการวิจัยของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รายงานสถิติเกี่ยวกับยาเสพติดประจำปี 2533, 2537.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2539 การศึกษาเร่งด่วนวิกฤติการณ์ราคาเฮโรอีนสูงรวดเร็วและผลสืบเนื่องต่อตลาดมืดและผู้เสพ
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2539 สรุปสถานการณ์เฮโรอีนในปัจจุบันกับผลกระทบห้วงเวลาตั้งแต่เดือนเม.ย. - พ.ค. 2539
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2538 ประมาณการจำนวนผู้ค้ายาเสพติดในประเทศไทย, เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- อัมมาร สยามวาลา และชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์, 2534, บทบาทของการลักลอบค้ายาเสพติดต่อเศรษฐกิจไทย, เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ข้อมูลอื่น ๆ ได้จาก

- การสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของ ป.ป.ส., นายตำรวจฝ่ายปราบปรามยาเสพติด และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามยาเสพติดของสถานทูตสหรัฐอเมริกา
- การจัดสัมมนาระดมความคิดเห็น เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2539

ขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายในประเทศไทย

โดย

ผศ.ดร. สัจจิต พิริยะรังสรรค์

ขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายในประเทศไทย

ผศ.ดร. ธงศักดิ์ พิริยะรังสรรค์

ปัจจัยและเงื่อนไขของขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมาย

ประเทศไทยมีพรมแดนติดกับเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ คือ พม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่า กัมพูชา และลาวนั้นไม่ใคร่ราบรื่นนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมาที่ประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้มีความขัดแย้งภายในประเทศ ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลสหรัฐที่มุ่งต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชียและนโยบายต่างประเทศของไทยที่มุ่งรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยส่งเสริมให้เกิดรัฐกันชน (buffer state) กับประเทศเพื่อนบ้าน เงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดการไหลเวียนของอาวุธสงครามอย่างกว้างขวางในประเทศไทย ยิ่งเมื่อภายในสังคมไทยเกิดความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง ตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1960 ควบคู่ไปกับการเติบโตของระบบเจ้าพ่อท้องถิ่นด้วยแล้ว ขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายจึงสามารถจัดวางระเบียบองค์กรของตนเองได้อย่างมั่นคง

ปัจจัยและเงื่อนไขภายนอกประเทศ

ตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา ความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศอย่างแหลมคมภายในหมู่ประเทศเพื่อนบ้านของไทยยังคงดำรงอยู่อย่างมั่นคง ความขัดแย้งและสงครามภายในประเทศพม่า กัมพูชา เวียดนาม ลาว และมาเลเซีย มีความเกี่ยวข้องและสนับสนุนขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายในประเทศไทยในเวลาต่อมา

สหภาพเมียนมาร์ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 "สหภาพพม่า" ซึ่งประกอบด้วยพม่า และรัฐต่าง ๆ ได้ร่วมกันเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษจนเป็นผลสำเร็จในปีพ.ศ.2491 ในการประชุมผู้นำของพม่าและผู้นำของรัฐต่าง ๆ ที่เมืองปางโหลง เมื่อปีพ.ศ.2490 ได้มีการร่วมลงนามในสนธิ

สัญญาปางโหลง โดยมีข้อตกลงกันว่ารัฐต่าง ๆ จะเข้าร่วมกับพม่าเป็นสหภาพพม่า และเมื่อพม่าได้รับเอกราชครบ 10 ปีแล้ว พม่าจะให้รัฐต่าง ๆ ได้ปกครองตนเอง แต่ต่อมาได้เกิดรัฐประหารขึ้นภายในพม่า โดยนายพลเนวิน สนธิสัญญาปางโหลงที่ผู้อองซานผู้นำพม่าทำไว้จึงถูกยกเลิก รัฐบาลพม่าปฏิเสธสิทธิการปกครองตนเองของชนกลุ่มน้อยในรัฐต่าง ๆ ไม่อนุญาตให้ชนกลุ่มน้อยมีสิทธิเท่าเทียมพม่า แต่กลับพยายามใช้นโยบายกลืนชาติโดยการบีบบังคับให้ชนกลุ่มน้อยละทิ้งขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเอง และให้มายอมรับวัฒนธรรมของพม่าแทน นอกจากนี้นายพลเนวิน หัวหน้าคณะรัฐประหารยังได้จับกุมตัวเจ้าฟ้า และบุคคลสำคัญของรัฐต่าง ๆ ทุกรัฐมาควบคุมตัวไว้ด้วย ชนกลุ่มน้อยในรัฐต่าง ๆ จึงได้รวบรวมกำลังกันขึ้นเพื่อต่อต้านรัฐบาลพม่า ทั้งนี้เพื่อที่จะแยกตัวออกจากสหภาพพม่า (เวณิกา บุญมาคลี, 2536:67-71; จำลอง ทองดี, 2538:35, 82-83, 153)

การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธของชนชาติส่วนน้อยเริ่มต้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา ในทศวรรษที่ 1980 มีชนชาติส่วนน้อยและกลุ่มต่าง ๆ มากกว่า 27 กลุ่มที่อยู่ในขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชและประชาธิปไตย เช่น กลุ่มขุนต่าของชนชาติไต กลุ่มกระเหรี่ยงอิสระที่นำโดยนายพลโบเมียะ กลุ่มมอญ กลุ่มกะฉิ่น กลุ่มว้า กลุ่มอาระข่าน ฯลฯ (Kanbawza Win, 1995:208-210) (ดูภาคผนวกที่ 1 ของเอกสารฉบับนี้) กองกำลังของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ จะตั้งฐานที่มั่นของตนที่ชายแดนพม่า-ไทย ตั้งแต่จังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ จนกระทั่งถึงจังหวัดระนอง (เวณิกา บุญมาคลี, 2536:68-69)

ภาพที่ 1 แสดงพื้นที่ของกองกำลังชนกลุ่มน้อยในพม่า และภาพที่ 2 แสดงพื้นที่ของกองกำลังชนกลุ่มน้อยในพม่า

การเพิ่มขึ้นของกลุ่มและชนชาติต่าง ๆ ที่ต่อต้านรัฐบาลพม่าด้วยกำลังอาวุธ และการปราบปรามของรัฐบาลพม่าต่อกลุ่มเหล่านี้ด้วยความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับนั้น มีความหมายถึงการเพิ่มปริมาณการค้าฝิ่น และเฮโรอีน เนื่องจากชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มนำยาเสพติดเหล่านี้มาแลกเปลี่ยนกับอาวุธสงคราม เงินทอง อาหารและยารักษาโรคกับพ่อค้าไทย เพื่อนำไปใช้ในการต่อสู้กับรัฐบาลพม่า

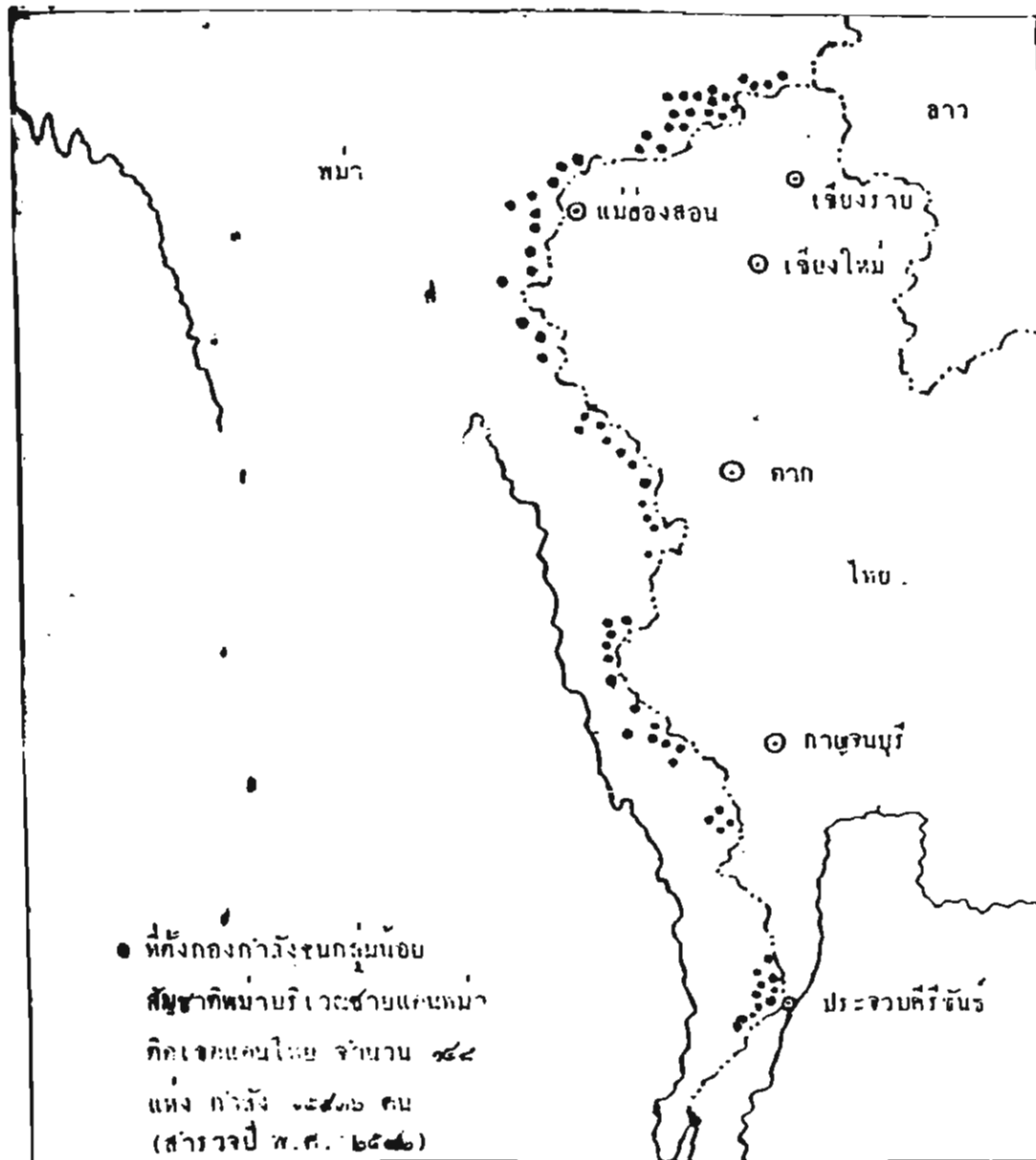
สถานการณ์ความไม่สงบภายในพม่าได้รับการส่งเสริมให้ขยายตัวมากขึ้นจากนโยบายของรัฐบาลไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน

พวกผู้นำไทยมีอคติต่อพม่ามานานแล้ว เพราะว่าพม่าชอบรุกรานไทยตลอดมา ในอดีต ไม่มีนักเรียนไทยคนไหนที่ไม่เคยเรียนประวัติศาสตร์ครั้งที่พม่ารุกรานไทย เสากรุงศรีอยุธยาในปีพ.ศ.2310 ด้วยความฝังใจว่าพม่ามีท่าทีคุกคามต่อความมั่นคงของคนเองอยู่เสมอ รัฐบาลไทยจึงต้อนรับพวกกลุ่มต่าง ๆ ที่ต่อต้านบางกลุ่ม เพื่อให้ดำเนินการก่อความพม่าต่อไปได้ การก่อความลักษณะนี้มีคให้พม่าต้องยุ่งอยู่กับการป้องกันคนอยู่ตลอดเวลาที่มีการสร้างความไม่สงบทางด้านชายแดนซึ่งฝ่ายไทยถือว่าเป็นเจตกนชนที่ดี

(Mccoy, 1972, พิธิษฐ วงศ์วัฒนะ (แปล), 2537)

ภาพที่ 1

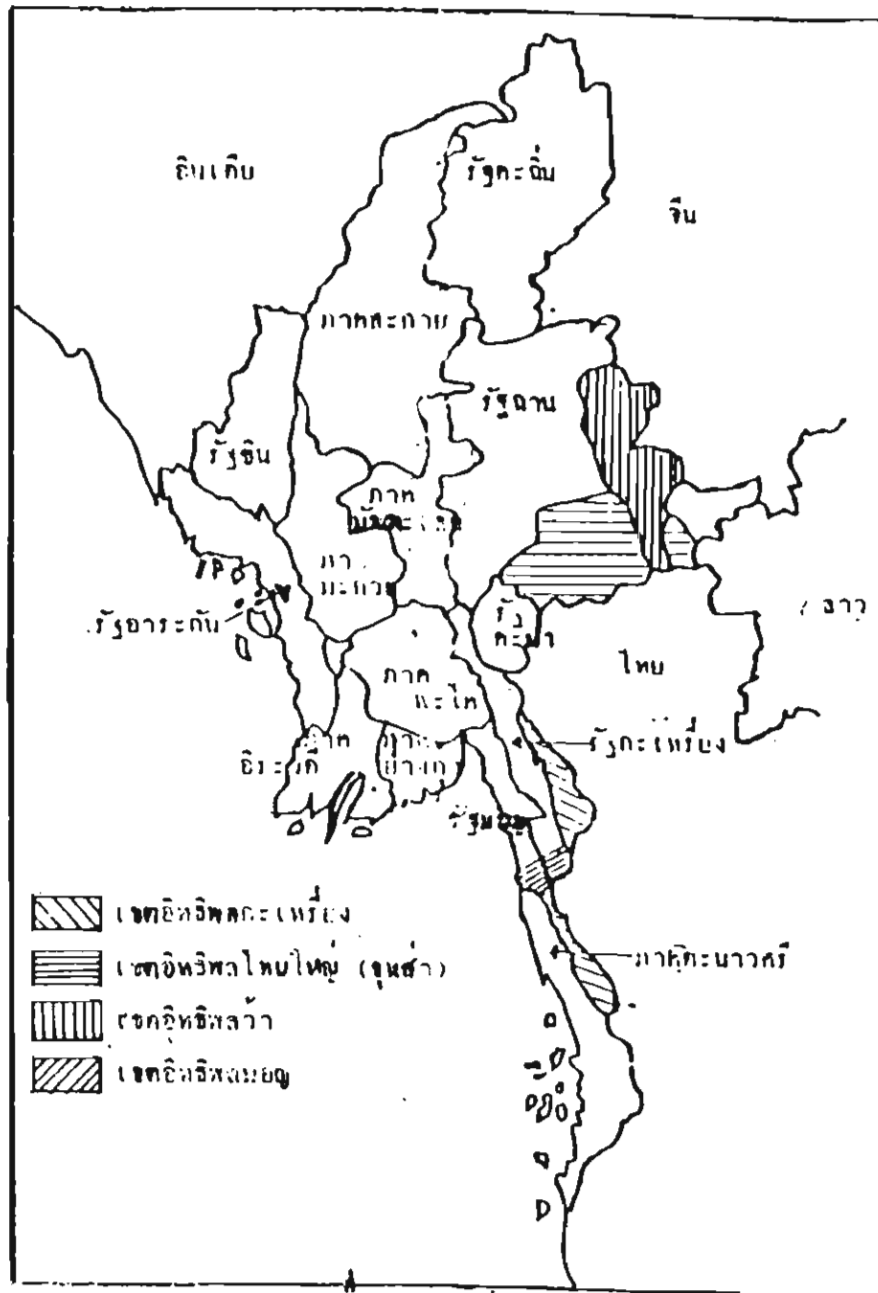
แผนที่ตั้งเขตแสดงที่ตั้งกองกำลังชนกลุ่มน้อยในพม่าติดชายแดนไทย

ที่มา : ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด, อ้างในเวณิกา บุญมาคลี, 2536: 71.

ภาพที่ 2

แผนที่ดังต่อไปนี้แสดงพื้นที่อิทธิพลของกองกำลังชนกลุ่มน้อยในพม่า

ที่มา: ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด, อ้างในเวณิกา บุญมาศิริ, 2536: 70.

นายพลตำรวจท่านหนึ่งพูดถึงยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของไทยทางภาคตะวันตกว่า รัฐบาลไทยยอมรับรัฐบาลเผด็จการของพม่า แต่ก็ไม่อยากให้พม่ามีเอกภาพ และสันติสุข ด้วยเหตุนี้รัฐบาลไทยจึงสนับสนุนชนกลุ่มน้อยในเรื่องอาวุธ แต่รัฐบาลไทยก็ไม่ไว้วางใจชนกลุ่มน้อยเช่นเดียวกัน เนื่องจากมีหลายกลุ่ม รัฐบาลไทยไม่ต้องการให้ชนกลุ่มน้อยประสบชัยชนะ เพราะเกรงว่าหากชนกลุ่มน้อยชนะ ความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ อาจรุนแรง และส่งผลกระทบต่อประเทศไทยจนไม่อาจคาดคะเนได้ พูดอีกอย่างหนึ่งก็คือนโยบายของรัฐบาลไทยนั้นไม่ต้องการให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีชัยชนะเด็ดขาด สลोकเป็นรัฐบาลได้ แต่จะต้องไม่มีภาวะสันติภาพเกิดขึ้นในพม่า ทั้งนี้เพื่อให้ ประเทศไทยมีความปลอดภัย และปราศจากการคุกคามจากพม่า (พล.ต.ต.,สัมภาษณ์, 11 ส.ค. 2538)

กัมพูชา ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาได้แสดงให้เห็นว่าในระยะตั้งแต่ปีพ.ศ.2345 เป็นต้นมา **ไทยต้องการที่จะให้ประเทศกัมพูชามีสภาพเป็นรัฐกันชนระหว่างไทยกับเวียดนาม** ซึ่งแนวความคิดนี้ได้มีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายของไทยต่อกัมพูชาตลอดมา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ภายหลังที่กัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสเมื่อปีพ.ศ.2497 แล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับไทยไม่ใคร่ราบรื่นนัก ความขัดแย้งกรณีเขาพระวิหารระหว่างกัมพูชากับไทยในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 นำไปสู่การคัดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในเวลาต่อมา (สุพรรณิการ์ สุวิระสฤทธิ, 2536, 38-39, 97) ความยุ่งยากทางการเมืองภายในกัมพูชาในทศวรรษที่ 1970 เกิดขึ้นเมื่อกลุ่มทหารยึดอำนาจจากเจ้าโรคมสีหนุ และเจ้าสีหนุประกาศเป็นแนวร่วมกับเขมรแดงในเวลาต่อมา จนกระทั่งเวียดนามและกลุ่มเฮงสัมรินสามารถขับไล่กลุ่มเขมรแดงออกจากพนมเปญได้สำเร็จ กำลังทหารเวียดนามในกัมพูชากว่าแสนคน (อรอนงค์ น้อยวงศ์, 2536:86) และราว 40,000-50,000 คนในลาว (วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนะ, 2531:8) ได้กลายเป็นกำลังที่ข่มขู่ความมั่นคงของประเทศไทยโดยตรง เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของไทย รัฐบาลไทยเห็นว่าการที่กัมพูชาจะมีเอกราชจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเหตุว่ากัมพูชาเป็นเสมือนรัฐกันชนโดยธรรมชาติระหว่างไทยกับเวียดนาม (สุพรรณิการ์ สุวิระสฤทธิ, 2526:100) รัฐบาลไทยจึงให้การสนับสนุนแก่กลุ่มเขมร 3 ฝ่าย คือ เขมรแดง สีหนุ และซอนซานน์ ในการขับไล่เวียดนามให้พ้นไปจากกัมพูชาจนกระทั่งเป็นผลสำเร็จในเวลาต่อมา

การเกิดรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในช่วงกลางทศวรรษที่ 1990 ภายใต้การดูแลขององค์การสหประชาชาติ ไม่ได้ทำให้เกิดสันติภาพอย่างแท้จริงในกัมพูชา กลุ่มเขมรแดงยังคงอาศัย

ชายแดนไทย-กัมพูชาเป็นฐานที่มั่นที่สำคัญที่สุดในการก่อวินาศกรรมรัฐบาลที่พนมเปญ การดำรงอยู่ของกลุ่มเขมรแดงในปัจจุบัน นอกเหนือจากการมีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมืองภายในประเทศที่แน่นอจนจำนวนหนึ่งแล้ว เงื่อนไขอีกประการหนึ่งเกิดจากการที่รัฐบาลไทยให้การสนับสนุนกลุ่มเขมรแดงมาโดยตลอด โดยที่รัฐบาลหวังว่าความไม่สงบในกัมพูชาจะเป็นผลดีต่อความมั่นคงในประเทศไทย เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2538 ที่ผ่านมา พล.อ.เมียส โซเปีย รองหัวหน้าสำนักงานสังักคระทรวงกลาโหมกัมพูชา ได้ระบุพาดพิงถึงประเทศไทยว่ากลุ่มกองโจรเขมรแดงยังคงมีความร่วมมือและมีสายสัมพันธ์อย่างลับ ๆ กับกลุ่มนักธุรกิจและเจ้าหน้าที่ทางการทหารระดับสูงของไทยตามแนวชายแดนอย่างต่อเนื่องตลอดมาเพื่อซื้อหาอาหารและสะสมอาวุธไว้ในคลังอาวุธ แม้ว่ารัฐบาลไทยจะออกมาประกาศยืนยันว่าไม่มีการสนับสนุนฝ่ายเขมรแดงก็ตาม (มติชน, 26 พ.ค. 2538)

เวียดนาม-ลาว-มาเลเซีย สงครามเวียดนาม และลาวในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 ที่ดำเนินไปอย่างรุนแรงเนื่องจากมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ให้การสนับสนุนอย่างสำคัญต่อรัฐบาลในไซ่ง่อน และที่เวียงจันทน์ มีส่วนทำให้ขบวนการยาเสพติดในเวียดนาม ลาว เขมร ไทย และพม่าสามารถจัดระเบียบองค์กรของตนได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้อาวุธสงครามที่สหรัฐส่งมาสนับสนุนฝ่ายต่อต้านคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนยังไหลไปสู่ชนกลุ่มน้อยในพม่า โดยมีกลุ่มคนไทยเป็นตัวกลาง

ความขัดแย้งทางการเมืองภายในมาเลเซียระหว่างรัฐบาลกับกองโจรคอมมิวนิสต์ ที่อาศัยประเทศไทยเป็นหลังพิง ขบวนการยาเสพติดที่อาศัยน่านน้ำไทย และมาเลเซีย ตลอดจนถึงขบวนการค้าของหนีภาษี และขบวนการค่าน้ำมันเถื่อน ล้วนแล้วแต่เป็นกลุ่มที่ส่งเสริมให้ขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายในประเทศไทยเติบโตทั้งสิ้น

ปัจจัยและเงื่อนไขภายในประเทศ

ในช่วงระหว่างปีพ.ศ.2490-2515 รัฐบาลไทยถูกปกครองโดยกองทัพและตำรวจนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง นำไปสู่การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 ในทศวรรษที่ 1970 การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธระหว่างคอมมิวนิสต์กับทหารรัฐบาลเกิดขึ้นมากกว่า 30 จังหวัด อาวุธของฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รับการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยอย่างเต็มที่ แม้ว่าสงครามทางอุดมการณ์ระหว่าง 2 ฝ่าย

จะยุติลงในทศวรรษที่ 1980 แต่อาวุธจำนวนมากของพรรคคอมมิวนิสต์ถูกฝังอยู่ตามเขตป่าเขา ซึ่งในเวลาต่อมาอาวุธเหล่านี้ส่วนหนึ่งอาจถูกนำมาใช้ประโยชน์ในขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายได้

ในช่วงที่ระบบการเมืองไทยเป็นแบบเผด็จการ การค้าฝิ่น เฮโรอีน และยาเสพติด ระหว่างกลุ่มก๊กมินตั๋งทางภาคเหนือของไทย กับกลุ่มคนในเครื่องแบบดำเนินไปค่อนข้างราบรื่น (ดู McCoy, 1972) ผลประโยชน์ของยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ ทำให้เกิดกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่นต่าง ๆ ขึ้นทั้งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ อีสาน กลาง เหนือ และตะวันตกของไทย การล่มสลายของระบบทหารในปี 2516 พร้อมกับการเติบโตของระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทำให้ผู้มีอิทธิพล เจ้าพ่อท้องถิ่น พ่อค้ายาเสพติด พ่อค้าอาวุธผิดกฎหมาย และผู้ที่อยู่ในขบวนการสิ่งผิดกฎหมายผ่านการฟอกตัวโดยระบบการเลือกตั้งกลายเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งที่เป็น ส.ส. ส.จ. และส.ท. ได้เป็นจำนวนมาก หลายคนเป็นรัฐมนตรี อดีตรัฐมนตรี ส.ส. และอดีตส.ส. รวมทั้งเป็นผู้ทรงอิทธิพลในพรรคการเมืองทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ครอบงำกระทั่งถึงขณะนี้ ระบบการเมืองแบบเปิดไม่สามารถจัดอิทธิพลและเครือข่ายของขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายได้ แต่ระบอบการเมืองแบบปัจจุบันกลับกลายเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ช่วยให้ขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายดำรงอยู่ได้

ตลาดการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมาย

อุปสงค์ของอาวุธสงครามผิดกฎหมาย

ตลาดของประเทศเพื่อนบ้านไทยที่ต้องการอาวุธสงครามมากที่สุดมีอยู่ 2 แห่งคือภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย ตลาดอาวุธสงครามทางภาคตะวันตกของประเทศไทย ได้แก่ ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในพม่า เช่น กลุ่มไทยใหญ่ กระเหรี่ยง มอญ และพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ฯลฯ ส่วนทางภาคตะวันออกเฉียงใต้คือกลุ่มเขมรแดง

ก่อนปี 2532 มีชนกลุ่มน้อยในพม่าทั้งสิ้นกว่า 27 กลุ่มที่ดำเนินการต่อสู้ด้วยอาวุธกับรัฐบาลพม่า กองกำลังติดอาวุธเหล่านี้มีอยู่ราว 60,000 คน ระหว่างปี 2532-2537 มีชนกลุ่มน้อย 13 กลุ่มที่ลงนามยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธกับพลเอก ทำให้จำนวนทหารติดอาวุธลดลง 50% คือ ลดลง 30,000 คน ในปี 2532 เพียงปีเดียวมีชนกลุ่มน้อย 5 กลุ่มที่ยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธ และทำให้กำลังติดอาวุธลดลง 21,400 คน ในปี 2536 เมื่อกลุ่มกะฉิ่นยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธก็ทำให้จำนวนทหารที่ต่อ

ด้านรัฐบาลลดลงอีกราว 5,000 คน ดังนั้นในปี 2538 จึงมีชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านสลอด้วยอาวุธเหลือ 14 กลุ่ม จำนวนทหารเหลืออยู่ 30,000 คน กลุ่มติดอาวุธกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดคือไทยใหญ่ราว 18,000 คน กลุ่มกะเหรี่ยงราว 5,000 คน และกลุ่มนักศึกษาพม่าราว 2,000 คน (ดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1)

ในบรรดากองกำลังที่ติดอาวุธของชนกลุ่มน้อย 30,000 คน ดูเหมือนว่ากลุ่มที่มีความสามารถในการซื้ออาวุธสงครามจะมีเพียง 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มไทยใหญ่ และกะเหรี่ยง ซึ่งมีกำลังรวมกันแล้วประมาณ 23,000 คน กลุ่มต่าง ๆ ที่เหลือมีความสามารถและมีอำนาจในการซื้ออาวุธค่อนข้างน้อย "กองกำลังเหล่านี้พึ่งพิงตลาดอาวุธในประเทศไทยทั้งหมด" (สัมภาษณ์อดีตเจ้าหน้าที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ, 8 กันยายน 2538)

ทางภาคตะวันออกของไทย ในปี 2538 คาดว่ากองกำลังติดอาวุธของเขมรแดงที่กำลังทำสงครามกองโจรกับรัฐบาลพนมเปญ มีอยู่ราว 10,000-30,000 คน¹ ศาสตราจารย์ ดร.เจียน ชีระวิทย์ ผู้เชี่ยวชาญกัมพูชาจะเห็นว่าทหารหลักของเขมรแดงมีอยู่ราว 8,000-10,000 คน และทหารบ้านมีอยู่ราว 10,000 คน-20,000 คน (สัมภาษณ์, ศาสตราจารย์ ดร.เจียน ชีระวิทย์, 13 กันยายน 2538) กำลังติดอาวุธกลุ่มนี้พึ่งพิงตลาดอาวุธทั้งจากประเทศไทยและภายนอกประเทศ โดยเปรียบเทียบกับชนกลุ่มน้อยในพม่าแล้ว กลุ่มเขมรแดงไม่ใคร่ประสบปัญหาเรื่องการขาดแคลนอาวุธ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าอุปสงค์ของอาวุธสงครามจะอยู่ที่ตลาดของชนกลุ่มน้อยในพม่าเป็นหลัก

อุปทานของอาวุธสงครามผิดกฎหมาย

บุคคลและองค์กรที่อยู่ในขบวนการจัดหาอาวุธสงครามผิดกฎหมายให้แก่ชนกลุ่มน้อยในพม่า และเขมรแดง ประกอบด้วยตำรวจ ทหาร นักการเมือง นักธุรกิจ และรัฐบาลต่างประเทศ ฯลฯ

¹ งานของวัชรินทร์ ผลศิริ (2538) คาดว่ากองกำลังเขมรแดงมีอยู่ราว 9,000 คน ส่วนงานของจิตราภรณ์ วนัสพงศ์ (2538) คาดว่ากำลังติดอาวุธเขมรแดงมีราว 10,000-20,000 คน Global Witness (1995) ประมาณว่าเขมรแดงมีทหารหลักราว 2,000-3,000 คน และทหารบ้านราว 10,000-20,000 คน

1) กลุ่มที่จัดหาอาวุธให้แก่เขมรแดง ได้แก่ ทหาร รัฐบาลจีน และพ่อค้าไม้และพลอย

(1) กลุ่มทหาร ในปี 2522 เวียดนามส่งกำลังทหารราบยานเกราะ และปืนใหญ่ 17 กองพล จับไล่รัฐบาลเขมรแดงออกจากพนมเปญ และสถาปนาระบอบเฮงสัมรินได้สำเร็จ หลังจากนั้น เวียดนามส่งกำลังทหารออกกวาดล้างพวกเขมรแดงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา จนกระทั่งทำให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างกองทหารไทยกับเวียดนามขึ้น สถานการณ์ในขณะนั้นรัฐบาลไทยเชื่อว่าเป้าหมายต่อไปของเวียดนามคือการเปิดสงครามเต็มรูปแบบบุกข้ามพรมแดนไทยเข้ามา ความขัดแย้งระหว่างไทย-เวียดนามและเขมรแดงที่มีจีนสนับสนุนกับเวียดนามได้นำไปสู่การประสานผลประโยชน์ระหว่างไทยกับ เขมรแดง และจีน เพื่อสกัดกั้นอิทธิพลของเวียดนามและสหภาพโซเวียตในอินโดจีน

จีนมีบทบาทค่อนข้างสูงในเวลาต่อมา ในการทำให้เขมรสามฝ่ายคือ ฝ่ายสีหนุ เขมรเสรีของซอนซานน์ และเขมรแดงมาปรองดองกัน และสามารถก่อตั้งรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตยได้สำเร็จ โดยมีสีหนุเป็นประธาน และเขมรแดงเป็นกองกำลังใหญ่ที่สุด มีสมรรถภาพในการรบมากที่สุด และเป็นกำลังรบที่ซัดเข้าในการทำสงครามกับรัฐบาลพนมเปญ และเพราะเหตุว่าเขมรแดงเป็นกองกำลังทหารที่มีบทบาทสำคัญยิ่งกว่าเขมรฝ่ายอื่น ๆ เขมรแดงจึงกลายเป็นกำลังรบที่ทำงานใกล้ชิดกับกองทหารไทยมากที่สุด เช่น กองกำลังสุรนารี กองกำลังนุรพา กองกำลังป้องกันชายแดน จันทบุรี-ตราด ของหน่วยบัญชาการนาวิกโยธินของกองทัพเรือ (ผู้จัดการรายวัน, "ลัทธิสุดขั้วของใคร?", 14 ธันวาคม 2536: 29-30)

เพราะเหตุว่า เขมรสามฝ่ายหรือรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตย เป็นรัฐบาลที่ถือว่าถูกต้องตามกฎหมาย มีที่นั่งในองค์การสหประชาชาติ และประเทศมหาอำนาจทุกประเทศรับรองรัฐบาลนี้ รัฐบาลนี้จึงได้รับการสนับสนุนทางด้านอาวุธจำนวนมากจากมิตรประเทศเพื่อใช้ในการสู้รบกับเวียดนามและรัฐบาลเฮง สัมริน อาวุธส่วนใหญ่ของเขมรสามฝ่ายได้รับจากรัฐบาลจีน กลุ่มเขมร

รัฐบาลไทยได้เร่งรัดเสริมสร้างศักยภาพทางทหารของคนตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้ในปีพ.ศ.2520 เพื่อป้องกันเวียดนาม ขณะเดียวกัน ในพื้นที่ที่เวียดนามบุกยึดกัมพูชานั้น รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ประกาศเพิ่มวงเงินการขายอาวุธแบบให้สินเชื่อที่จะให้แก่ไทยในพ.ศ.2522 จากเดิม 21 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา เป็น 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา พร้อมจับเพิ่มจำนวนที่ปรึกษาด้านการทหารชาวอเมริกันในไทย จากเดิม 50 คนในปีพ.ศ.2522 เป็น 120 คนโดยประมาณในปีถัดมา โดยที่ปรึกษาด้านการทหารเหล่านี้เข้ามาฝึกการใช้อาวุธใหม่ ๆ ให้กับทหารไทย และเมื่อเวียดนามได้เริ่มปฏิบัติการกวาดล้างฝ่ายต่อต้านในช่วงที่เวียดนามรุกเข้าเข้ามาในเขตไทยที่บ้านโนนหมากมูน ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2523 ไทยได้เพิ่มงบประมาณป้องกันประเทศ 24% นอกจากนี้ในระหว่างปีพ.ศ.2528-2529 ไทยได้ทำความตกลงซื้อเครื่องบินเอฟ-16 และระบบป้องกันอากาศคอมพิวเตอร์มูลค่ากว่า 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา และได้ลงนามความตกลงกับสหรัฐอเมริกาเรื่องคลังอาวุธสำรองขึ้นในประเทศไทยด้วย ดูอรอนงค์ น้อยวงศ์ (2536) : 78-79.

แดงเป็นกลุ่มที่ได้ประโยชน์จากอาวุธของจีนมากที่สุด นอกจากนี้อาวุธอีกส่วนหนึ่งยังมาจาก รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ที่ให้การสนับสนุนแก่กองกำลังของสีหนุ และกลุ่มซอนซานน์โดยตรง ดู เหมือนว่าอาวุธบางส่วนของเขมรสามฝ่ายยังมาจากประเทศที่สนับสนุนอีกหลายประเทศด้วย

การมอบอาวุธของชาติมหาอำนาจข้างต้นมายังกลุ่มเขมรสองฝ่าย มิใช่เป็นการส่งมอบ อาวุธกันโดยตรง หากแต่ส่งผ่านหน่วยงานที่ทางทหารไทยก่อตั้งขึ้นใหม่และเป็นหน่วยงานลับที่ทำ งานเพื่อการนี้โดยเฉพาะ¹ ตามรายงานของสื่อมวลชน หน่วยงานนี้ทำงานเป็นอิสระและมิได้ถือว่าเป็น ปฏิบัติการของรัฐบาลหรือหน่วยงานของทหาร

การช่วยเหลือทางด้านอาวุธแก่รัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตยก็ทำกันด้วยความระมัด ระวังมาก มีการปกปิดเป็นความลับเท่าที่จะทำได้ และเป็นหน้าที่ของสปก.ทบ. 315 ทั้งหมด

ในการดำเนินการนี้ ไม่มีการประสานหรือติดต่อกับหน่วยราชการใด ๆ ณ ที่ตั้ง ของทางทหาร หรือทางการใด ๆ "ฉ.ก.315" มีสำนักงานของตนเอง ที่กำลังพลไม่ แต่งเครื่องแบบ ทุกคนอยู่ในฐานะพลเรือน และสถานที่เป็นแหล่งในการติดต่อ ประสานงานกันเรื่องการสนับสนุนอาวุธแก่เขมรสามฝ่ายหรือรัฐบาลกัมพูชา ประชาธิปไตย ก่อนที่จะมีสนธิสัญญาปารีสในการตกลงกันในการสร้างสันติภาพ นั้น "ฉ.ก.315" ได้ขึ้นป้ายสำนักงานของคนที่เขาไว้ ณ ดึกแห่งหนึ่งว่าเป็น "บริษัท" มองดูเผิน ๆ ก็เหมือนกับบริษัทที่ทำการติดต่อการค้า และลูกค้าที่มาติดต่อกับ บริษัทนี้คือ "ชาวจีน" เป็นส่วนใหญ่

(ผู้จัดการรายวัน, 14 ธันวาคม 2536)

นโยบายการสนับสนุนเขมรสามฝ่ายเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป เมื่อองค์การสหประชา ชาติเตรียมให้มีการเลือกตั้งในกัมพูชา ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2536 โดยที่เขมรทุกฝ่ายต่างเข้า ร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ยกเว้นกลุ่มเขมรแดงเพียงกลุ่มเดียวที่ปฏิเสธกระบวนการนี้ ด้วยเหตุนี้ องค์การสหประชาชาติ จึงได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อกดดันต่อฝ่ายเขมรแดง และรัฐบาลไทยจำ เป็นต้องสั่งปิดชายแดนด้านกัมพูชาเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2535 ตามคำเรียกร้องขององค์การสห ประชาชาติ กระบวนการถ่ายโอนอำนาจไปสู่ประชาชนโดยผ่านการเลือกตั้งได้ทำให้เกิดการเปลี่ยน แปลงทางการเมืองภายในกัมพูชาอย่างสำคัญ กล่าวคือกลุ่มกรรมหลวงรณฤทธิ์ สุนเซน และซอน ซานน์กลายเป็นรัฐบาลผสม ในขณะที่กลุ่มเขมรแดงกลายเป็นกองโจรนอกกฎหมายไป กระนั้นก็

¹ หน่วยงานนี้ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการอ้างว่าชื่อ "สปก.ทบ.315" มีพ.อ.(พิเศษ) พลตรี ขงใจยุทธ เป็นผู้รับผิดชอบ ผู้จัดการรายวัน (14 ธันวาคม 2536).

ตาม คู่มือที่ว่าจนกระทั่งถึงขณะนี้ทหารไทยยังคงให้การสนับสนุนทางอาวุธและทางวัตถุอื่น ๆ แก่กลุ่มเขมรแดงอย่างมั่นคง ในตอนต้นปี 2537 เจ้านโรดมรณฤทธิ์นายกรัฐมนตรีคนที่หนึ่งของ กัมพูชาได้ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนว่า "ข้าพเจ้ามีภาพถ่าย... ภาพถ่ายที่ถ่ายโดยสายลับของเรา... ภาพถ่ายของรถบรรทุก และรถที่กำลังขนส่งกลุ่มเขมรแดงพร้อมด้วยหม้อ จาน ชาม และทุกสิ่งทุกอย่างเข้าไปในเขตไทย จากอาณาบริเวณใกล้เคียง เมืองไพลิน..." (สยามโพสต์, 8 เมษายน 2537: 6)

หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ทหารให้การสนับสนุนแก่กลุ่มเขมรแดงอย่างค่อนข้างเด่นชัดเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2536 เมื่อตำรวจทางหลวงจับผู้ต้องหา 2 คน พร้อมอาวุธสงครามหนักประมาณ 5 ดัน ที่ประกอบด้วยระเบิด ปืนยิงจรวด และปืนต่อสู้รถถังจำนวนมากซุกซ่อนมาในรถบรรทุกสิบล้อที่จังหวัดจันทบุรี ใกล้ชายแดนกัมพูชา จากการสอบปากคำผู้ต้องหาทำให้ทราบว่า อาวุธที่ถูกจับกุมได้ทั้งหมดถูกลำเลียงออกมาจากโกดังที่เก็บอาวุธขนาดใหญ่ กำลังตำรวจจึงได้ขยายผลการจับกุม โดยเข้ายึดคลังอาวุธสงครามจำนวน 12 โกดัง ซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่ประมาณ 50 ไร่ ตำบลวังแซ้ม กับตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ในเวลาต่อมา อาวุธที่ยึดได้มีน้ำหนัก 1,500 ตัน (Bangkok Post, 12 Dec. 1993) ภายในโกดังตำรวจพบอาวุธร้ายแรงนานาชนิด เช่น ปืนขนาดใหญ่ 130 มม. จำนวนถึง 15 กระบอก นอกจากนี้ก็มีเครื่องยิงจรวด ปืนต่อสู้รถถัง ลูกระเบิด และอาวุธชนิดอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก พล.ต.ท.ธนุ หอมหวล หนึ่งในตำรวจที่เข้าจับกุมอาวุธสงครามในครั้งนี้อ้างว่า รถบรรทุก 300 คันก็ไม่สามารถขนอาวุธเหล่านี้ได้หมด (มติชนสุดสัปดาห์, ธันวาคม 2536) (ดูภาพประกอบที่ 3)

ตำรวจจับผู้ดูแลโกดังอาวุธเหล่านี้ได้ 45 คน ทั้งหมดเป็นพวกเขมรแดง หัวหน้าผู้ดูแลโกดังยอมรับว่าได้ทำหน้าที่ดูแลโกดังมาประมาณ 10 ปีแล้ว พล.อ.วิมล วงศ์วานิช ผบ.ทบ. ให้สัมภาษณ์ในเวลาต่อมาว่าอาวุธทั้งหมดเป็นของ "ประเทศที่สาม" แต่อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยรักษาความมั่นคงของไทย นับตั้งแต่ได้มีการทำข้อตกลงสันติภาพของกัมพูชาในปี 2534 เป็นต้นมา ผู้บัญชาการทหารบกกล่าวว่า "ประเทศที่สาม" ได้ส่งอาวุธเหล่านี้มาให้แก่เขมร กลุ่มหนึ่งที่ทำสงครามกองโจรต่อต้านรัฐบาลพนมเปญ ก่อนที่จะมีการลงนามในข้อตกลงสันติภาพของกัมพูชา ถึงแม้ว่าแม่ทัพบกจะมีได้ระบุชื่อของประเทศที่สาม แต่เป็นที่เข้าใจกันว่าหมายถึงประเทศจีนและกลุ่มเขมรที่จีนให้การสนับสนุนอาวุธก็คือกลุ่มเขมรแดงนั่นเอง (Bangkok Post, 9 Dec. 1993)

ภาพที่ 3

อาวุธที่ตำรวจยึดได้จากกรณรถบรรทุกที่จังหวัดบุรีรัมย์

police haul. War weapons on display at the Highways Police porters yesterday after three men were arrested in Nong Klai Buri, on charges of illegally possessing the shipment. The haul included six anti-tank rockets, 725 60mm mortar, 11 PG rocket-launchers, four grenade-launchers, 63 RPG rockets, 82mm mortars and 33 anti-tank mines. The shipment, believed to have been smuggled in from Cambodia, was believed to have been destined for minority groups on the Burmese border, according to police.

The haul included six anti-tank rockets, 725 60mm mortar, 11 PG rocket-launchers, four grenade-launchers, 63 RPG rockets, 82mm mortars and 33 anti-tank mines.

The shipment, believed to have been smuggled in from Cambodia, was believed to have been destined for minority groups on the Burmese border, according to police.

(2) รัฐบาลจีน โดยทางการแล้วเงินได้ยุติการส่งอาวุธให้แก่เขมรแดงตั้งแต่ปลายปี 2535 เป็นต้นมา แต่ในทางปฏิบัติแล้วยังมีการสนับสนุนทั้งอาวุธและเงินทองให้แก่กลุ่มเขมรแดงอยู่ แต่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลไทย อาวุธของเขมรแดงส่วนใหญ่ยังคงได้รับจากรัฐบาลจีน (สัมภาษณ์อดีตเจ้าหน้าที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ, 8 กันยายน 2538)

การขนส่งอาวุธที่จีนให้แก่เขมรแดงเท่าที่ดำเนินการมามีอยู่อย่างน้อยที่สุด 3 เส้นทางด้วยกันคือ **เส้นทางแรก** เป็นการขนส่งอาวุธทางเรือ และส่งมอบอาวุธแก่เขมรแดงตรงช่วงรอยต่อระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ซึ่งเป็นบริเวณที่มีเกาะจำนวนมาก และไม่มีทางที่รัฐบาลจะป้องกันได้ เรือที่ขนส่งอาวุธอาจจะอยู่ในรูปของบริษัทเอกชน ซึ่งทำให้ยากแก่การตรวจสอบ **เส้นทางที่สอง** เป็นการขนส่งอาวุธทางบกโดยผ่านประเทศลาว ซึ่งในปัจจุบันกระทำได้ค่อนข้างลำบาก และ**เส้นทางที่สาม** เป็นการขนส่งอาวุธทางอากาศ ความช่วยเหลือในลักษณะนี้จะกระทำในภาวะที่เขมรแดงประสบภาวะวิกฤติ และเขมรแดงต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ปฏิบัติการมักกระทำในเวลากลางคืน (สัมภาษณ์พลตรีของกองทัพไทย, 6 กันยายน 2538)

(3) กลุ่มพ่อค้าไม้และพลอย พ่อค้าที่เข้าไปทำธุรกิจในเขตอิทธิพลของเขมรแดง ทั้งพ่อค้าไม้และพ่อค้าพลอย ไม่เพียงแต่จะต้องจัดหาอาวุธสงครามและกระสุนปืนชนิดต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มเขมรแดงเท่านั้น แต่ยังจะต้องจัดหาอาหารและยารักษาโรคให้แก่คนกลุ่มนี้อีกด้วย แต่การที่พ่อค้าจะสามารถจัดหาอาวุธและกระสุนปืนให้แก่เขมรแดงได้ พวกพ่อค้าจะต้องอาศัยความสัมพันธ์ในเชิงส่วนตัวกับบรรดาเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐช่วยเป็นธุระจัดหาอาวุธต่าง ๆ ให้แก่พวกเขา กล่าวโดยสรุปก็คือ พวกพ่อค้ามักจะต้องนำอาวุธสงครามไปแลกกับไม้และพลอยของเขมรแดง (สัมภาษณ์อดีตเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงแห่งชาติ, 8 กันยายน 2538)

2) กลุ่มที่จัดหาอาวุธให้แก่ชนกลุ่มน้อยในพม่า ได้แก่ ทหาร ตำรวจ พ่อค่านักธุรกิจ และนักการเมือง ทั้งที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นและนักการเมืองระดับชาติ

2.1) ทหารและตำรวจ เป็นกลุ่มที่จัดหาอาวุธให้แก่ชนกลุ่มน้อยในพม่าที่ค่อนข้างสำคัญกลุ่มหนึ่ง แหล่งที่มาของอาวุธที่ทหารจัดหาให้แก่ชนกลุ่มน้อย ได้แก่:

(1) คลังอาวุธแถบชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งเป็นอาวุธที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่สงครามกลางเมืองในกัมพูชามีความรุนแรง อดีตเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงแห่งชาติได้ให้ข้อมูลแก่ผู้เขียนว่า การยึดคลังอาวุธของพล.ต.อ.ประทีป สันติ

ประภพ อธิปติกรมตำรวจในขณะนั้นที่จังหวัดจันทบุรีในปี 2536 เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ยังมีคลังอาวุธเช่นว่านี้ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาอีกหลายแห่ง เพราะเหตุว่าการช่วยเหลือด้านอาวุธจากรัฐบาลต่างประเทศให้แก่เขมรสามฝ่ายไม่ผ่านระบบราชการ ดังนั้น อาวุธเหล่านี้จึงไม่ผ่านเข้าสารบบของกองทัพ การส่งอาวุธเหล่านี้จะส่งผ่านเจ้าหน้าที่ของไทยเพื่อให้ส่งต่อไปยังเขมร ดังนั้นภายใต้ระบบนี้จึงมีช่องโหว่ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ไทยสามารถลักลอบนำอาวุธเหล่านี้ไปขายในตลาดมืดทั้งในพม่าและเขมรได้โดยง่าย สำนักข่าวยูพีไอได้รายงานที่ซานฟรานซิสโกในปี 2533 ว่า กระสุนปืนและระเบิดจำนวนหลายล้านคอสลาร์ที่รัฐบาลสหรัฐฯ ส่งให้แก่กองทัพไทยถูกขโมยไปขายยังตลาดมืด (Bangkok Post, 13 Aug. 1990)

(2) อาวุธสงครามจากเขมร อาวุธเหล่านี้มาจากกลุ่มเขมรแดงและเขมรฝ่ายรัฐบาล เพราะเหตุว่ามีทหารเขมรทั้งสองฝ่ายที่ลักลอบนำอาวุธสงครามออกมาขาย กล่าวโดยทั่วไปเจ้าหน้าที่มักจะเป็นคนนำอาวุธเหล่านี้ส่งไปยังชนกลุ่มน้อย วิธีการนี้ส่วนใหญ่ตำรวจเป็นผู้กระทำการส่วนหนึ่งที่ดำเนินการเป็นการส่วนตัวอยู่บ้าง

ปีพ.ศ.2532 นายทหารระดับล่างผู้หนึ่งสังกัดกองกำลังสุรนารี ของกองทัพภาคที่ 2 ถูกจับพร้อมอาวุธสงครามจำนวนมากที่จังหวัดนครราชสีมา ผู้ต้องหายอมรับว่าจะนำอาวุธเหล่านั้นไปให้ชนกลุ่มน้อยในพม่า (Bangkok Post, 1 Nov. 1989) ปีพ.ศ.2537 ตำรวจชายแดนจับชายชุดเขียว 2 คน ขณะขับรถบรรทุกอาวุธที่จังหวัดสระแก้ว ผู้ถูกจับยอมรับว่าไปขนอาวุธจากทหารเขมร โดยทหารเขมรเป็นผู้ขนอาวุธและกระสุนปืนขึ้นรถให้ และจะนำอาวุธเหล่านั้นไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Bangkok Post, 8 April 1994) ปี 2538 ตำรวจจับทหาร 2 คน พลเรือน 1 คนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขณะขับรถบรรทุกอาวุธสงคราม ผู้ต้องหายอมรับว่าขนอาวุธมาจากจังหวัดสระแก้ว และยอมรับว่าได้นำอาวุธมาส่งหลายหนแล้ว รายงานข่าวแจ้งว่าผู้ถูกจับกุมได้ทำงานด้านนี้มานานแล้ว (Bangkok Post, 4 June 1995)

ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าทหารเขมรแดงได้ลักลอบนำอาวุธของฝ่ายตนออกมาขาย เช่น ในปี 2536 ตำรวจและทหารได้ร่วมกันยึดอาวุธสงครามจำนวนมากที่จังหวัดปราจีนบุรีใกล้ชายแดนไทย-กัมพูชา แหล่งข่าวทางทหารแจ้งว่ากองโจรเขมรแดงเป็นผู้ที่ขนอาวุธเหล่านี้มาขายให้แก่พ่อค้า เพื่อนำไปขายแก่ฝ่ายขบถในพม่า (Bangkok Post, 1 March 1993) ในปี 2533 ตำรวจจับชายผู้หนึ่งที่จังหวัดระนอง พร้อมด้วยอาวุธสงคราม เด็กหนุ่มที่ถูกจับสารภาพว่าซื้ออาวุธสงครามจากพวกเขมรแดงเพื่อไปขายต่อแก่พวกชนกลุ่มน้อยในพม่า (Bangkok Post, 21 June 1990)

ส่วนตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าพวกเขมรฝ่ายรัฐบาลนำอาวุธของตนออกมาขาย เช่น ในปี 2537 ตำรวจจับชาย 2 คน พร้อมรถบรรทุกอาวุธปืน และกระสุนปืนจำนวนมากที่อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ผู้ถูกจับกุมยอมรับว่าขนอาวุธจากทหารเขมร เพื่อไปส่งให้ชนกลุ่มน้อยพม่าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (Bangkok Post, 25 Oct. 1991) และอีกตัวอย่างหนึ่งก็คือ ตำรวจที่จังหวัดสระแก้วจับกุมกลุ่มคนร้ายที่เป็นคนกลางรับซื้ออาวุธสงคราม และกระสุนปืนจากทหารรัฐบาลกัมพูชา ผู้ถูกจับกุมอ้างว่าจะนำอาวุธไปขายต่อให้แก่ทหารเขมรแดง (น.ส.พ.เสียงพิมพ์ไทย, 4 สิงหาคม 2538)

(3) ลักลอบนำอาวุธของกองทัพออกไปขาย หนังสือพิมพ์ Bangkok Post ฉบับวันที่ 1 มิถุนายน 2537 รายงานว่า คณะรัฐมนตรีรับทราบการจับกุมอาวุธจำนวนมากที่เป็นของกองทัพภาคที่ 3 โดยเจ้าหน้าที่หน่วยปราบปรามยาเสพติดไทย-อเมริกันได้จับกุมชาย 3 คนที่จังหวัดเชียงใหม่ พบเฮโรอีนหนัก 29.8 กิโลกรัม และกระสุนปืน 51,350 นัด สำหรับใช้กับปืน M-60 และ M-16 กระสุนปืนมีเครื่องหมาย "กองทัพไทย" (Royal Thai Army-RTA) เจ้าหน้าที่เชื่อว่า กระสุนปืนเหล่านี้จะถูกนำไปแลกเปลี่ยนกับเฮโรอีนของขุนต่ำ

พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รมต.มหาดไทยยอมรับว่าการจับกุมพ่อค้าอาวุธเกิดขึ้นเป็นประจำแทบทุกวัน และรมว.มหาดไทยยืนยันว่าอาวุธเหล่านั้นถูกขโมยมาจากกองทัพ เพื่อส่งไปยังประเทศอื่น (Bangkok Post, 1 June 1994)

(4) นำอาวุธที่ตำรวจยึดได้ไปขายต่อ อดีตเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงของประเทศให้ข้อสังเกตว่าอาวุธที่ตำรวจจับกุมได้จากพวกค้าอาวุธเถื่อน และทหารมารับไปนั้นอาจมีการลงบัญชีไม่เรียบร้อย และสามารถนำไปขายต่อในตลาดมืดได้ ในปี 2536 ตำรวจที่จังหวัดสระแก้วจับกุมชาย 2 คนที่ขบรถบรรทุกน้ำมัน แต่บรรทุกอาวุธไว้เป็นจำนวนมาก ตำรวจแจ้งในเวลาต่อมาว่าไม่มีเวลาที่จะตรวจสอบรายละเอียดทั้งหมด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารที่รับผิดชอบความมั่นคงทางชายแดน ได้มานำเอารถบรรทุกไปเก็บไว้ที่ค่ายทหาร (Bangkok Post, 15 June 1993) อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่ากรณีนี้เป็นกรณีขี้ดอาวุธเพื่อนำไปขายต่อแต่ประการใด

ในระยะหลังพบบ่อยครั้งว่า กลุ่มผู้ค้าอาวุธไม่ว่าจะเป็นคนในเครื่องแบบ หรือพลเรือนจะใช้วิธีการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมเสียก่อน โดยขอมทั้งคนที่ควบคุมอาวุธให้ออกมาด้วยอยู่ที่โรงพัก หลังจากนั้นก็จะให้คนในเครื่องแบบมารับอาวุธส่งคืนไป โดยทำทีเป็นว่าจะนำไปเก็บในคลัง

แสงของกองทัพ แต่ที่จริงแล้วนำเอาไปขายยังชายแดนไทยพม่า โดยมีใบอายัดอาวุธจากโรงพักคุมไปอีกชั้นหนึ่ง

2.2) นักธุรกิจ นักธุรกิจที่ทำหน้าที่จัดหาอาวุธให้แก่ชนกลุ่มน้อยในพม่า แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ทำธุรกิจด้านอาวุธ และกลุ่มธุรกิจค้าไม้

(1) กลุ่มธุรกิจด้านอาวุธ กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจเหล่านี้คือ ผู้ที่มีใบอนุญาตทำธุรกิจด้านอาวุธที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่การสั่งอาวุธเข้ามาจากต่างประเทศแต่ละครั้งอาจจะสั่งมากเกินไปที่ขออนุญาตจากทางราชการ ส่วนที่สั่งเกินเข้ามาจะถูกนำไปขายในตลาดมืด เช่นเดียวกับบริษัทที่ประมูลการจัดซื้ออาวุธจากทางราชการได้ ก็มักจะมีการสั่งอาวุธจากบริษัทผู้ผลิตมากเกินไปที่ทางราชการต้องการ จำนวนส่วนเกินนี้จะถูกนำไปขายยังตลาดมืดเช่นเดียวกัน กลุ่มธุรกิจด้านค้าอาวุธที่ถูกกฎหมายเหล่านี้คือ:

- ร้านค้าอาวุธปืนย่านวังบูรพา ร้านค้าประเภทนี้มักจะนำอาวุธปืนเข้าจากต่างประเทศเกินกว่าที่ขออนุญาตจากทางราชการ ส่วนเกินจะนำไปขายในตลาดมืด (ดูภาพประกอบที่ 4)

- บริษัทค้าอาวุธ มีอยู่ประมาณ 13 แห่งที่ค่อนข้างมีอิทธิพลสูงในการจัดหาอาวุธให้แก่กองทัพ เชื่อกันว่าบริษัทที่ค้าอาวุธอย่างถูกกฎหมายในประเทศไทยทั้งหมดนี้อาจจะมีบางบริษัทที่มีการนำอาวุธสงครามจากต่างประเทศเข้ามาเพิ่มเติมอย่างผิดกฎหมายจากโควตาที่นำเข้าจากต่างประเทศที่ต้องนำส่งให้แก่หน่วยราชการ แต่ว่าการทำกิจกรรมอย่างผิดกฎหมายเช่นว่านี้ จะทำโดยเอกชนอย่างเป็นอิสระค่อนข้างยาก โดยทั่วไป มักจะมีเจ้าหน้าที่ของทางราชการบางคนที่ร่วมมือโดยให้ความสะดวกในฐานะส่วนบุคคล โดยมีใช้หน่วยราชการ ซึ่งแรงจูงใจของการทำผิดกฎหมายของเจ้าหน้าที่น่าจะมาจากค่าคอมมิชชั่นหรือค่าตอบแทนที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง รายชื่อของบริษัทค้าอาวุธทั้ง 13 แห่งมีดังต่อไปนี้ (มติชน, 18 กรกฎาคม 2534) คือ:

(1) บี.กริม แอนด์ โกร เป็นบริษัทค้าอาวุธที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย บริษัททำธุรกิจในประเทศมาประมาณ 80 ปี ห้างหุ้นส่วน บี.กริม แอนด์ โกร เคยผูกขาดผลิตกระป๋องให้กับนักเรียนนายร้อยมาช้านาน เพิ่งจะสูญเสียโควตาให้แก่บริษัทอื่นไปเมื่อเร็ว ๆ นี้ บริษัทดำเนินธุรกิจการค้าอาวุธผ่าน บี.กริม อินดัสเตรียล แอนด์คอมเมอร์เชียลเซอร์วิส ที่เป็นตัวแทนจำหน่ายรถถังขนาดเบาแบบป้องกันตัว กรู๊ฟฟี ของเยอรมนี เครื่องจักรทุ่นระเบิดและอุปกรณ์วิทยุโทรศัพท์

(2.) บริษัทชิโนบริด จำกัด เป็นตัวแทนจำหน่ายอาวุธสงครามของอังกฤษ

ภาพที่ 4

ตำรวจยึดอาวุธปืนผิดกฎหมายจากร้ายขายปืนย่านวังบูรพา

Gunshop raid nets illegal firearms

A policeman inspects old unlicensed guns and ammunition that were seized in a raid of a gun shop in the Wang Burapha business area yesterday.

Vinai Suchantha-

vathin of Sarawuth Gun Shop was arrested for possession of illegal firearms.

All firearms together with ammunition were taken to Ratchawang police station.

(3.) บริษัทอาหาร ไสว แอนด์ซัน ของนายอาท: ตั้งชะวัฒนะ เคยเฟื่องฟูมากในสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร และจอมพลประภาส จารุเสถียร เรื่องอำนาจ

4.) คอมเมอร์เชียล แอสโซซิเอต ของนายเนาวรัตน์ พัฒโนคม ซึ่งเดิมเคยอยู่กับบริษัทอาหาร ไสว แอนด์ซัน แต่แยกตัวมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2518 ปัจจุบันเป็นนักค้าอาวุธอันดับหนึ่งของประเทศไทย ครอบงำตลาดในการประมูลการขายอาวุธยุทธโธปกรณ์ให้กับหน่วยราชการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ที่ต้องผ่านนายหน้า บริษัทนี้ยังเป็นตัวแทนการขายเฮลิคอปเตอร์ ยี่ห้อเบลต์ของสหรัฐอเมริกาด้วย

(5.) บริษัทยูไนเต็ด แอโรสเปซ (ไทยแลนด์) จำกัด มีนายอรรถพร ศิริกาชะ บุตรชายของพล.ร.อ.อมร ศิริกาชะ อดีตผู้บัญชาการทหารเรือเป็นกรรมการผู้จัดการ เป็นตัวแทนขายเฮลิคอปเตอร์ยี่ห้อ ซิคอร์สกี ของสหรัฐอเมริกา

(6.) บริษัทอิตัล-ไทย จำกัด ของนายแพทย์ชัยยุทธ วรรณสุต มีการซื้อขายอาวุธผ่านอิตัล-ไทย อีเล็กทรอนิกส์ กับอิตัลไทยมารีน งานหลักคือการต่อเรือให้กับหน่วยราชการต่าง ๆ

(7.) บริษัทไซเบอร์เนติกส์ จำกัด ของนายอำนาจ เกษมทรัพย์ เป็นนายหน้าค้าที่ดินและแอร์บัส

(8.) บริษัท คีพีเอส จำกัด ของนายอุดม อภิจักรี พี่ชายของพล.อ.อ.วรรณอ อภิจักรี อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นนายหน้าขายเครื่องมือช่วยบินอาวีโอนิค

(9.) บริษัทฟาร์อีสต์ กรุ๊ป ของนายสมนึก คินตูลานนท์ พี่ชายของพล.อ.เปรม คินตูลานนท์ เคยพยายามผลักดันให้มีการแลกเปลี่ยนรถถังของอิสราเอลกับข้าวของไทย

(10.) บริษัทวี.แอล. แอสโซซิเอตส์ ของนายอุประจิตต์ วสุรัตน์ บริษัทนี้เป็นตัวแทนขายอาวุธของหลายประเทศ ในอดีตเคยเสนอขายปืนต่อสู้ให้กับรัฐบาล

(11.) นางราศี บัวเลิศ ผลงานที่โดดเด่นที่สุดคือ การขายเรือฟรีเกตจากจีนจำนวน 4 ลำ มูลค่ารวม 15,000 ล้านบาท เรือบรรทุกเฮลิคอปเตอร์ 2 ลำ มูลค่า 5,000 ล้านบาท และเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งเอช 101 มูลค่า 600 ล้านบาทให้แก่กองทัพ

(12.) นายแพทย์อ้อมสิน บุณกัณฑ์ เจ้าของโรงพยาบาลเพชรบุรี ผลงานที่สำคัญคือ ขายเครื่องบิน เอฟ-16 ให้กับกองทัพอากาศ ในสมัยที่พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก เป็นผบ.ทบ. และเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และมีพล.อ.อ.ประพันธ์ รุประเดมิย์ เป็นผู้บัญชาการทหารอากาศ

ผู้สนใจขอบทบาทของผู้นำทหารระดับสูงในการเมืองภายในประเทศควรมีส่วนสำคัญในการดำเนินการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ-16 สำหรับประจำการแก่กองทัพอากาศ สุ.อ.หญิงพันธ์นิลา รุประเดมิย์, "การซื้อขายอาวุธทันสมัยกับการเมืองระหว่างประเทศ: ศึกษากรณีประเทศไทยกับเครื่องบินเอฟ-16, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

(13.)บริษัทสิน เทเลคอมมิวนิเคชั่น ซิสเต็ม จำกัด ของนายบุญชู ตีรทอง เคยขายเครื่องมือโทรคมนาคมให้กับกองบัญชาการทหารสูงสุด และขายอุปกรณ์ปฏิบัติการสงครามอิเล็กทรอนิกส์มูลค่า 1,500 ล้านบาท

(2) กลุ่มธุรกิจค้าไม้ ผลจากมติ.ร.ม.วันที่ 17 มกราคม 2532 ที่ให้ยกเลิกสัมปทานการทำไม้ทุกชนิดภายในประเทศ ทำให้นักธุรกิจค้าไม้ของไทยมุ่งไปสู่ป่าไม้ของประเทศเพื่อนบ้าน ช่วงเวลาเดียวกันนี้เองที่รัฐบาลทหารพม่าภายใต้การนำของนายพลชอหม่อง ได้ยกเลิกระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมและอนุญาตให้เอกชนพม่าทำธุรกิจการค้าได้อย่างเสรีควบคู่ไปกับการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากรัฐบาลพม่ามีความต้องการเงินตราต่างประเทศอย่างเร่งด่วน ในช่วงเวลาสั้นๆ หลังจากนั้นพ่อค้าไม้ของไทยจึงหลั่งไหลเข้าสู่พม่าอย่างรวดเร็ว และมีบริษัทธุรกิจไม้ของไทยกว่า 30 บริษัทที่ได้รับสัมปทานการทำไม้จากพม่า พื้นที่สัมปทานป่าไม้มีมากกว่า 46 สัมปทาน ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคตะวันออกของพม่า ตามบริเวณแนวพรมแดนของไทย ตั้งแต่จังหวัดเชียงรายเรื่อยมาจนถึงจังหวัดระนอง (ดูภาพที่ 5)

เนื่องจากพื้นที่สัมปทานป่าไม้ที่ได้รับมักจะอยู่ในเขตของชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านรัฐบาล พ่อค้าไทยจึงต้องเสียค่าสัมปทานให้แก่รัฐบาลพม่า และค่าคุ้มครองให้แก่เจ้าของพื้นที่ไปพร้อมกัน ผลสืบเนื่องที่ติดตามมาอีกประการหนึ่งก็คือ เนื่องจากรัฐบาลพม่าไม่สามารถเข้าไปตรวจตราดูแลพ่อค้าไทยได้ พ่อค้าไทยบางคนจึงมีการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น การสวนต่อไม้ (การลักลอบตัดไม้ในฝั่งไทยและส่งกลับไปยังฝั่งพม่า เพื่อประทับตราว่าเป็นไม้ที่ตัดจากเขตสัมปทานในพม่า) การค้าอาวุธสงคราม และการค้ายาเสพติดกับชนกลุ่มน้อย

ภาพที่ 5

พื้นที่ป่าไม้ในพม่าที่บริษัทเอกชนและรัฐวิสาหกิจของไทยได้รับสัมปทาน

ที่มา: ประชาชาติธุรกิจ อ้างในเวณิกา บุญมาคลี (2536):162.

โดยทั่วไป กลุ่มนักธุรกิจไทยที่ได้รับสัมปทานป่าไม้ในพม่าเป็นนักการเมืองหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักการเมือง หรือกับทหาร เช่น บริษัทแม่สอดพนากิจ จำกัด บริษัทเมืองพนา จำกัด บริษัท วินเวส และบริษัทซีลาร์ อินเตอร์เนชั่นแนลเทรดดิ้ง จำกัด ผู้ที่เป็นเจ้าของคือ นายสุชาติ ตันเจริญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทย ในสมัยรัฐบาลของพลเอกชาติชาย บริษัทบุญสวัสดิ์และเพื่อนจำกัด (บริษัทบีแอนด์เอฟ จำกัด) ผู้ที่เป็นเจ้าของคือ นายบุญสวัสดิ์ ดวงใจเอกราช อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตจังหวัดเชียงราย สังกัดพรรคกิจสังคม บริษัทยูเนียน พาร์ จำกัด ผู้ที่เป็นเจ้าของคือ นายเสรี ตันชูเกียรติ และนายปรีชา นววงศ์ เป็นบุตรเขยของผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในกองทัพในเวลานั้น บริษัทสิรินเทคโนโลยี จำกัด ผู้เป็นเจ้าของคือ นายบุญชู ตรีทอง ซึ่งเคยเป็นนายหน้าขายอาวุธให้แก่ทั้ง 3 เหล่าทัพ จึงรู้จักกับนายทหารระดับผู้ใหญ่มากหลายท่าน เป็นต้น

ธุรกิจของเขมรแดง

พื้นที่ที่เขมรแดงครอบครองโดยทั่วไปเป็นเขตป่าเขา แต่พื้นที่ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์คือเขมรแดง ทั้งในแง่การทหาร การเมือง และเศรษฐกิจคือพื้นที่ตามชายแดนภาคตะวันตกของกัมพูชา ซึ่งเป็นเขตป่าเขาที่อุดมด้วยป่าไม้ และเป็นแหล่งพลอยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลก คือ พลอยสีน้ำเงินหรือที่รู้จักกันในนาม "พลอยไพลิน" ทรัพยากรธรรมชาติที่ทรงคุณค่าเหล่านี้ภายในเขตปลดปล่อยทำรายได้ให้แก่เขมรแดงอย่างมหาศาล และนี่เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เขมรแดงสามารถยืนหยัดต่อสู้กับกองกำลังของรัฐบาลพนมเปญได้จนกระทั่งถึงทุกวันนี้

1. **การค้าไม้** ตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา มีหลักฐานค่อนข้างชัดเจนว่า กลุ่มเขมรแดงได้หันมาทำธุรกิจกับพ่อค้าไทยอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากเขมรแดงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายทั้งในเรื่องอาวุธ อาหาร ยารักษาโรค ฯลฯ เพิ่มมากขึ้นในการทำสงคราม ธุรกิจสำคัญของเขมรแดงคือการให้สัมปทานป่าไม้ และการขุดพลอยในเขตพื้นที่ที่เขมรแดงมีอิทธิพลทางการทหารอยู่

การทำไม้ในกัมพูชาเริ่มต้นอย่างเป็นทางการในปี 2533 เมื่อรัฐบาลไทยประกาศนโยบายปิดป่าทั่วประเทศ ประกอบกับรัฐบาลพม่ามีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการให้สัมปทานป่าไม้ใหม่โดยการยกเลิกสัมปทานเดิมและมีการปรับราคาสัมปทานใหม่ให้สูงขึ้น นอกจากนี้พ่อค้าไทยที่ได้รับสัมปทานป่าไม้ในพม่ายังต้องเสียค่าคุ้มครองให้แก่ชนกลุ่มน้อยเจ้าของพื้นที่ รวมทั้ง

แปลงไม้สัมปทานที่ได้รับมักจะอยู่ในภูมิประเทศที่ยากแก่การลากไม้เข้าประเทศไทย สถานการณ์ดังกล่าวกดดันให้พ่อค้าหันมาให้ความสนใจกับป่าไม้ของเขมรมากยิ่งขึ้น

บริษัทที่ได้สัมปทานไม้จากเขมรแดงในระยะเริ่มต้น ได้แก่ บริษัทร่วมพัฒนาไทยอิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต จำกัด ปริมาณไม้ที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าคือ 50,000 ลบ.เมตร/ปี เป็นระยะเวลา 5 ปี โดยขอเปิดค่าน้ำสวนส้ม จังหวัดจันทบุรี บริษัทสหวรรณพฤษณ์ จำกัด 25,000 ลบ.เมตร/ปี ระยะเวลา 5 ปี เข้าทางอำเภอท่ายาง จังหวัดสุรินทร์ บริษัทพิวัช จำกัด ปริมาณนำเข้าไม้แฉ่ง ระยะเวลา 5 ปี เข้าทางอำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี บริษัทสมใจพัฒนา จำกัด 50,000 ลบ.เมตร/ปี ระยะเวลา 1 ปี เข้าทางอำเภอตาพระยา ("เปิดตำนาน-เปิดบริสุทธูป่าเขมร ตอน 1", น.ส.พ.ผู้จัดการ, 12 มิถุนายน 2538)

เมื่อถึงช่วงต้นปีพ.ศ.2535 จุดผ่านแดนชั่วคราวที่รัฐบาลไทยอนุญาตให้พ่อค้าขนไม้จากเขมรเข้าประเทศไทยก็ขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ ตั้งแต่ตามอำเภอแนวพรมแดนจากอีสานใต้คือ จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ ไปจนถึงภาคตะวันออกคือ ปราจีนบุรี (ปัจจุบันคือจังหวัดสระแก้ว) จันทบุรี ตรัง และจังหวัดเกาะกงของกัมพูชา ผลกำไรจำนวนมากที่บริษัทค้าไม้กลุ่มแรกได้รับ ดึงดูดให้บริษัทค้าไม้จำนวนมากติดตามเข้าไปในเขมร บริษัทเหล่านี้ เช่น บริษัทเจ้าพระยา-อิรวดี จำกัด ของสมบัติ พานิชชีวะ เจ้าของไทยอาชาสี บริษัททุ่งดินคำ จำกัด ของ "ก้านนาคิน" หรือ นาคิน จันทรสวรรณ หรือที่รู้จักกันดีในนามบริษัทศรีเด่นชัย สุพรรณบุรี จำกัด บริษัท ทิมเบอร์แลนด์คอนสตรัคชั่น จำกัด ของนายสุกชัย ชุนเจริญ และบริษัทสวนป่าสยาม จำกัด ของวรพจน์ คำนวณจิตร ซึ่งต่อมากลายเป็นผู้ได้รับสัมปทานรายใหญ่ ประมาณกันว่าในปี 2535 มีบริษัททำไม้ของไทยที่เข้าไปขอสัมปทานป่าของเขมรมากกว่า 70 บริษัท ("**ไม้เขมร: ธุรกิจบนเส้นลวดอันตรายไม้เขมร**" (ตอนที่ 2)" น.ส.พ.ผู้จัดการ, 14 มิถุนายน 2538; น.ส.พ.ประชาชาติธุรกิจ, 6-9 ธันวาคม 2535) อย่างไรก็ตาม ในปี 2535 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ได้มีมติที่ 792/1992 ลงโทษทางเศรษฐกิจต่อเขมรแดง โดยสั่งห้ามนำเข้าไม้จากกัมพูชา เพื่อเป็นการปิดล้อมเศรษฐกิจของฝ่ายเขมรแดง ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2535 เป็นต้นไป แต่ยังคงผ่อนผันให้สำหรับไม้เก่าที่ยังชักลากออกไม่หมดให้จนถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2536 และในเวลาต่อมารัฐบาลกัมพูชาที่มาจากการเลือกตั้งได้ประกาศห้ามการส่งออกไม้ซุงและไม้แปรรูปออกนอกราชอาณาจักรกัมพูชา โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน 2538 กระนั้นก็ดีการทำธุรกิจระหว่างพ่อค้าไทยกับเขมรแดงก็ยังสามารถดำเนินต่อไปได้ เนื่องจากเงื่อนไขทางการเมืองที่เอื้ออำนวย ดังที่นักวิจัยของสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ชี้ไว้ว่า:

...การกระทำของไทยเหมือนตีสองหน้า ด้านหนึ่งให้การสนับสนุนกฎหมาย
กัมพูชา โดยรัฐบาลไทยประกาศปิดพรมแดน แต่อีกด้านหนึ่งกลับเปิดให้บริษัท
เอกชนเข้าไปทำไม้ในเขตเขมรแดง จึงเท่ากับรัฐบาลรู้เห็นเป็นใจในการค้าไม้ชาย
แดนไทย-กัมพูชา ทั้งนี้โดยผู้มีอำนาจในคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ออกใบอนุญาตชั่วคราว
ให้บริษัทคนไทยขนาให้เข้ามาในไทยได้ ทั้ง ๆ ที่ประกาศปิดชายแดนไปแล้ว
และรัฐบาลกัมพูชาประกาศปิดป่า นอกจากนี้ยังเปิดให้บริษัทเอกชนไทยหลาย
บริษัทเข้าไปเซ็นสัญญาขอสัมปทานไม้กับเขมรแดงเป็นเวลา 5 ปีบ้าง 2 ปีบ้าง

(วัชรินทร์ ผลศิริ, "ไทยกับกัมพูชา", น.ส.พ.มติชน, 5 สิงหาคม 2538: 20)

เมื่อเร็ว ๆ นี้ โกลบอล วิทเนส (Global Witness) องค์การพัฒนาเอกชนของอังกฤษได้ตี
พิมพ์รายงานเรื่อง *"Forests, Famine and War: The Key to Cambodia's Future."* เอกสารฉบับ
นี้รายงานนโยบายการปิดชายแดนไทยกัมพูชา (ด้านเขมรแดง) เป็นเรื่องที่ไร้ประสิทธิภาพอย่าง
สิ้นเชิง เพราะเหตุว่า ประเทศไทยยังคงมีความสัมพันธ์ในระดับที่เป็นทางการในเรื่องของการค้าไม้
กับเขมรแดงอยู่ ในวันที่ 28 มีนาคม 2538 พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทย ยังได้ออกใบอนุญาตชั่วคราวให้แก่บริษัทเจ้าพระยาอาคเนย์สามารถขนไม้เข้าเมืองไทย
ได้ 30,000 คิวบิกเมตร บริษัทเจ้าพระยาอาคเนย์ เพิ่งได้รับสัมปทานทำไม้กับเขมรแดงเป็นเวลา 2 ปี
เจ้าของบริษัทเป็นนายทหารอยู่ในเขตจังหวัดตราด บริษัทมะค่าเซ็นเตอร์ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอโป่ง
น้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เป็นอีกบริษัทหนึ่งที่เพิ่งได้รับสัมปทานไม้กับเขมรแดงเป็นเวลา 2 ปี โดย
บริษัทต้องจ่ายเงินให้กับเขมรแดงจำนวน 50 ล้านบาท เพื่อที่จะตัดไม้ หลังจากนั้นต้องจ่ายอีก 50
ล้านบาท เพื่อขนไม้ออกจากเขตสัมปทานของบริษัทซึ่งมีจำนวนหลายหมื่นไร่ บริษัททำไม้ของ
ไทยหลายแห่งที่จังหวัดตราด และจังหวัดสระแก้ว ยอมรับว่าติดต่อกิจซื้อไม้ตัดไม้จากเขมรแดง
โดยตรง โดยไม่ผ่านรัฐบาล ดังนั้น ธุรกิจของพวกเขาจึงไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ จากการประกาศ
ห้ามตัดไม้และห้ามส่งออกไม้ของรัฐบาลกัมพูชา

โกลบอล วิทเนส ยังรายงานด้วยว่านอกเหนือจากการลำเลียงไม้ด้วยรถแล้ว ก็ยังมีการ
ลำเลียงไม้จากเขมรมาขึ้นที่ท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด จังหวัดระยอง และท่าเรือกัลปิงหา จังหวัดตราด
รายงานกล่าวว่าในช่วงเดือนมกราคม 2538 พบว่ามีเรือจากเกาะกง มาเทียบท่าเรือกัลปิงหา
ประมาณวันละ 10 ลำ แต่ละลำบรรทุกไม้แปรรูปประมาณ 90 คิวบิกเมตร (ส่วนมากเป็น ไม้ยางและ
ตะเคียน) รวมแล้วประมาณ 6,300 คิวบิกเมตรต่อสัปดาห์ หลักฐานนี้แสดงให้เห็นว่าก่อนและหลัง

ข้อมูลในส่วนนี้ หากไม่มีการอ้าง หมายความว่า มาจาก Global Witness, *"Forests, Famine and War: The Key to Cambodia's Future"*, 1995 ยกเว้นแต่จะอ้างแหล่งข้อมูลอื่น.

ประกาศห้ามนำเข้าของกำพูชา ธุรกิจค้าไม้ไม่ได้ซบเซาแม้แต่น้อย เฉพาะรายได้จากการค้าไม้
ตรงนี้ เขมรแดงจะมีรายได้ประมาณสัปดาห์ละ 6,759,000 บาท (US\$270,000)

หากเอารายได้จากการทำเรื่องกีดกันไปรวมกับค่าตอบแทนที่บริษัทสวนป่าจ่ายให้แก่เขมร
แดง กลุ่มเขมรแดงจะมีรายได้ประมาณ 24,250,000 บาท (US\$970,000) ต่อสัปดาห์ และรายได้จาก
การค้าไม้ทั้งหมดของเขมรแดงตกประมาณ 250-500 ล้านบาท (US\$ 10-20 million) ต่อเดือน
(Statement of Senator, Craig Thomas Chairman, Senate Subcommittee on East Asian and Pacific
Affairs, to Mr. Bill Clinton, President of the U.S.A., on the Thai-Cambodian Timber Trade, July
21, 1995) หรือประมาณ 3,000-6,000 ล้านบาทต่อปี รายงานดังกล่าวขัดแย้งค่อนข้างมากกับคำให้
สัมภาษณ์ของพล.ร.ต.สมภรณ์ สุนทรเหตุ ผู้แทนกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรี และตราด
ที่กล่าวว่า:

ผมขอรับรองว่าไม่มีการขนไม้ผ่านท่าเรือนี้แน่นอน เขตดังกล่าวอยู่ระหว่างการ
ประกาศกฎอัยการศึก มีทหารไทยดูแลอยู่ ไม่มีอิทธิพลใด ๆ เข้ามาบีบบังคับ แต่อาจ
จะมีการเล็ดลอดเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นไปได้ว่าพ่อค้าไทยอาจจะตกลงกับเขมรแดงใน
การค้าไม้ในพื้นที่อิทธิพล แต่ก็ต้องได้รับรองจากเจ้าหน้าที่กำพูชาในการทำ
เป็นไม้ที่ถูกกฎหมายด้วยการติดารับรอง ก็เห็นแก่ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย รับเงิน
ด้วยกันทั้งนั้นไม่ว่าเขมรแดง เขมรขาว เราก็รู้อยู่เต็มอก

(น.ส.พ.สยามโพสท์, 26 พฤษภาคม 2538)

2. **การค้าพลอย** หลังจากบ่อพลอยในประเทศไทยคือบ่อไร่ หนองบอน นนทรีย์ ฯลฯ
 ฯลฯ ซึ่งเคยเจริญรุ่งเรืองอย่างสูงสุดในระหว่างปีพ.ศ.2516-2526 ได้ตกต่ำลงเนื่องจากพลอยถูกขุด
 กู้จนแทบไม่หลงเหลือ นักแสวงโชคจากเมืองไทย มอญ และพม่า ได้เคลื่อนย้ายเข้าไปหาพลอยต่อ
 ที่เขาเพชร และบ่อล่าง เมืองไพลิน ประเทศกำพูชา ซึ่งเป็นระยะทางที่ห่างจากอำเภอบ่อไร่
 ประมาณ 20 กิโลเมตร ก่อนปี 2532 พวกที่ลักลอบเข้าไปขุดพลอยมีจำนวนมากกว่า 10,000 คน
 หลังจากที่ถูกทัพเวียดนามถอนทัพออกจากเขมรในปี 2532 แล้ว จำนวนนักขุดพลอยได้เพิ่มขึ้นกว่า
 20,000 คน และถึงปี 2535 จำนวนเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 30,000 คน (น.ส.พ.ผู้จัดการ, 30 พฤศจิกายน-6
 ธันวาคม 2535)

แม้ว่าเขมรแดงจะยังสามารถครอบครองพื้นที่ในเขตป่าเขาจำนวนหนึ่งเอาไว้ได้ แต่
 เมืองไพลิน เป็นเขตปลดปล่อยที่แท้จริงของเขมรแดง พื้นที่ในเขตนี้ เขมรแดงใช้เป็นแหล่งสร้าง
 ฐานอำนาจทางธุรกิจอย่างสำคัญของกลุ่มตน ก่อนปี 2532 บรรดานักขุดพลอยที่ใช้วิธีการหาพลอย

ด้วยการขูดด้วยมือ ต้องเสียดำผ่านทางให้แก่เขมรแดงในอัตรารายละ 800 บาท และต้องเสียดำเข้าที่ ขุดพลอยอีกตารางวาละ 5,000 บาท โดยสามารถหาพลอยได้เป็นเวลา 7 วัน ก่อนปี 2532 คาดว่า เขมรแดงน่าจะมีรายได้จากสัมปทานการขุดพลอยราว 58 ล้านบาทต่อสัปดาห์ หรือ 232 ล้านบาท ต่อเดือน หรือ 2,784 ล้านบาทต่อปี ในปี 2533 รายได้ของเขมรแดงเฉพาะค่าสัมปทานจะตกราว 5,568 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ผู้ที่ได้รับสัมปทานยังต้องแบ่งรายได้จากการขุดพลอยให้แก่เขมรแดงอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งไม่ควรน้อยกว่าปีละ 2,000-3,000 ล้านบาท ดังนั้นในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2532-2533 เขมรแดงจะมีรายได้จากการค้าพลอยราว 5,000-8,000 ล้านบาทต่อปี

ตั้งแต่ปีพ.ศ.2533 ได้เริ่มมีการตัดถนนและขนเครื่องจักรเข้าไปขุดพลอยในเขตโพลิน อย่างเอางริงเอางัง และกลุ่มเขมรแดงเริ่มหันมาทำธุรกิจพลอยกับนักธุรกิจขนาดใหญ่จากเมืองไทย มากยิ่งขึ้น ในปี 2535 มีบริษัทที่ได้รับสัมปทานการขุดพลอยโพลินที่เป็นของคนไทย 5 บริษัท และ อีก 1 บริษัทเป็นของเขมรแดงโดยมีคนไทยเป็นที่เลียง ("เปิดโพลินเมืองหลักของเขมรแดง" ใน สยามโพสต์, 13 กันยายน 2538: 1) บริษัทของคนไทย 5 แห่งข้างต้นมาจากจังหวัดจันทบุรี และกรุงเทพฯ ได้แก่ บริษัทมณีกาญจน์เหมืองแร่ จำกัด บริษัทจันทบุรีร่วมโพธิ์แก้วโยธา จำกัด บริษัท เจมส์แอนคี่ไมนิ่ง จำกัด บริษัทรุ่งกิจวัฒนารุ่งโรจน์ จำกัด และบริษัทก.รุ่งเรือง จำกัด บริษัทเหล่านี้ แบ่งผลประโยชน์จากการขุดพลอยให้แก่เขมรแดงจำนวน 5% จากราคาประเมิน นอกเหนือจากค่า สัมปทานที่ต้องจ่ายแก่เขมรแดงในตอนแรกอีกจำนวนหนึ่ง บริษัทเหล่านี้จะนำสัมปทานที่ได้รับ ประมาณ 300 ไร่/รายไปให้นักธุรกิจอื่นรับช่วงทำต่อ ผู้ที่รับช่วงทำเหมืองพลอยจะต้องเสียดำ สัมปทานรายละ 500,000 บาท กำหนดระยะเวลาสัมปทาน 6 เดือน และต้องแบ่งรายได้จากการขุด พลอยร้อยละ 45 ให้แก่เขมรแดง ("ปิดพรมแดนเขมรแดงบ่อพลอย โพลินร้าง ..." หนังสือพิมพ์ผู้ จัดการ, 24-30 สิงหาคม 2535: 67) ก่อนสิ้นปี 2535 มีบริษัทและธุรกิจที่รับช่วงสัมปทานทำเหมือง พลอยในเขตเขมรแดงประมาณ 80 ราย อยู่ที่เมืองโพลิน 48 ราย และที่เขาเพชร บ่อล่างอีกประมาณ 20 ราย มีการนำรถแมคโคร รถแทรกเตอร์เข้าไปใช้งานในเมืองพลอยไม่น้อยกว่า 300 คัน ("เมื่อนัก ขุดพลอยทำรบยูเอ็น ถึงยุครายได้ใหญ่พ่ายรายย่อย", ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, 30 พฤศจิกายน-6 ธันวาคม 2535: 16) กลุ่มธุรกิจที่มารับช่วงสัมปทานเหมืองพลอย เช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทรายสิงห์ ทอง ห้างฯไทยสามสิน ห้างฯตราควนิทร ห้างฯบ่อไร่เซอร์วิส ห้างฯมุ้งทวีทรัพย์สิน ห้างฯเรือง อมรรุ่งโรจน์ ห้างฯตราเบญจามิตร ห้างฯมุ้งทวีอัญมณี ห้างฯกิตติศักดิ์รุ่งโรจน์ และห้างฯไพโรจน์ รุ่งเรือง ("ปิดแดนเขมรแดงบ่อพลอยโพลินร้าง...", หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, 24-30 สิงหาคม 2535: 67)

ช่วงปีพ.ศ.2532-2533 การขุดพลอยในเขตเขมรแดงใช้แรงงานกาย และเครื่องมือแบบพื้น ๆ จากกำลังคนประมาณ 10,000-20,000 คน เขมรแดงมีรายได้ประมาณ 5,000-8,000 ล้านบาทต่อปี ในปี 2535 การขุดพลอยใช้รถแมคโคร และรถแทรกเตอร์มากกว่า 300 คัน และมีกำลังคนทำงานมากกว่า 30,000 คน และค่าผ่านทางสูงขึ้นเป็นรายละ 800-1,000 บาท (The Nation, 7 Dec. 1992) รายได้ของเขมรแดงน่าจะเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมไม่น้อย 100% ดังนั้นรายได้โดยประมาณของเขมรแดงในปี 2535 ไม่ควรจะน้อยกว่า 10,000-16,000 ล้านบาทต่อปี

แม้ว่าในปี 2536 พรมแดนไทย-กัมพูชา ด้านที่เขมรแดงมีอิทธิพลจะถูกสั่งปิดตามมติขององค์การสหประชาชาติ แต่ดูเหมือนว่าผลกระทบจะตกอยู่กับกลุ่มนักธุรกิจที่ทำเหมืองพลอยมากกว่านักขุดพลอยประเภท "ขุดมือ" เพราะเหตุว่าคนกลุ่มนี้มีความคุ้นเคยกับสภาพภูมิประเทศที่เป็นป่าเขา ที่ช่วยทำให้พวกเขาสามารถเล็ดลอดเข้าไปขุดพลอยได้เหมือนเดิม ซึ่งไม่แตกต่างจากช่วงปีพ.ศ.2527-2539 ที่พวกเขาได้กระทำความแล้ว การปิดชายแดน กลับทำให้ขุดพลอยประเภท "ขุดมือ" มีความพอใจมากกว่าเดิมเพราะไม่ต้องแข่งขันกับพวกทำเหมืองที่ใช้เครื่องมือที่ทันสมัยกว่า และมีอิทธิพลทางการเมืองสูง

กล่าวโดยสรุป ผลประโยชน์จากบ่อพลอยทำให้เขมรแดงสามารถสะสมเงินไว้ใช้ในการทำสงครามเป็นจำนวนมหาศาล รายได้จากบ่อพลอยตั้งแต่พ.ศ.2527 เป็นต้นมาคาดว่าเขมรแดงได้รับไปแล้วไม่น้อยกว่า 50,000 ล้านบาท และแม้เมื่อชายแดนไทย-กัมพูชา จะปิดไปอย่างเป็นทางการ แต่ช่องทางที่ "ไม่เป็นทางการ" ที่นักขุดพลอยเข้าไปแสวงโชคก็ยังสามารถก่อรายได้ปีละหลายพันล้านบาทแก่พวกเขมรแดง เมื่อรวมรายได้การให้สัมปทานบ่อพลอย และป่าไม้ในปัจจุบัน คาดว่าเขมรแดงยังมีรายได้ระหว่าง 8,000-11,000 ล้านบาทต่อปี ซึ่งทำให้พวกเขาสามารถที่จะใช้ในการซื้ออาวุธ อาหาร และยารักษาโรค ฯลฯ ที่จะทำสงครามได้อีกค่อนข้างนาน

เส้นทาง เครือข่าย และประมาณการมูลค่าอาวุธสงครามผิดกฎหมาย : จากเขมรถึงชนกลุ่มน้อยในพม่า

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงเฉพาะเส้นทาง การขนส่งอาวุธ เครือข่ายของผู้ที่อยู่ในขบวนการจัดหาอาวุธ และประมาณการมูลค่าอาวุธสงครามที่มีการซื้อจากชายแดนไทย-เขมร ไปส่งที่ชายแดนพม่า-ไทย เท่านั้น

เส้นทางลำเลียงอาวุธสงคราม

ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เส้นทางหลักในการลำเลียงอาวุธสงครามจากกัมพูชาไปให้ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ในพม่าไม่มีใครเปลี่ยนแปลง กลุ่มขบถที่ต่อต้านรัฐบาลพม่าเปิดเผยว่าเส้นทางการขนอาวุธ ขึ้นอยู่กับว่าได้อาวุธมาจากบริเวณไหนของประเทศกัมพูชา

ถ้าอาวุธที่ซื้อมาจากพวกเขมร อยู่ในบริเวณตรงกันข้ามกับจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ อาวุธจะถูกส่งมาเก็บไว้ชั่วคราวที่จังหวัดนครราชสีมา หลังจากนั้นจึงส่งต่อมาที่กลุ่มกะเหรี่ยง มอญ และขุนसा

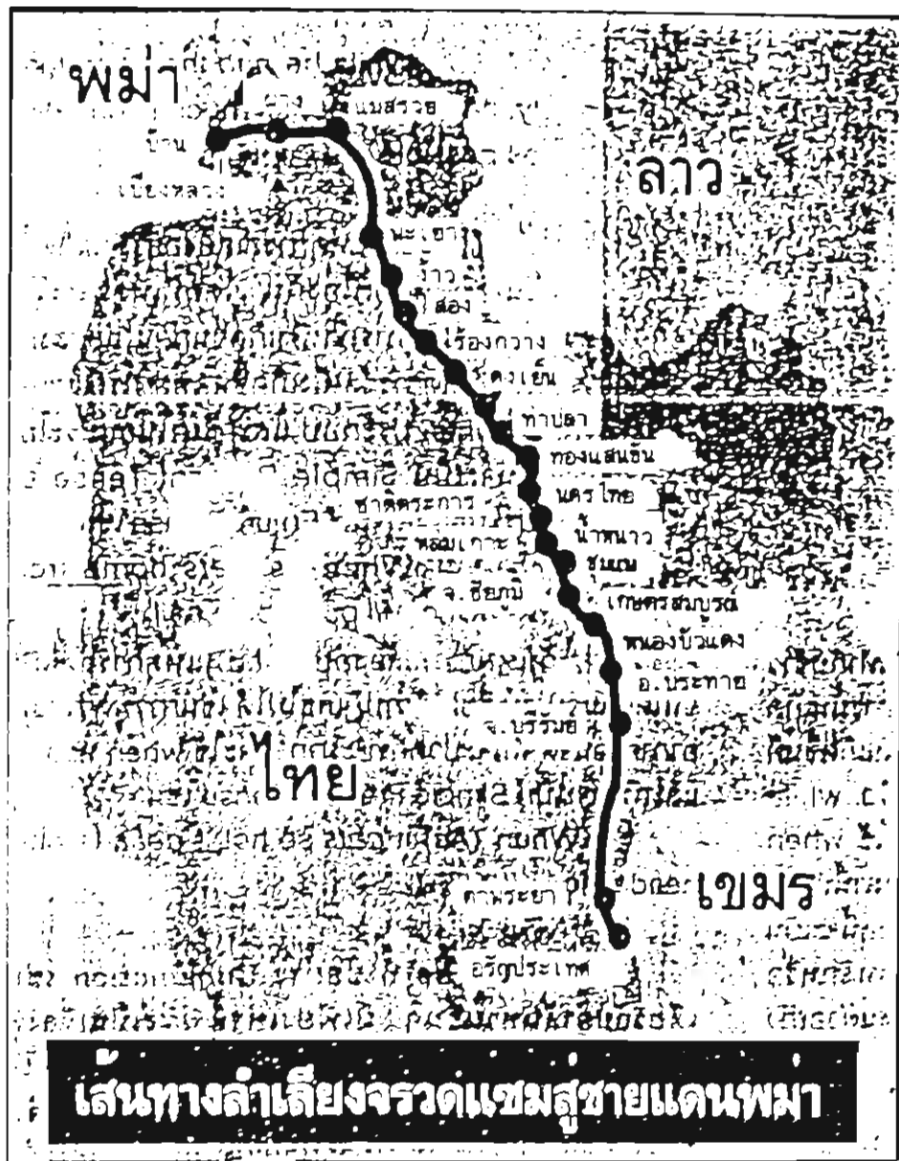
แต่ถ้าอาวุธที่ได้มาจากบริเวณรัฐประเทศ และอำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี ตราด หรือชลบุรี อาวุธจะถูกขนส่งผ่านจังหวัดชลบุรี หรือกรุงเทพฯ ก่อนจะนำไปส่งที่จุดหมายปลายทาง

ถ้าอาวุธจำนวนมาก ก็อาจจะส่งทางเรือไปที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และขายให้แก่กองพลที่ 10 ของกองทัพกะเหรี่ยง ซึ่งมีฐานที่มั่นอยู่ตรงกันข้ามกับอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

กรุงเทพฯ เป็นคลังเก็บอาวุธที่สำคัญแห่งหนึ่ง สำหรับการส่งต่อไปยังกลุ่มมอญ ที่มีฐานที่มั่นอยู่ตรงกันข้ามกับอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี หรือจังหวัดตาก ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือ (ดูภาพที่ 6 ประกอบ) ("Why the weapons war may be unwinnable", Bangkok Post, 1 July 1990)

ภาพที่ 6

เส้นทางลำเลียงจรวดแซมสู่ชายแดนพม่า

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันอ้างแหล่งข่าวจากหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 3 (ฉก. 5.23) อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ว่าการซื้อขายอาวุธสงครามที่ผ่านชายแดนไทย-กัมพูชา ในภาคอีสานได้มีอยู่ 3 จุดใหญ่ใน 3 จังหวัดคือ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

- **เส้นทางแรก** ในจังหวัดบุรีรัมย์จะมีการรับซื้อกันจากพื้นที่อำเภอบ้านกรวด และอำเภอละหานทราย ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับกองกำลังของกัมพูชาฝ่ายรัฐบาลในพื้นที่ประเทศกัมพูชาสามารถลำเลียงอาวุธจากทหารฝ่ายกัมพูชาจากพรมแดนได้ง่ายจนสู่บ้านโนนเจริญ อำเภอประโคนชัย ทะลุออกเส้นทางบ้านละเวีย อำเภอประโคนชัย เข้าสู่ถนนหมายเลข 24 สายโชคชัย-เดชอุดม มุ่งหน้าไปสู่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อตัดผ่านเข้าทางภาคเหนือ

หรือขนผ่านในเขตตัวอำเภอบ้านกรวด เข้าสู่ตัวอำเภอประโคนชัยสู่ถนนหมายเลข 24 มุ่งสู่จังหวัดนครราชสีมาหรือออกไปสู่จังหวัดบุรีรัมย์แล้วทะลุออกด้านอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ สู่จังหวัดชัยภูมิขึ้นสู่ภาคเหนือ

- **เส้นทางที่ 2** ด้านชายแดนจังหวัดสุรินทร์ ที่ช่องปราสาทตาเมือน ตำบลบักโค อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ช่องกร่าง ตำบลบักโค อำเภอกาบเชิง ช่องทะมอรูป ตำบลนางมุด ช่องเทิง ช่องปลดต่าง เขื่อนตะเภาว อำเภอกาบเชิง ช่องโชค ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง และเลียบข้างช่องจอม ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิงและบริเวณเนิน 400 บ้านของ อำเภอสังขะ ถัดไปจากพื้นที่ประเทศกัมพูชาบริเวณตรงกันข้ามกับบ้านด่านตาตุ่ม บ้านกะเลงเวก ตำบลตาตุ่ม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

ขนจากบ้านตาตุ่มบ้านกะเลงเวก และบ้านของ ออกทางบ้านปราสาทเบงเป็นทางแยกเปลี่ยนเส้นทางโดยสามารถไปสู่เส้นทางหลวงที่ 24 ได้ คือถึงบ้านปราสาทเบงแล้วออกสู่บ้านไทร ตำบลบ้านไทร อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ติดกับทางหลวงแผ่นดินที่ 24

หรืออีกเส้นทางคือเมื่อมาถึงบ้านปราสาทเบงแล้วก็สามารถออกสู่บ้านนางมุด อำเภอกาบเชิงแล้วเชื่อมสู่เส้นทางของอำเภอบ้านกรวด

หรือถึงปราสาทเบงแล้วถึงบ้านนางมุดแยกซอย 18 ออกสู่นิคมสร้างตนเองปราสาทได้ หรือถึงบ้านพนมดิน ตำบลตาเมียงออกทางแยกบ้านโชคนาสามสู่ทางหลวงที่ 24 ได้

- **ส่วนพื้นที่ที่ 3** คือจังหวัดศรีสะเกษ ที่ช่องสง่า เขตติดต่อกับอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ หรือที่ช่องแซร์ไพร่ ช่องปราน ช่องโศคราว บ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ และเขตบ้านเสาธงชัย อำเภอขุนหาญ ซึ่งบ้านเสาธงชัย เป็นพื้นที่หลบหนีเดิมของเขมรแดงโดยมีนายพลตามีอกเป็นผู้บัญชาการเขมรแดง ในเขตจังหวัดเขาพระวิหาร ประเทศกัมพูชา

สำหรับเส้นทางลำเลียงในเขตชายแดนศรีสะเกษนี้ออกมาทางกิ่งอำเภอภูสิงห์สู่แยกบ้าน
ละลม อำเภอขุขันธ์ ซึ่งติดกับทางหลวงแผ่นดินที่ 24

เส้นทางหลวงหมายเลข 24 นี้ เป็นทางหลวงประเภทไฟเขียวคือมักจะไม่มีการตรวจค้น
ตั้งด่านตรวจกันอย่างเข้มงวดนักจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพราะปริมาณการใช้รถบนเส้นทางนี้มี
มาก จึงทำให้กลุ่มพ่อค้าอาวุธเล็ดลอดไปได้ แม้ว่าจะมีด่านของตำรวจทางหลวงจากจังหวัดสุรินทร์
สทล. 4กก. 6 หรือตำรวจทางหลวงบุรีรัมย์ สทล. 3กก. 6 ตั้งตรวจค้น แต่สามารถเล็ดลอดผ่านได้
(น.ส.พ.ผู้จัดการรายวัน, 12 กรกฎาคม 2538)

ต้นเดือนมิถุนายน 2538 ตำรวจสามารถจับคนไทยจำนวนหนึ่งที่ลำเลียงอาวุธสงคราม
ขนาดหนักคือ เครื่องยิงจรวดแซม 7 พร้อมจรวดจำนวน 3 ชุด เครื่องสั้นไก 1 ชุด แแถบเบตเตอร์แท่ง
3 ชุด ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการยิงจรวดได้ที่บริเวณบ้านป่าฝาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดแพร่ และก่อน
หน้านั้น 2 ปีเศษ ตำรวจก็เคยจับผู้ขนอาวุธแซม 7 พร้อมจรวดและอุปกรณ์ครบชุดจำนวน 2 เครื่อง
ที่บริเวณถนนสายโชตนา-ฝาง อำเภอแม่ริม หน้าค่ายดารารัศมี กลุ่มคนที่ขนอาวุธยอมรับว่าจะขน
อาวุธไปให้แก่องค์กำลังชนกลุ่มน้อยในพม่าคือกลุ่มขุนสำ

แตกต่างจากขนอาวุธสงครามโดยทั่วไปที่มักใช้รถบรรทุก การขนอาวุธแซม 7 มักจะ
ลำเลียงโดยใช้รถยนต์ เพราะง่ายและสะดวกกว่าวิธีอื่น การลำเลียง "เครื่องยิงจรวดแซม" นั้น จะ
เริ่มที่จุดอำเภอตาพระยา อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จากนั้นจะลำเลียงไปตามเส้นทางทาง
หลวงประเทศ ออกจากจังหวัดบุรีรัมย์ มุ่งตามเส้นทางหลวงสายจังหวัดสู่อำเภอประทาย จากนั้น
ออกทางหลวงประเทศสู่จังหวัดชัยภูมิ

เมื่อผ่านจังหวัดชัยภูมิแล้ว ออกเส้นทางสายจังหวัด มุ่งหน้าไปตามอำเภอหนองบัวแดง
อำเภอเกษตรสมบูรณ์ และอำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ จากนั้นออกเส้นทางหลวงประเทศ และเข้า
เส้นทางจังหวัดออกที่ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

เมื่อผ่านน้ำหนาว แล้วมุ่งหน้าไปตามเส้นทางสายจังหวัดออก อำเภอหล่มเก่า จังหวัด
เพชรบูรณ์ และมุ่งหน้าผ่านอำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอทอง
แสนขัน อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ และไปออกที่อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

จากนั้นออกเส้นทางหลวงประเทศ ไปอำเภอร้องกวาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ อำเภอ
จาว จังหวัดลำปาง และมุ่งหน้าเข้าจังหวัดพะเยาออกอำเภอแม่ใจ อำเภอพาน จังหวัดพะเยา อำเภอ
แม่สรวย จังหวัดเชียงราย

จากแม่สรวยมุ่งหน้าออก อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นจุดสุดท้ายที่จะ
ลำเลียงไปส่งยังบริเวณบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ หรือบริเวณแนวชาย
แดนบริเวณนั้น ซึ่งจุดดังกล่าวอยู่ติดกับประเทศพม่ามากที่สุด (ดูภาพที่ 7 ประกอบ) ("แผนเส้นทาง
ลำเลียง "จรวดแซม" จากเขมร-ไทยสู่รัฐ 'ขุนส่า', เนชั่นสุดสัปดาห์, 26 มิถุนายน 2538: 36-37)

เครือข่ายในการค้าอาวุธสงคราม

กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการขนอาวุธเดือนจากเขมรถึงพม่า มีทั้ง "ผู้มีอิทธิพล"
ที่ค้ายาเสพติด พ่อค้า นักการเมือง ตำรวจ ทหาร ทั้งที่ยังรับราชการและเกษียณอายุราชการ ชาวบ้าน
และชนกลุ่มน้อยของพม่า เขมรแดง และเขมรฝ่ายรัฐบาล

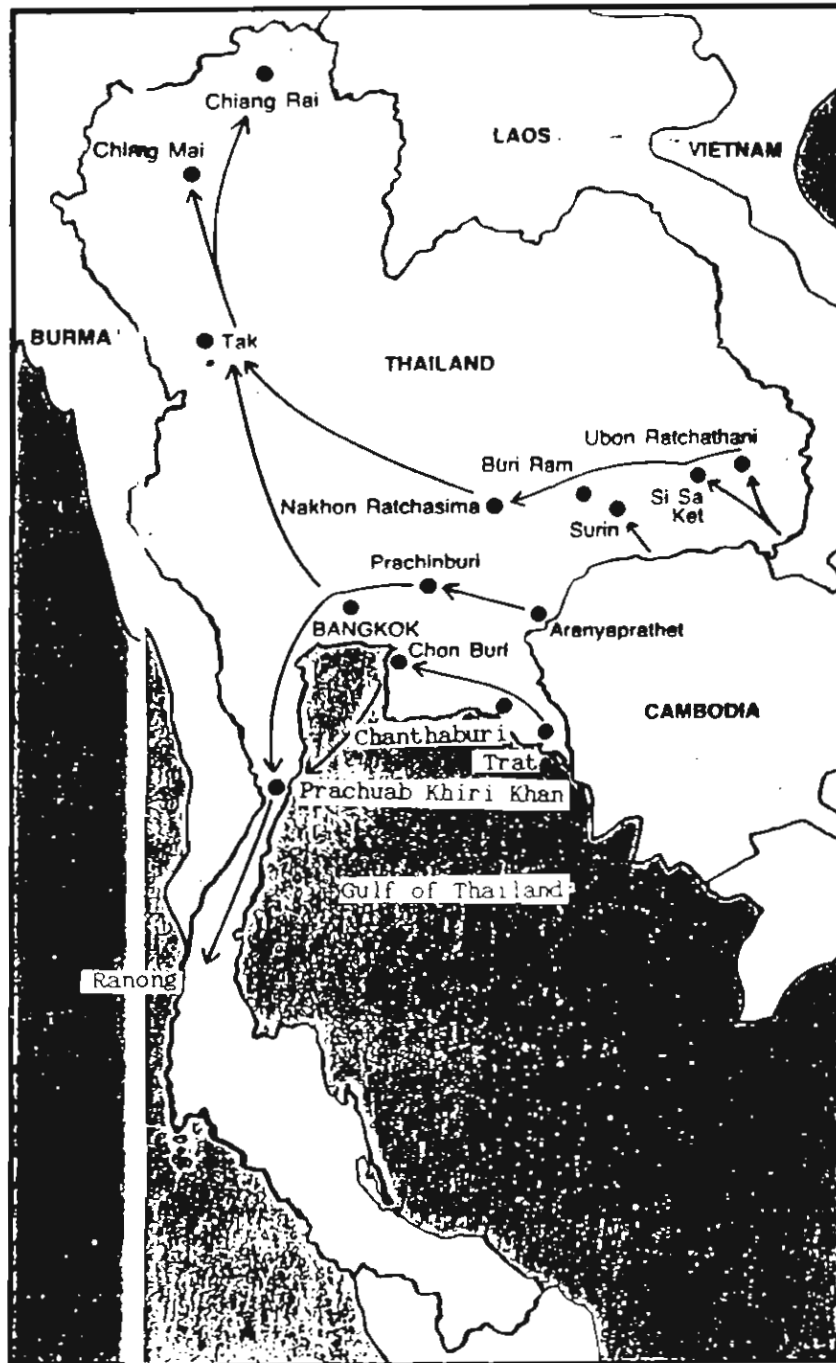
1) ผู้ซื้ออาวุธส่วนใหญ่เป็นตัวแทนจากชนกลุ่มน้อยในพม่าที่มาฝังตัวอยู่ในพื้นที่ชาย
แดนตามตะเข็บที่มีกลุ่มผู้นำทหารเขมรอยู่คือ จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ เพื่อที่จะติดต่อ
ซื้อขายกับผู้นำทหาร ("เปิดหน้ากาของผู้ค้าอาวุธจากเขมรแดง-ขุนส่า", ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, 14
กรกฎาคม 2538: 7) ตัวอย่างของคนกลุ่มนี้เช่นที่ตำรวจที่จังหวัดตากได้จับกุมคนกะเหรี่ยงจำนวน 6
คน ขณะกำลังขนอาวุธจากเขมรไปส่งให้กลุ่มกะเหรี่ยง (ดูภาพที่ 8) (Bangkok Post, 18 December
1989)

2) กลุ่มนายหน้าค้าอาวุธที่อยู่ในท้องที่ ซึ่งมีบุคคลหลายระดับตั้งแต่ ข้าราชการ ทหาร
ตำรวจ ตัวอย่างเช่น การจับกุมอาวุธสงครามเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2538 ที่อำเภอปาย จังหวัด
แม่ฮ่องสอน ผู้ต้องหาทั้งหมดล้วนเป็นตำรวจ คือ จ.ส.ต.ศักดิ์ โพธิ์ขาว ตำรวจนปพ. ประจำก.ก.
จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นคนขับ จ.ส.ต.บรรณิษฐ์ วงศ์เพชร ตำรวจหน่วยปฏิบัติการ พิเศษก.ก.
จังหวัดสระแก้ว และนายทองสุข บุญพาวรรณ ชาวบ้านป่าจั่ว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
การสอบสวนครั้งนั้นผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่าค้าอาวุธมาเป็นเวลานานแล้วจากการขยายผล
ของตำรวจจึงตามรวบตัวได้อีก 4 คนคือ น.ส.ศักดิ์ หรือเล็ก มั่นยืน อายุ 28 ปี อยู่อำเภอตาพระยา
จังหวัดสระแก้ว น.ส.บุญส่ง เขียวพรมมา อายุ 24 ปี อยู่อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว น.ส.สมใจ

อรรถมงคล อายุ 32 ปี อยู่อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี และนายบุญจันทร์ อรรถมงคล อายุ 40 ปี ทั้งหมดทำหน้าที่คอยติดต่อประสานงานกับชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนเพื่อรับ "ออร์เดอร์" ก่อนส่งออร์เดอร์ให้เพื่อนร่วมแก๊งอีกชุดหนึ่งที่ประสานงานซื้ออาวุธกับพ่อค้าที่อยู่ชายแดนด้านตาพระยา และให้ตำรวจนปพ. เป็นผู้ขนส่ง ("เปิดหน้ากากผู้ค้าอาวุธจากเขมรแดงขุนสำ" ในน.ส.พ.ผู้จัดการ", 14 กรกฎาคม 2538: 7)

ภาพที่ 7

เส้นทางขนอาวุธสงครามจากชายแดนไทย-กัมพูชา ไปให้ชนกลุ่มน้อยในพม่า

EAST-WEST ARMS ROUTE ... A number of routes are available for gun-runners who pick up war weapons from the Thai-Cambodian border to delivery points along the Thai-Burmese border for anti-Rangoon minority groups and Khun Sa's drug traffickers.

Bangkok Post Sunday July 1, 1990

ภาพที่ 8

ชาวกะเหรี่ยงทำหน้าที่ขนอาวุธสงครามจากเขมรถูกจับได้ที่ จังหวัดตาก

*Six charged with
gun-running*

The Song Yang policemen pose for photographers in front of their station with six suspects following the seizure of one million baht worth of war weapons on Friday night.

The suspects, all Karens, were taken into custody at a police checkpoint on a district highway in Tak after a routine search of their

two pickup trucks uncovered the weapons destined for a rebel camp at the Thai-Burmese border.

The seized items included more than 100 rounds of rocket-propelled grenades, hand grenades, landmines and a large quantity of ammunition.

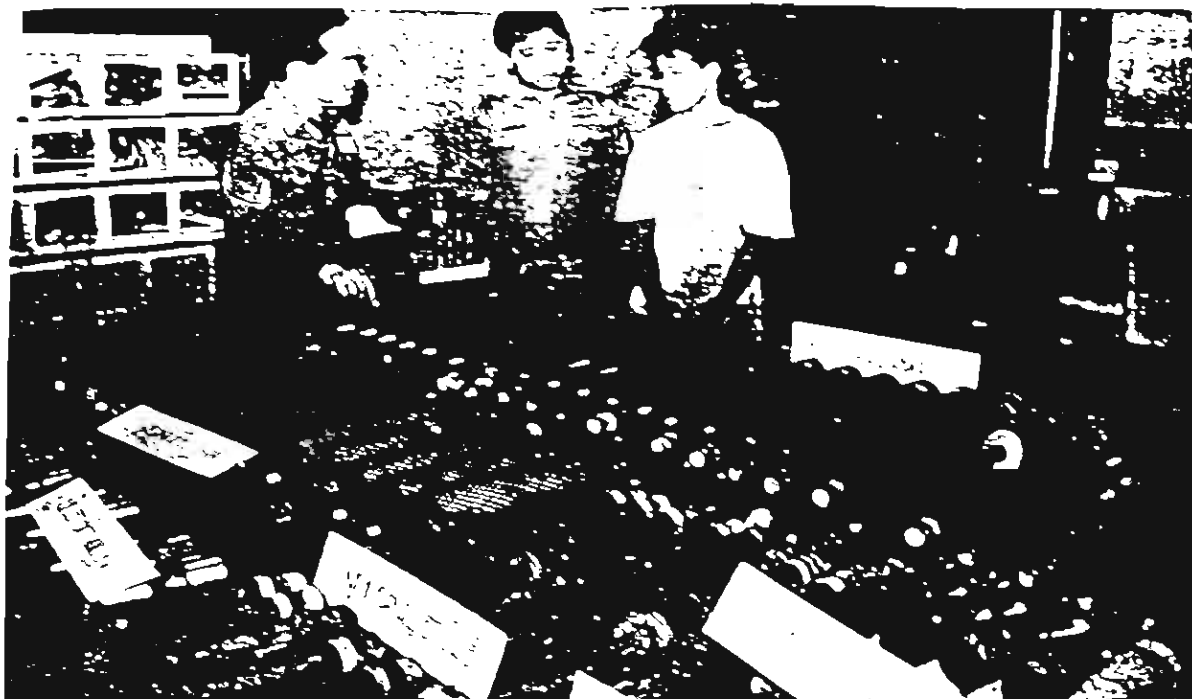
3) ผู้นำเขตทหารของเขมร ส่วนใหญ่จะส่งสมุนมาทาบตามกับนายหน้าฝ่ายไทย ว่าต้องการสินค้าประเภทไหนจำนวนเท่าใด หลังจากนั้นก็นัดวัน นัดเวลาสถานที่ในการส่งมอบ การขนส่งหากมีจำนวนมากมักจะให้รถบรรทุกเข้าไปจนถึงในเขตเขมร บางครั้งอาจมีทหารเขมรแดง และเขมรรัฐบาลที่ขโมยอาวุธของฝ่ายตนออกมาขายให้กลุ่มนายหน้า (ดูภาพที่ 9 ประกอบ)

4) ฝ่ายขนส่งที่ทำหน้าที่ลำเลียงอาวุธไปชายแดนพม่า การขนอาวุธบางครั้งจะอำพราง โดยการใช้รถขนน้ำมัน หรือขนพืชไร่ เช่น รถบรรทุกน้ำมันขนาด 20,000 ลิตร ของบริษัทพล รุ่งเรืองบริการ ถูกจับได้ที่อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว (เคลินิวส์, 16 มิถุนายน 2536: 2537: 9) แม้ว่าผู้ทำหน้าที่ขนส่งอาวุธจำนวนหนึ่งจะเป็นพลเรือนธรรมดา (ดูภาพประกอบที่ 10) หรือจ้างชาว พม่าที่พูดภาษาไทยได้ (มติชน, 30 เมษายน 2534) แต่ขบวนการนี้จะประสบความสำเร็จได้ยาก หาก **ไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตำรวจ และทหารที่หาผลประโยชน์ส่วนตัว** ในปีพ.ศ.2536 พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น ยอมรับว่ารถบรรทุกอาวุธที่ถูกเจ้าหน้าที่จับได้เป็นส่วนใหญ่จะเป็นรถของ **"ทางราชการ"** และผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ในการค้าอาวุธเถื่อนจะเป็นพวกตำรวจ (Bangkok Post, 25 Feb 1993)

ราคาค่าจ้างขนอาวุธขึ้นอยู่กับความเสี่ยงและจำนวนของอาวุธสงคราม ในปี 2531 คน ขับรถบรรทุกจากจังหวัดศรีสะเกษไปส่งกลุ่มมอญอิสระที่จังหวัดกาญจนบุรียอมรับว่าได้รับค่าจ้าง ขนเที่ยวละ 5,000 บาท (Bangkok Post, 28 March 1988) ในปี 2533 ผู้ขับรถบรรทุกอาวุธจาก จังหวัดอุทัยประเทศ ไปส่งให้ชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงที่จังหวัดตากได้รับค่าจ้างขนเที่ยวละ 15,000 บาท (Bangkok Post, 30 March 1990) ในปี 2535 ตำรวจจับคนขับรถบรรทุกอาวุธได้ที่เชียงใหม่ คนขับรถบรรทุกยอมรับว่าขนอาวุธจากเขมรไปให้ ชนกลุ่มน้อยที่ภาคเหนือ โดยได้ค่าจ้าง 20,000 บาท (Bangkok Post, 8 Sept 1992) ในปี 2536 คนขับรถบรรทุกอาวุธที่ถูกตำรวจจับได้ยอมรับว่า กำลังขนอาวุธจากอำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี ไปส่งให้ฝ่ายขบถของพม่าที่จังหวัดเชียงราย โดยได้รับค่าจ้างเที่ยวละ 50,000 บาท (หนังสือพิมพ์เคลินิวส์, 16 มิถุนายน 2536: 1, 15) และคนขับ รถบรรทุกอาวุธจากจังหวัดสระแก้ว ไปส่งชนกลุ่มน้อยที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ค่าจ้างเที่ยวละ 10,000 บาท (หนังสือพิมพ์สยามโพสต์, 25 ตุลาคม 2537: 9) ในปี 2538 ผู้ขนอาวุธแซม 7 จาก

ภาคที่ 9

ทหารเขมรแดงนำอาวุธของพวกตนออกมาขายที่ฝั่งประเทศไทย

Ammunition seized near border

Central Investigation Bureau assistant commissioner and acting Crime Suppression Division commander Mai-Gan Rungroj Yamsakul left to examine ammunition seized in Prachin Buri's Aranyaprathet District on Sunday.

A Khmer Rouge soldier, Sod Jea, 37, right, was arrested in the CSO raid on Ban Khao Saraph in Tambon Thap Phik. Two other suspects fled across the border into Cambodia.

Police seized 69 rounds for re-

coiless rifles, 12 rocket-propelled grenades, 26 shells for 50 mm mortars, 347 rounds of AK47 ammunition and one AK47 rifle.

Sod told police he was hired for 1,000 baht to take the ammunition

across the border from Cambodia to weapons traders, police said.

He said he was the nephew of a Khmer Rouge battalion commander operating in Cambodia, they said.

ภาพที่ 10

อาวุธที่ตำรวจยึดได้จากขบวนการค้าอาวุธที่จังหวัดปราจีนบุรี

WAR WEAPONS SEIZED ...Police chief Gen Sawaeng Thirasawat inspects rifles seized in Wattana Nakhon District of Prachin Buri on Saturday. Three suspects (seated, from left), Suna Kan-ob, 29, Somsak Sri-in, 37, and Pin Kanvichem, 33, were arrested and charged with dealing in war weapons.

Among the weapons seized on Saturday were 29 AK-47 and five M-16 assault rifles and more than 21,700 rounds of ammunition.

According to police, the suspects bought the rifles at 1,700 baht each from Cambodian traders and planned to sell them for 2,500 baht.

จังหวัดสระแก้วไปส่งให้กลุ่มขุนต่ายอมรับว่าได้รับค่าจ้างขนเที่ยวละ 50,000 บาท (เนชั่นสุดสัปดาห์, 26 มิถุนายน 2538: 36-37) ในปี 2538 ประมาณว่าราคาค่าจ้างขนส่งอาวุธจากเขมรถึงพม่าประมาณเที่ยวละ 50,000-100,000 บาท ("เปิดหน้ากาของผู้ค้าอาวุธจากเขมรแดง-ขุนต่าย", น.ส.พ.ผู้จัดการรายวัน, 14 กรกฎาคม 2538: 7)

ประมาณการราคาอาวุธสงครามผิดกฎหมาย

จากสถิติที่เปิดเผย กรมตำรวจสามารถจับกุมอาวุธสงครามในปี 2533 ได้ดังนี้คือ อาวุธปืนสงครามมากกว่า 3,700 กระบอก วัตถุระเบิด 6,400 ลูก กระสุนปืนมากกว่า 300,000 นัด (มติชน, 21 กุมภาพันธ์ 2536) อาวุธเหล่านี้ เมื่อซื้อจากเขมรราคาโดยประมาณ $(3,700 \times 2,500) + (6,400 \times 1,000) + (300,000 \times 2.00) = 16.3$ ล้านบาท หากไปขายที่ชายแดนพม่า ราคาจะสูงขึ้นราว 3 เท่า" (คำสัมภาษณ์ของพล.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์, อธิบดีกรมตำรวจ ในมติชน, 21 กุมภาพันธ์ 2536) หรือประมาณ 49 ล้านบาท ปี 2534 ตำรวจจับปืนได้มากกว่า 3,000 กระบอก วัตถุระเบิดกว่า 6,000 ลูก และกระสุนปืนกว่า 300,000 นัด ราคาซื้อที่เขมรประมาณ 14.1 ล้านบาท ราคาขายที่ชายแดนพม่าประมาณ 42.3 ล้านบาท ปี 2535 ตำรวจจับอาวุธปืนได้ 66,000 กระบอก ระเบิด 6,147 ลูก กระสุนปืนกว่า 600,000 นัด ราคาซื้อที่เขมรประมาณ 172.4 ล้านบาท ราคาขายที่ชายแดนพม่าประมาณ 517.2 ล้านบาท ดูเหมือนว่าหลังปี 2535 เป็นต้นมา ทางกรมตำรวจสามารถจับกุมอาวุธและกระสุนปืนได้มากขึ้น รวมทั้งอาวุธที่จับได้ก็มีความร้ายแรงมากยิ่งขึ้นด้วย"

การประเมินราคาวัตถุระเบิดเป็นเพียงค่าเฉลี่ยของระเบิดเคโม ชูจุดระเบิด ระเบิดขีปนาวุธ คิวจุดชนวนระเบิด ถูกจรวดอาร์พีจี คินดจรวด อาร์พีจี ถูกระเบิดขีปนาวุธเอ็ม 67 ทุ่นระเบิด ฯลฯ ดูรายละเอียดของประเภทอาวุธสงครามที่ถูกจับได้ระหว่างปี 2532-2533 ในภาคผนวกที่ 2

"ผู้ต้องหาตามคนที่ถูกตำรวจจับได้เปิดเผยว่าอาวุธจากเขมรเมื่อไปถึงชายแดนพม่าจะมีราคาสูงขึ้น 3-5 เท่า

(Bangkok Post, 12 April 1990)

"พันเอกธีระ นามเกาะ ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 23 (ผบ.ร.23) เปิดเผยถึงสถิติการจับกุมอาวุธสงครามในช่วงที่ผ่านมาว่า การตรวจพบและจับกุมอาวุธกระสุนในปี 2537 จับได้ 48 ครั้ง และปี 2538 ช่วง 6 เดือนแรกจับได้ 43 ครั้ง เฉพาะในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

5 มิถุนายน 2538 ทางกรมตำรวจเครื่องยิงจรวดแรม 7 จรวดจำนวน 3 ลูก เครื่องถล่มโก 1 ลูก แดบแบคเคอร์รี่แห่ง 3 ลูก มูลค่ากว่า 3 ล้านบาทที่เชียงใหม่

7 กรกฎาคม 2538 ทางกรมตำรวจระเบิด TNT จำนวน 3.84 ตัน ที่จังหวัดเชียงรายขณะที่ขนส่งลำเลียงเพื่อวางแผนก่อวินาศกรรมที่เมืองท่าจีเหล็กประเทศพม่า ตรงข้ามกับอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (" 3 จังหวัด อีสานได้งานใหญ่เส้นทางค้าอาวุธ", ใน น.ส.พ.ผู้จัดการ, 12 กรกฎาคม 2538: 7)

พ.ศ.๒๕๖๓ อมรวิวัฒน์ อธิบดีกรมตำรวจในช่วงปี ๒๕๖๓ ประเมินว่า ปริมาณอาวุธที่ตำรวจจับกุมได้ไม่ถึง ๑๐% ของอาวุธสงครามที่มีอยู่ (สยามโพสต์, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓: ๑) จากการสัมภาษณ์นายตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการจับกุมอาวุธสงครามที่จับกุมได้มีปริมาณค่อนข้างน้อย เพราะจับได้แต่รายเล็ก ๆ เท่านั้น (สัมภาษณ์ พ.ศ.๒๕๖๓, กรมตำรวจ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓)

ตารางที่ ๑ ประมาณการราคาการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายจากเขมรถึงชายแดนพม่า

พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕

ปีพ.ศ.	ราคาอาวุธที่ชายแดนพม่า	๕% ของมูลค่า	๒% ของมูลค่า	๑%ของมูลค่า
๒๕๖๓	๔๙.๐	๙๘๐	๒,๔๕๐	๔,๙๐๐
๒๕๖๔	๔๒.๓	๘๔๖	๒,๑๑๕	๔,๒๓๐
๒๕๖๕	๕๑๗.๒	๑๐,๓๔๔	๒๕,๘๖๐	๕๑,๗๒๐

ตารางที่ ๑ เป็นการประมาณการราคาการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายจากเขมรถึงชายแดนพม่า ระหว่างปีพ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕ ในปี ๒๕๖๓ มูลค่าของอาวุธสงครามที่ทางการจับได้มีราคาที่ชายแดนพม่าเท่ากับ ๔๙ ล้านบาท หากปริมาณอาวุธสงครามที่ทางการจับได้คิดเป็น ๕% ๒% และ ๑% ของปริมาณการค้าทั้งหมด ยอดมูลค่าการค้าอาวุธสงครามจะประมาณ ๙๘๐, ๒,๔๕๐ และ ๔,๙๐๐ ล้านบาทตามลำดับ นั่นคือ ในปี ๒๕๖๓ มูลค่าอาวุธที่ส่งจากชายแดนเขมรไปยังชายแดนพม่าจะอยู่ระหว่าง ๙๘๐-๔,๙๐๐ ล้านบาท เป็น ๘๔๖-๔,๒๓๐ ล้านบาทในปี ๒๕๖๔ และเป็น ๑๐,๓๔๔-๕๑,๗๒๐ ล้านบาทในปี ๒๕๖๕

ขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายกับสังคมเศรษฐกิจไทย

ปัจจัยและเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการซื้อขายอาวุธสงครามผิดกฎหมายในประเทศไทย มาจากสถานการณ์สงครามของประเทศเพื่อนบ้าน การค้ายาเสพติด การค้าสิ่งผิดกฎหมายสงครามภายในประเทศ ราคาอาวุธและต้นทุนของความเสี่ยงในการขนส่ง ฯลฯ ในบรรดาปัจจัยและเงื่อนไขเหล่านี้ปัจจัยจากภายนอกประเทศคือ สถานการณ์สงครามระหว่างชนชาติส่วนน้อยกับรัฐบาลร่างกุ้งเป็นเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้ขบวนการค้าอาวุธสงครามมีชีวิตชีวามากที่สุด หาก

กรมตำรวจประเมินตามกำลังของกองกำลังหน่วยเขมรแดงที่มีอยู่ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คน มีระเบิดติดตัวคนละ ๔ ลูก อาวุธปืนสงครามคนละ ๑ กระบอก ดังนั้น ปริมาณที่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้จึงไม่ถึง ๑๐% ของอาวุธสงครามที่มีอยู่

สำคัญของพรรคการเมือง นักธุรกิจขนาดใหญ่ นักธุรกิจท้องถิ่น "เจ้าพ่อท้องถิ่น" ทหาร และตำรวจ บุคคลที่อยู่ในขบวนการนี้มีทั้งอำนาจการเมือง เงิน และอาวุธ ในเวลาเดียวกัน **ประการที่สอง** นโยบายของรัฐบาลและของหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศที่ปรารถนาจะให้ประเทศไทย มั่นคงและปลอดภัย โดยการสนับสนุนให้เกิดความขัดแย้งภายในประเทศเพื่อนบ้านอย่างถาวร เป็นการสร้างเงื่อนไขให้ขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง และ **ประการที่สาม** ขบวนการค้าอาวุธและขบวนการยาเสพติด เป็นขบวนการที่เกิดขึ้นมาก่อนขบวนการ ผู้เข้าร่วมในขบวนการมีมาก และมีเครือข่ายในการจัดองค์กรค่อนข้างเข้มแข็ง และกว้างขวางทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ในช่วงตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา ได้เกิดแนวโน้มที่ขัดแย้งกันสองแนวโน้ม แต่โดยรวม แล้วอาจถือได้ว่าส่งผลดีต่อการทำให้ขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายในประเทศไทยเริ่ม อ่อนแอลงกล่าวคือ แนวโน้มที่สงครามในประเทศเพื่อนบ้านผ่อนคลายลง ในประเทศกัมพูชากลุ่ม เขมรแดง เอียง ซารี ได้ประกาศยุติการทำสงครามกับฝ่ายรัฐบาลพนมเปญ ส่วนที่สหภาพเมียนมาร์ กลุ่มขุนต่ายุติการทำสงครามกับรัฐบาลร่างกุ้ง และหันมาทำธุรกิจแทน ส่วนแนวโน้มอีกประการ หนึ่งก็คือ บรรดารัฐบาลในกลุ่มอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ต่างหันมาสะสมอาวุธขนานใหญ่

สถานการณ์สงครามที่ผ่อนคลายลง จะทำให้การค้าอาวุธจากฝั่งตะวันออกของไทยไป ยังฝั่งตะวันตกลดลงตามไปด้วย อาจเป็นไปได้ว่า ส่วนหนึ่งของเครือข่ายขบวนการค้าอาวุธใน ประเทศไทยจะหันไปทำธุรกิจผิดกฎหมายประเภทอื่นเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการชดเชยรายได้ที่ขาดหายไป เช่น การค้ายาบ้า การค้าของหนีภาษี การค้าโสเภณีและแรงงานข้ามชาติ และการทำธุรกิจบ่อน ฯลฯ

ดังนั้น เพื่อหาทางผ่อนคลายเงื่อนไขที่เคยทำให้ขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายดำรงอยู่ ได้ ก่อนอื่นทั้งหมด องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนและรัฐบาลไทยควรเสนอนโยบายคัดค้านการสะสม อาวุธระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อมิให้คลังอาวุธของทางราชการกลายเป็นแหล่งจัดหาอาวุธให้แก่ ขบวนการอาชญากรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศ **ประการที่สอง** รัฐบาลควรผลักดันนโยบาย สาธารณะบางประการที่จะทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจผิดกฎหมาย ซึ่งแต่เดิมเคยใช้อาวุธสงคราม คุ่มครองธุรกิจเหล่านี้ เช่น ธุรกิจโสเภณี และธุรกิจบ่อน ฯลฯ ให้กลายเป็นกิจกรรมที่ถูกกฎหมาย และให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาดูแลเสียเอง **ประการที่สาม** ควรมีการออกกฎหมายลงโทษอย่าง รุนแรงถึงขั้นประหารชีวิตกับบุคคลที่มีอาวุธสงครามไว้ในครอบครอง

เอกสารประกอบการเขียน (ส่วนหนึ่ง)

บทความและรายงาน

"Why the weapons war may be unwinnable". *Bangkok Post*. 1 July 1990.

"ปิดพรมแดนเขมรแดง บ่อพลอยไหลรินแล้ว", *น.ส.พ.ผู้จัดการ*. 24-30 สิงหาคม 2535.

"ลับสุดยอดคล้ายปีศาจอาวุธของใคร". *น.ส.พ.ผู้จัดการ*. 14 ธันวาคม 2536.

"หลายคลังอาวุธชายแดนจันทบุรี : ปฏิบัติการจับเผือกרוןของกรมปทุมวัน" *มติชนสุดสัปดาห์*
(17 ธันวาคม 2536).

"ความอยู่รอดของชนกลุ่มน้อยพม่าในความสัมพันธ์ไทย-พม่าที่แปรเปลี่ยน". *น.ส.พ.ผู้จัดการ*. 3
กุมภาพันธ์ 2538.

ผู้สื่อข่าวพิเศษ (นามแฝง) (2538): "เจาะลึกจากสนามไทย-เขมรแดง มิตรภาพลับกลางไม้เถื่อน".
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (4-10 มิถุนายน 2538).

"เปิดไหลเมืองหลักของเขมรแดง". *น.ส.พ.สยามโพสต์*. 13 กันยายน 2538.

นนท์ พลาววัน. "เปิดตำนาน-เปิดปริศนาธิปไตยเขมร. ตอน 1" *น.ส.พ.ผู้จัดการ*. 12 มิถุนายน 2538.

—. "ไม้เขมร : ธุรกิจบนเส้นลวดสังขธรรมไม้เขมร (ตอน 2)". *น.ส.พ.ผู้จัดการ*, 14 มิถุนายน 2538.

—. "ไม้เขมร : ธุรกิจบนเส้นลวด เปิดป่าอาถรรพ์ (ตอน 3)". *น.ส.พ.ผู้จัดการ*, 16 มิถุนายน 2538.

เลื้อยอ้วน ณ ถิ่นนา (นามแฝง) "แฉเส้นทางดำเลียง 'จรวดแซม' จากเขมร-ไทยสู่รัง 'ขุนต่ำ'.
เนชั่นสุดสัปดาห์. 26 มิถุนายน 2538.

"เปิดหน้าฉากผู้ค้าอาวุธจากเขมรแดง-ขุนต่ำ". *น.ส.พ.ผู้จัดการ*. 12-14 กรกฎาคม 2538.

วัชรินทร์ ผลศิริ (2538): "ไทยกับกำพูชา". *น.ส.พ.มติชน*. 5 สิงหาคม 2538.

วิทยานิพนธ์

- พันธ์นิศา ชูประเดมิย์, ร.ด. (2531): "การซื้ออาวุธทันสมัยกับการเมืองระหว่างประเทศ: ศึกษากรณีประเทศไทยกับเครื่องบินเอฟ-16". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนะ (2531): "ปัญหาข้อขัดแย้งไทย-ลาว พ.ศ.2518-ปัจจุบัน". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เวณิกา บุญมาคลี (2536): "นโยบายต่างประเทศของไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ในสมัยนายกรัฐมนตรีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (พ.ศ.2531-2534)". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร บัวศักดิ์ (2530): "การปรับนโยบายต่างประเทศของไทยต่อเวียดนาม". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิการ์ สวีระสฤณี (2526): "นโยบายของไทยต่อกัมพูชาระหว่าง พ.ศ.2518 ถึงพ.ศ.2523". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรอนงค์ น้อยวงศ์ (2536): "นโยบายต่างประเทศไทยต่อปัญหาการค้ามนุษย์รัฐบาลเปรม ติณสูลานนท์ (ค.ศ.1980-1988)". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- McCoy Alfred W. (1972): *The Politics of Heroin in Southeast Asia*. พิสิฐ วงศ์วัฒนะ (แปล). การเมือง และเฮโรอีน: บนถนนสู่อำนาจสายเดียวกัน. 2537.
- Global Witness (1995): "Forest, Famine and War". London.
- _____. (1995): "Thai-Khmer Rouge Links & The Illegal Trade in Cambodia's Timber". London.
- Statement of Senator Craig Thomas, Chairman, Senate Subcommittee on East Asian and Pacific Affairs, on The Thai-Cambodian Timber Trade, July 21, 1995.
- Win, Kanbawza (1995). *Constrictive Engagement in Burmese Context*. Federal Republic of the Union of Burma (Liberated area).

ภาคผนวก ก

กองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ลงนามในข้อตกลงกับ SLORC

(Cease-fire Groups in Agreement with SLORC)

- (1) Myanmar National Democracy Alliance
(Led by Hpong Kyar Shin - 2,000 men, signed on 31-3-89)
- (2) Myanmar National Solidarity Party (Wa)
(Led by Chao Nyi Lai - 15,000 men, signed on 9-5-89)
- (3) National Democracy Alliance Army
(Led by Sai Lin, - 2,000 men signed, on 30-6-89)
- (4) Shan State Army
(Led by Hso Htien - 2,000 men, signed, on 24-9-89)
- (5) New Democratic Army (Kachin State)
(Led by Sa Khone Taing Yin - 400 men, signed on 15-12-8)
- (6) Kachin Defence Army (KLA 4th Brigade)
(Led by Mahu Naw - 900 men, 11-1-91)
- (7) Pa-O National organization (White Pa O)
(Led by Aung Hkam Hti - 500 men, signed on 18th Feb. 91)
- (8) Palaung State Liberation Party
(Led by Ai Mone- 800 men signed, on 21-4-91)
- (9) Kayan National Guards (Padoung tribes of Karenni)
(Led by Gabriel Byan - 200 men signed, on 27-2-92)
- (10) Kachin Independence Organization
(Led by Zau Mai - 5,000 men, signed on 1-10-93)
- (11) Kareni National People's Liberation Front (Red Karenni)
(Led by Htun Kyaw - 300 men, signed on 9-5-94)
- (12) Kayan Pyi Thit Party
- (13) Shan State Nationalities Peoples Liberation Organization (Red Pa O)
(Led by Saw Tha Klei - 700 men, signed on 9-10-94)

Estimated about 30,000 men
กองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ยังคงต่อสู้กับ SLORC
(Armed Groups Fighting Against SLORC)

(1)	Karen National Union	(5,000 men)
(2)	New Mon State Party	(1,000 men)
(3)	Karenni National Progressive Party	(1,000 men)
(4)	Mong Tai Army	(18,000 men)
(5)	Chin National Front	(500 men)
(6)	Rohingyas Solidarity Organization	(300 men)
(7)	National Socialist Council of Nagaland (All Factions)	(1,000 men)
(8)	Arakan Liberation Army	(100 men)
(9)	Arakan Army	(100 men)
(10)	All Burma Students Democratic Front (All Factions)	(2,000 men)
(11)	People's Liberation Front	(100 men)
(12)	Tavoyan Army	(100 men)
(13)	Wa National Organization	(200 men)
(14)	Many other small groups	

Estimated number about 30,000

Sourced: Kanbawza Win, *Constructive Engagement in Burmese Context*, Federal Republic of the Union of Burma (Liberated area), 1995: 208-210.

ภาคผนวก ข

สถิติการจับกุมอาวุธสงครามซึ่งเกี่ยวข้องกับกองกำลังชนกลุ่มน้อย
ระหว่างปี พ.ศ.2532-2533

พื้นที่	จำนวนครั้ง	จำนวนของกลางที่ยึดได้			
จังหวัดเชียงราย	3	1	ระเบิดทีเอ็นที	หนัก	170 กิโลกรัม
		2.	กระสุนปืนอาร์กา	จำนวน	2,714 นัด
		3.	อาวุธ ปลอบ.88	จำนวน	1 กระบอก
		4.	กระสุนปืน ปลอบ.88	จำนวน	442 นัด
		5.	กระสุนปืน เอ็ม 16	จำนวน	57 นัด
		6.	กระสุนปืน เอ็ม 16 (ซ้อมยิง)	จำนวน	156 นัด
		7.	ระเบิด เคโม	จำนวน	3 ลูก
		8.	ชุดจุดระเบิด เคโม	จำนวน	1 ลูก
		9.	ระเบิดขีรวาง	จำนวน	4 ลูก
		10	แมคคาซีน เอช เค แบบยาว	จำนวน	3 อัน
		11	แมคคาซีน เอช เค แบบสั้น	จำนวน	1 อัน
		12	แก๊ปไฟฟ้า	จำนวน	4 ชุด
		13	ตัวจุดชนวนระเบิด	จำนวน	5 อัน
จังหวัดเชียงใหม่	1	1.	อาวุธปืน เอ็ม	จำนวน	21 กระบอก
		2.	อาวุธปืน อาร์ก้า	จำนวน	6 กระบอก
		3.	อาวุธปืน เอช เค 33	จำนวน	1 กระบอก
		4.	อาวุธปืน ซิการ์เซ่	จำนวน	7 กระบอก
		5.	เครื่องยิงจรวด อาร์พีจี	จำนวน	2 กระบอก
		6.	ลูกจรวด อาร์พีจี	จำนวน	65 กระบอก
		7.	ดินส่่งลูกจรวด อาร์พีจี	จำนวน	50 แท่ง
		8.	ซองกระสุนปืน เอ็ม 16	จำนวน	28 ซอง
			บรรจุ 20 นัด		
		9.	ซองกระสุนปืน เอ็ม 16	จำนวน	77 ซอง
			บรรจุ 30 นัด		
		10.	ลูกระเบิดขีรวาง เอ็ม 67	จำนวน	6 ลูก
		11.	ทุ่นระเบิด	จำนวน	1 ลูก
		12.	ซองกระสุนปืน อาร์ก้า	จำนวน	7 ซอง
		13	วิทยุรับ-ส่ง ไม่ทราบชื่อ	จำนวน	1 เครื่อง

พื้นที่	จำนวนครั้ง	จำนวนของกลางที่ยึดได้	
		14. คี๋ยเคาะสัญญาณ	จำนวน 1 อัน
		15. ปากพูดหูฟัง	จำนวน 1 อัน
		16. หูฟัง 2 หู	จำนวน 1 ชุด
		17. วิทยุ ไอคอม	จำนวน 2 เครื่อง
		18. สายอากาศวิทยุ	จำนวน 1 ชุด
		19. รถยนต์บรรทุกโตโยต้า	จำนวน 1 คัน
จังหวัด แม่ฮ่องสอน	1	1. อาวุธปืน เอ็ม 16	จำนวน 1 กระบอก
		2. อาวุธปืนกลมือ พี.ดี.อาร์	จำนวน 1 กระบอก
		3. ปืนลูกซอง 5 นัด	จำนวน 1 กระบอก
		4. ปืนลูกซองชาวเคียว	จำนวน 2 กระบอก
		5. กระสุนปืน เอ็ม 16	จำนวน 180 นัด
		6. กระสุนปืน เอ็ม 79	จำนวน 15 นัด
		7. กระสุนปืนลูกซอง	จำนวน 6 นัด
		8. ดินสักระสุนปืน อาร์พีจี	จำนวน 2 แท่ง
		9. กัมระเบิด เอ็ม 14	จำนวน 4 หุ่น
		10. ขนวนจุดระเบิด เอ็ม 14	จำนวน 3 ดอก
		11. ของกระสุนปืน เอ็ม 16	จำนวน 1 ของ
		12. ของกระสุนปืน พี.ดี.อาร์	จำนวน 1 ของ
		13. กระสุนปืน พี.ดี.อาร์	จำนวน 5 นัด
จังหวัดตาก	2	1. ลูกปืน ค.82	จำนวน 180 นัด
		2. ลูกจรวด อาร์พีจี 2	จำนวน 25 นัด
		3. ลูกปืน จีการ์เซ่	จำนวน 15,890 นัด
		4. ลูกปืน ค.60	จำนวน 154 นัด
		5. ลูกปืนเอ็ม 79	จำนวน 2 นัด
		6. ดินสั อาร์พีจี 2	จำนวน 30 นัด
		7. รถยนต์บรรทุก 6 ล้อ โตโยต้า	จำนวน 1 คัน
		8. ลูกจรวด อาร์พีจี	จำนวน 193 นัด
		9. กระสุนปืน ค.80	จำนวน 30 นัด
		10. ลูกกระสุนปืน ค.60	จำนวน 60 นัด
		11. ปืน เอ็ม 16	จำนวน 16 กระบอก
		12. ปืน อาร์ก้า	จำนวน 4 กระบอก

พื้นที่	จำนวนครั้ง	จำนวนของกองที่ซื้อได้	
		13. ปืน ชีการ์เซ่	จำนวน 2 กระบอก
		14. ถังถังปืน เอ็ม 16	จำนวน 31 อัน
		15. ระเบิดขว้าง	จำนวน 32 ลูก
		16. ลูกปืน เอ็ม 93	จำนวน 596 นัด
		17. ลูกกระสุนปืน อาร์ก้า	จำนวน 20,000 นัด
		18. ลูกกระสุนปืน .23	จำนวน 9,000 นัด
		19. กระสุนปืนลูกซองอิงทูล	จำนวน 1 ก้อนเล็ก
		20. ตัวจุดระเบิดอิเล็กทรอนิกส์	จำนวน 40 อัน
		21. อิเล็กทรอนิกส์ เอ็ม 40	จำนวน 7 อัน
		22. ดินข่วงส่งกระสุน อาร์พีจี	จำนวน 190 อัน
		23. ระเบิด เคโม	จำนวน 40 ลูก
		24. สายจุดชนวน เคโม	จำนวน 30 ม้วน
		25. เครื่องถ่วงวิถีโอ	จำนวน 1 เครื่อง
		26. วิทยุ ฮีทซ์โซนี่	จำนวน 1 เครื่อง
		27. รองชนะเลิศอาชีพ	จำนวน 1 คัน
		28. รองชนะเลิศอาชีพ	จำนวน 1 คัน
จังหวัดกาญจนบุรี	2	1. ปืนเล็กยาว อาร์ก้า	จำนวน 4 กระบอก
		2. กระสุนปืน อาร์ก้า	จำนวน 184 นัด
		3. ขอบบรรจุกระสุน	จำนวน 8 ขอบ
		4. กระสุนปืน อาร์พีจี 2	จำนวน 102 นัด
		5. กระสุนปืน เอ็ม 26	จำนวน 26 นัด
		6. กระสุนปืน ค.81	จำนวน 6 นัด
		7. ถังถังปืน	จำนวน 2 อัน
		8. ขอบกระสุนอาร์ก้า	จำนวน 15 ขอบ
		9. ดินส่งกระสุนสีเขียว	จำนวน 20 แห่ง
		10. ดินส่งกระสุนสีขาว	จำนวน 80 แห่ง
		11. ก้อนดินเหนียวหนัก 4.5 ก.ก	จำนวน 1 ก้อน
		12. กระสุนปืนค้อนกระสุน เอ็ม 16	จำนวน 8,655 นัด
		13. กระสุนปืน คาร์บิน	จำนวน 3,850 นัด
		14. กระสุนปืน อาร์ก้า	จำนวน 13,210 นัด
		15. วิทยุสื่อสารระเบิดบรรจุใน ก้อนขาว	จำนวน 8 ก้อน

พื้นที่	จำนวนครั้ง	จำนวนของกองางที่ขุดได้		
จังหวัด ปราจีนบุรี	2	1. ปินเฮช.เค.	จำนวน	8 กระบอ
		2. ของกระสุน	จำนวน	8 ของ
		3. กระสุนขนาด 7.62 มม.	จำนวน	185 นัด
		4. กระสุนปืนอาร์ทีจี	จำนวน	72 นัด
		5. ดินส่งกระสุน	จำนวน	72 แห่ง
จังหวัดจันทบุรี	3	1. กระสุนปืน ค.60	จำนวน	373 นัด
		2. ระเบิดขวาง เอ็ม 82	จำนวน	12 ลูก
		3. ลูกกระเบิดหัว อาร์ทีจี	จำนวน	40 ลูก
		4. ลูกกระเบิด เอ็ม 47	จำนวน	20 ลูก
		5. ลูกกระเบิด 60 เอสอี	จำนวน	10 ลูก
		6. ลูกกระเบิด ค.60	จำนวน	3 ลูก
		7. ขนวน ค. 60	จำนวน	3 ลูก
		8. ส่วนบรรจุหนัก	จำนวน	3 นัด
		9. ส่วนบรรจุเพิ่ม	จำนวน	9 ชุด
จังหวัดตราด	2	1. กับระเบิดชนิดสอด	จำนวน	22 ลูก
		2. จรวด อาร์ทีจี	จำนวน	96 ลูก
		3. ระเบิดขวาง เอ็ม 46	จำนวน	133 ลูก
		4. กระสุน ค.61	จำนวน	9 ลูก
		5. กระสุน ค.105	จำนวน	2 ลูก

ที่มา: ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด อ้างใน เวณิกา บุญมาลี, “นโยบายต่างประเทศของไทย ต่อสหภาพเมียนมาร์ ในสมัยนายกรัฐมนตรีชาติชาย ชุณหะวัณ (พ.ศ.2531-2534),” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536: 87-92.

การ์ตูน' ๗๘

เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการค้าแรงงานข้ามชาติ
เน้นกรณีการค้าหญิงไทยไปญี่ปุ่น

โดย

รศ.ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร

เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการค้าแรงงานข้ามชาติ เน้น กรณีการค้าหญิงไทยไปญี่ปุ่น

รศ.ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร^{*}

บทนำ

ระหว่างปี พ.ศ. 2534 และ 2537 หญิงไทยจำนวน 20,982 คนถูกเนรเทศจากญี่ปุ่นในฐานะเป็นแรงงานผิดกฎหมาย จำนวนมากไม่มีหนังสือเดินทางที่ถูกต้องเพราะได้ใช้หนังสือเดินทางปลอมเป็นชาติอื่น ประมาณร้อยละ 80 ทำงานบริการทางเพศในญี่ปุ่นมีเอเย่นต์ชักจูงให้พวกเธอเดินทางไปทำงานโดยต้องเสียค่าป่วยการรายละประมาณ 8 แสนบาทพวกเธอทำงานเสมือนทาสน้ำเงิน คือต้องให้บริการทางเพศต่อแขกเพื่อหารายได้มาจ่ายค่าป่วยการที่เป็นหนี้เอเย่นต์ จากข้อมูลนี้ คำนวณได้ว่าเอเย่นต์ทั้งไทยและญี่ปุ่นมีรายได้จากการค้าผู้หญิงไทยกลุ่มนี้ไปญี่ปุ่น ประมาณปีละสี่พันกว่าล้านบาท ในจำนวนนี้เอเย่นต์ไทยได้รับเป็นรายได้สุทธิประมาณร้อยละ 30¹

^{*} ประมาณการจำนวนแรงงานอพยพและออกจากไทย รวมทั้งมูลค่าคิดเป็นค่าเงินของแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะในกรณีของการค้าหญิงเป็นโสเภณีเป็นเรื่องยุ่งยากมาก เราพึ่งตัวเลขข้อมูลของทางราชการประกอบกับสถิติข้อมูลจากการศึกษาขององค์กรพัฒนาเอกชน นักวิจัย มีข้อมูลที่ได้จากการสอบถามสัมภาษณ์นักพัฒนาที่ทำงานด้านการช่วยเหลือหญิงที่ถูกส่งกลับประเทศไทย เป็นข้อมูลสถิติเกี่ยวกับประวัติการเดินทางเข้าญี่ปุ่น งานที่ทำ รายได้ และการคิดหนี้เอเย่นต์ นักวิจัยและนักพัฒนาองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งเพื่อนญี่ปุ่นหลายท่านได้ช่วยเรื่องข้อมูล ขอขอบคุณท่านเหล่านี้เป็นพิเศษคือ รองศาสตราจารย์ ดร.สมภพ มานะรังสรรค์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณไพรัช ถ้ายอง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการ คุณอุดม สาทิต และคุณนิคม วัฒนธรรมารัฐ กระทรวงการต่างประเทศ คุณนิวัตร สุวรรณวัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คุณนัยยา สุภาพงษ์ องค์กรเพื่อเพื่อนหญิงในเอเชีย (FOWIA) คุณศิริพร สโครมาเน็ค มูลนิธิผู้หญิง ไร่โกะ ชากากิ กระทรวงยุติธรรมประเทศญี่ปุ่น และคุณภัทรา เรือนแก้ว มหาวิทยาลัยบิลนเฟล เฮอร์มนิ

ความแตกต่างด้านรายได้ โครงสร้างอุปสงค์แรงงานและสภาพอุปทานแรงงานที่แตกต่างกันนำไปสู่การอพยพแรงงานระหว่างประเทศ แรงงานข้ามชาติไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พุทธศตวรรษที่ 23 และ 24 คนจีน และชาวอินเดียเป็นจำนวนมากอพยพเคลื่อนย้ายออกจากบ้านเกิดเมืองนอนเพราะความจนไปสู่ดินแดนที่ขาดแคลนแรงงาน แต่มี路途การทำมาหากินคิดว่า เช่น ไทย สิงคโปร์ มาเลเซียและอินโดนีเซีย มีงานศึกษาเกี่ยวกับการอพยพแรงงานในสมัยนั้นอยู่หลายชิ้น ตัวอย่างเช่น เป็นที่รู้กันดีว่าในพุทธศตวรรษที่ 24 ตลอดมาจนถึงช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 พระมหากษัตริย์ไทยส่งเสริม ชักจูงให้ชาวจีนอพยพเข้าทำงานรับจ้างและเป็นพ่อค้าในประเทศไทย จีนอพยพในสมัยแรกๆที่เดินทางมาสู่ประเทศไทย ส่วนมากแล้วอยู่ภายใต้การควบคุมของสมาคมลับที่เรียกว่า อั้งยี่ ชาวจีนที่อพยพมาทำงานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และที่อเมริกาเดินทางมาภายใต้ระบบเป็นแรงงานที่มีสัญญาว่าจ้าง (indentured labour)²

จีนอพยพเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกจำกัดจากประเทศผู้รับจากทศวรรษ 2460 เริ่มแรกเป็นเพราะรัฐบาลของประเทศเกรงว่าชาวจีนอพยพจะนำอุดมการณ์ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาเผยแพร่ ต่อมาการอพยพเคลื่อนย้ายต้องชะงักไปเนื่องจากภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 และขบวนการกู้ชาติที่เกิดขึ้นในบรรดาประเทศที่ตกเป็นอาณานิคม ต่อมาทศวรรษ 2510 แรงงานเอเชียอพยพเคลื่อนย้ายอีกครั้งหนึ่ง

แรงงานข้ามชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีทั้งที่เดินทางเข้ามาในภูมิภาคและเดินทางออกจากภูมิภาค มีทั้งแรงงานที่มีฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือ มีทั้งชายและหญิง คนงานมีฝีมือและกลุ่มนักวิชาชีพสามารถเดินทางอพยพระหว่างประเทศต่างๆ ได้ค่อนข้างสะดวกโดยการขอวีซ่า การขออนุญาตทำงาน และแม้แต่การเปลี่ยนสัญชาติ คนงานไร้ฝีมือประสบความยุ่งยากมากกว่า ทั้งนี้เพราะว่าหลายๆประเทศมิได้เปิดประตูรับพวกเขาอย่างเป็นทางการ ประเทศที่มีพัฒนาการเศรษฐกิจในอัตราสูง มีความต้องการแรงงานไร้ฝีมือเป็นจำนวนมากค่าแรงจึงสูงปัจจัยทางเศรษฐกิจนี้จึงดึงดูดให้แรงงานไร้ฝีมือเดินทางอพยพไปประเทศต่างๆทั้งในแบบที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

จำนวนแรงงานข้ามชาติเพิ่มสูงขึ้นทั้งนี้เป็นเพราะนายจ้างประเทศผู้รับต้องการแรงงานราคาถูก จำนวนแรงงานข้ามชาติที่เดินทางไปทำงานในกลุ่มประเทศอาหรับในทศวรรษ 2510 เกิดจากประเทศเหล่านี้เจรจาระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการเคลื่อนย้ายแรงงาน แรงงานอพยพไปทำงานที่บรูไนและสิงคโปร์อยู่ในสภาพที่คล้ายกัน กล่าวคือ ประเทศเหล่านี้เห็นความจำเป็นที่ต้องใช้แรงงานต่างชาติด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงกำหนด

กฎเกณฑ์รับแรงงานอพยพอย่างเป็นทางการ ในช่วงระยะเร็วๆนี้มีประเทศอื่น ๆ ที่ดำเนินรอยตาม ได้แก่ ฮองกง ไต้หวัน เกาหลีใต้ หรือแม้แต่ประเทศไทยก็เริ่มยอมให้แรงงานไร้ฝีมือต่างชาติเดินทางเข้าทำงานได้ในจำนวนที่จำกัดและภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนด แต่บางประเทศยังไม่เปิดรับแรงงานอพยพประเภทไร้ฝีมือ ทุกๆประเทศไม่เปิดรับหญิงอพยพทำอาชีพบริการทางเพศ อย่างไรก็ตาม ความต้องการแรงงานที่สูงและระดับค่าจ้างที่แตกต่างระหว่างประเทศผู้ส่ง และประเทศผู้รับ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการอพยพแรงงานต่างชาติแบบผิดกฎหมายเกิดขึ้นทั่วไป

ในขณะนี้ญี่ปุ่นเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคที่ไม่ยอมเปิดตลาดแรงงานให้กับแรงงานไร้ฝีมือที่เป็นแรงงานต่างชาติอย่างเป็นทางการ แม้ว่าจะได้ผ่อนปรนให้กับกรณีคนงานมีฝีมือและนักวิชาชีพบ้างแล้ว ญี่ปุ่นมีเศรษฐกิจที่รุ่งเรือง มีอัตราค่าจ้างที่สูงจึงเป็นแรงจูงใจให้แรงงานข้ามชาติพากันอพยพเข้าทำงาน นอกเหนือจากค่าจ้างที่สูงแล้ว ค่าของเงินเยนที่สูงทำให้แรงงานต่างชาติได้รับรายได้คิดเป็นค่าเงินประเทศของตนในจำนวนที่สูงมาก พวกเขาจึงสามารถออมจากการทำงานในอัตราสูงด้วย

การค้าแรงงานผิดกฎหมายเกิดขึ้นด้วยเหตุผลที่สำคัญคือ รัฐบาลผู้รับปฏิเสธที่จะเห็นความจำเป็นในการนำเข้าแรงงานไร้ฝีมือจากต่างชาติอย่างเป็นทางการหรือมีกฎเกณฑ์

จากแง่มุมของแรงงานอพยพเองนั้น ในบรรดากลุ่มไร้ฝีมือ พวกเขาถูกแรงผลักดันจากปัญหาไม่มีงานทำหรือระดับรายได้ต่ำในประเทศของเขาด้วย ในอีกทางหนึ่งพวกเขาได้แรงจูงใจจากประสบการณ์ของคนอื่นๆที่ไปพบความสำเร็จในประเทศอื่นมาแล้ว นอกจากนั้น พวกเขายังต้องการปรับปรุงสภาพชีวิตของตนเองโดยมีความหวังในแนว “ไปตายเอาดาบหน้า” ความมุ่งหวังที่จะปรับปรุงสภาพชีวิตให้ทัดเทียมกับคนอื่น เป็นพลังอันยิ่งใหญ่ผลักดันให้แรงงานเป็นจำนวนมากเสี่ยงแม้แต่ชีวิตของตนเองเพื่อไปทำงานต่างประเทศ นอกจากนั้น ยังมีพลังหรือแรงจูงใจเกิดจากความต้องการพิสูจน์ให้เห็นว่า เขาก็สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองไปในทางที่ดีขึ้นเหมือนกับคนอื่น ๆ

ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับแรงงานในต่างประเทศ ความยุ่งยากในการหางาน และการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางทำให้แรงงานอพยพประเภทไร้ฝีมือตกเป็นเหยื่อของเอเย่นต์และนักค้าแรงงานที่ผิดกฎหมาย

ประเทศไทยเป็นทั้งผู้ส่งและนำเข้าแรงงานต่างชาติ พ.ศ. 2538 ตัวเลขแสดงว่ามีคนงานไทยอย่างน้อยๆ 627,815 คน ทำงานอยู่ต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะกระจุกตัวอยู่ประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เอง (ตารางที่ 1) สำหรับแรงงานต่างชาติที่ทำงานอยู่ในประเทศไทยก็มีประมาณการระหว่าง 7 แสนถึงล้านกว่าคน (2539) แรงงานข้ามชาติทั้งที่เข้ามาในประเทศไทยและที่ถูกส่งออกไปรวมกันแล้ว คิดเป็นประมาณร้อยละ 6 ของผู้ใช้แรงงานทั้งหมดในประเทศไทย (กฤติยา, 2539)

แรงงานอพยพเหล่านี้ปั่นเปกกันระหว่างพวกที่เข้าเมืองโดยถูกและผิดกฎหมาย พวกเขาอพยพเข้ามาหรือออกไปโดยผ่านเอเย่นต์ต่างๆ บางครั้งอยู่ภายใต้ระบบแรงงานสัญญาว่าจ้างเอเย่นต์ที่กล่าวถึงนี้มีทั้งที่เป็นกลุ่ม แก๊ง ผู้ลักลอบแบบผิดกฎหมายที่อาจได้รับความช่วยเหลือโดยตำรวจ และเจ้าพนักงานรัฐบางรายที่คอร์รัปชันในกองตรวจคนเข้าเมือง เจ้าพนักงานของสนามบินและเจ้าพนักงานของรัฐอื่นๆ มีเอเย่นต์จัดส่งคนงานหารายได้จากค่าป่วยการเก็บจากแรงงานอพยพและจากการส่งแรงงานข้ามชาติไปยังประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน และเกาหลีใต้ จำนวนเงินที่เกี่ยวข้องมีมูลค่าสูง

ในบทนี้ผู้เขียนพยายามประมาณการรายได้ที่เกิดขึ้นจากการค้าแรงงานข้ามชาติประเภทไร้ฝีมือ ทั้งที่ออกจากประเทศไทยและที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย นอกจากนี้ในกรณีการค้าโสเภณีจะคำนวณให้เห็นว่ารายได้ที่เกิดขึ้นนั้นถูกแบ่งสรรปันส่วนระหว่างแรงงานอพยพและเอเย่นต์อย่างไร ในกรณีของการค้าคนไทยไปต่างประเทศ เราแบ่งแรงงานอพยพออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่หนึ่ง แรงงานไร้ฝีมือทั่วไป และกลุ่มที่สอง แรงงานหญิงในกิจการบริการทางเพศ สำหรับกลุ่มหลังนี้ เราเน้นแรงงานอพยพไปญี่ปุ่นซึ่งเป็นตลาดต่างประเทศสำหรับโสเภณีไทยที่ใหญ่ที่สุด สำหรับกลุ่มแรงงานอพยพเข้าไทยเราเน้นแรงงานจากพม่าซึ่งในขณะนี้เปกกลุ่มแรงงานต่างชาติที่มีจำนวนมากที่สุด

การคำนวณรายได้ดังกล่าวไม่ใช่่ง่ายเลย เรากำลังพยายามประมาณการเรื่องที่ยุ่งยากมาก โดยคำจำกัดความแล้วรายได้เหล่านี้เป็นรายได้ผิดกฎหมาย ไม่มีการลงบัญชีอย่างเป็นทางการจึงประมาณการได้ยาก ถึงกระนั้นก็ตามเนื่องจากขนาดของธุรกิจการค้าแรงงานข้ามชาติกว้างขวางมาก มีนัยทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจึงควรมีการประมาณการรายได้ที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้ให้เห็นถึงขนาดและความสำคัญ

แรงงานข้ามชาติออกจากประเทศไทย ภาพรวม

คนงานไร้ฝีมือไทยอพยพไปทำงานต่างประเทศชั่วคราวเป็นจำนวนมากเริ่มตั้งแต่ทศวรรษ 2510 เมื่อถึงทศวรรษ 2520 คนงานไทยกว่า 1 แสนคนอพยพไปทำงานชั่วคราวต่างประเทศในแต่ละปี ประเทศที่ไปมากในสมัยนั้นคือ ซาอุดีอาระเบีย และประเทศอื่นๆ ใน ตะวันออกกลาง พ.ศ. 2532 แรงงานไทยทำงานอยู่ต่างประเทศ 264,600 คน ในจำนวนนี้ร้อยละ 53 หรือประมาณ 140,000 คน กระจุกตัวอยู่ที่ซาอุดีอาระเบีย รองลงมาได้แก่สิงคโปร์ประมาณ 30,000 คน

ทศวรรษ 2530 ตลาดสำหรับแรงงานอพยพจากไทยย้ายมาอยู่ในเขตประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตัวเลขของกระทรวงแรงงานไทยแสดงว่าระหว่างพ.ศ. 2534-2538 มีคนงานไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศ ระหว่าง 63,000 ถึงมากกว่า 100,000 คนต่อปี (ตารางที่ 2) พ.ศ. 2538 จำนวนสะสมของคนงานไทยในต่างประเทศมีอยู่ประมาณ 627,815 คน ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายมีสัดส่วน 60:40 (ตารางที่ 1)

ระดับค่าจ้างของคนงานไทยที่ได้รับในต่างประเทศ³

แรงงานไทยที่ไปทำงานชั่วคราวต่างประเทศจะได้รับค่าจ้างสูงกว่าที่พวกเขาคาดหวังได้ในประเทศไทยแต่ต่ำกว่าค่าจ้างของคนงานประเทศผู้รับ

การศึกษาตัวอย่างแรงงานอพยพไทยพ.ศ. 2528 แสดงว่าคนงานไทยในตะวันออกกลางได้รับค่าจ้างเดือนละ 4,500 บาท สำหรับงานรับจ้างทั่วไป และระหว่าง 5,490-9,937 บาทต่อเดือน สำหรับงานกึ่งฝีมือในโรงงาน การทำความสะอาด การทำครัว งานปูน งานขับรถเมคส์ คนงานมีฝีมือและประเภθνักวิชาชีพได้รับค่าจ้างสูงกว่าคือ ระหว่าง 11,000-32,000 บาทต่อเดือน สำหรับในมาเลเซียและบรูไนค่าจ้างต่อเดือนที่แรงงานไร้ฝีมือหรือกึ่งฝีมือได้รับอยู่ระหว่าง 5,400-16,000 บาท โดยเปรียบเทียบกันแล้วค่าจ้างเหล่านี้สูงกว่าค่าจ้างขั้นต่ำที่แรงงานไร้ฝีมือไทยจะได้รับในขณะนั้นคือ วันละ 70 บาท หรือเดือนละ 1,750 บาท สำหรับการทำงาน 25 วันต่อเดือน

ตารางที่ 1 ประมาณจำนวนแรงงานไทยในต่างประเทศ

ประเทศ	ประมาณการจำนวนแรงงานไทย		
	ไปโดยถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	รวม
ซาอุดีอาระเบีย	20,000	15,000	35,000
อิสราเอล	17,000	500	17,500
กาตาร์	4,500	-	4,500
บาห์เรน	1,500	-	1,500
สหรัฐอเมริกา	3,500	-	3,500
คูเวต	2,401	-	2,401
ลิเบีย	6,000	-	6,000
โอมาน	400	-	400
เยเมน	100	-	100
รวมประเทศในตะวันออกกลาง	55,401	15,500	70,901
มาเลเซีย	21,965	87,860	109,825
สิงคโปร์	50,000	20,000	70,000
บรูไน	35,000	10,000	45,000
ฮ่องกง	8,944	2,000	10,944
ญี่ปุ่น	8,303*	70,000	78,303
ไต้หวัน	200,000	3,000	203,000
เกาหลี	453*	1,740**	2,193
รวมประเทศในเอเชีย	324,665	194,600	519,265
สหรัฐอเมริกาและไอร์แลนด์	721*	-	721
อังกฤษ	71*	-	71
เยอรมัน	278*	5,000	5,278
เดนมาร์ก	36*	-	36
ออสเตรเลีย	43*	-	43
กรีซ	300	-	300
อิตาลี	1,200	-	1,200
ฝรั่งเศส	-	30,000	30,000
รวมประเทศอื่นๆ	2,649	35,000	37,649
รวม	382,715	245,100	627,815

ที่มา : สำนักงานแรงงานไทยในต่างประเทศ ช้างในสีน้ำตาล (2539 :696).

หมายเหตุ * สถิติเดินทางผ่านด่านตรวจคนหางาน สำนักงานบริหารแรงงานไทยในต่างประเทศ ในกรณีของญี่ปุ่นรวมคนงานที่ไปแบบคนฝึกงานระยะสั้น ซึ่งจะได้ค่าจ้างต่ำกว่าคนงานธรรมดาหลายเท่าตัวด้วย

** รายงานข้อมูลแนวทางและมาตรการในการ แก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในสาธารณรัฐเกาหลี สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี สิงหาคม 2538.

พ.ศ. 2538 แรงงานไร้ฝีมือที่ได้หวั่นได้รับค่าจ้างถึง 14,880 ดอลลาร์ได้หวั่นต่อเดือน หรือ 14,434 บาท ค่าจ้างขั้นต่ำประเทศไทยปีเดียวกันนั้นอยู่ในอัตรา 3,625 บาทต่อเดือน คนงานไร้ฝีมือที่เข้าทำงานก่อสร้างในญี่ปุ่นพ.ศ. 2537 ได้รับค่าจ้างระหว่าง 1,200-1,800 ดอลลาร์ หรือ 30,000-45,000 บาทต่อเดือน เมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้างน้อยกว่า 4,000 บาทที่ได้รับในประเทศไทย คนงานญี่ปุ่นที่ทำงานประเภทเดียวกันจะได้รับค่าจ้างเป็นสองเท่าของแรงงานอพยพ และยังได้รับโบนัสสิ้นปีอีกมีมูลค่า 3-4 เดือน แรงงานต่างชาติจะไม่ได้รับรายได้เหล่านี้ รายได้ของแรงงานอพยพคิดเป็นร้อยละ 40 ของแรงงานญี่ปุ่นประเภทเดียวกัน แต่จะสูงถึง 10 เท่าของรายได้ที่อาจจะหาได้ในประเทศไทย

คนงานที่เดินทางไปทำงานโดยถูกกฎหมายในระยะเริ่มแรก ต่อมาก็มักจะอยู่ต่อเป็นแรงงานผิดกฎหมายหลังจากที่สัญญาการทำงานสิ้นสุดลง โดยทั่วไปแล้วพวกเขาจะต้องจ่ายเงินให้กับเอเย่นต์เป็นจำนวนมากเพื่อให้ได้สัญญาว่าจ้าง ณ จุดเริ่มต้น หลังจากที่ต้องจ่ายค่าปวดยการให้กับเอเย่นต์แล้ว แรงงานอพยพอาจจะมีรายได้เหลือไม่มากมายนัก ดังนั้น พวกเขาจึงอยากอยู่ต่อเพื่อออมเงินให้ได้อีก ปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นในกรณีคนงานไทยที่ต้องเสียค่าปวดยการเพื่อไปทำงานในไต้หวัน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น

โดยสรุปแรงงานไร้ฝีมือไทยที่อพยพไปทำงานชั่วคราวในไต้หวัน หรือญี่ปุ่นอาจมี รายได้สูงถึง 3-10 เท่า ของค่าจ้างที่เขาอาจจะหาได้ในประเทศไทย

ตารางที่ 2 : จำนวนคนไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศผ่านด่านตรวจคนหางานทั่วประเทศ 2534-2538^{*}

ประเทศ	'34	'35	'36	'37	'38 [*]
ตะวันออกกลาง					
ซาอุดีอาระเบีย	5,613	8,701	5,035	4,152	1,625
อิสราเอล	874	1,064	1,797	7,641	6,364
กาตาร์	928	944	751	1,534	1,045
บาห์เรน	1,047	841	750	594	175
สหรัฐอเมริกา	783	1,300	1,504	1,830	883
จอร์แดน	46	14	8	7	4
คูเวต	3,121	3,313	1,859	1,212	571
ลิเบีย	7,651	5,470	4,597	160	264
ประเทศอื่นๆในตะวันออกกลาง	2,293	2,503	2,525	8,122	241
รวมในตะวันออกกลาง	21,482	23,092	17,019	17,614	11,172
เอเชีย					
มาเลเซีย	2,473	6,608	11,358	12,232	5,853
สิงคโปร์	9,488	11,337	14,171	15,100	7,610
บรูไน	8,840	12,729	14,750	16,553	8,275
ฮ่องกง	8,431	7,273	5,182	5,851	3,463
ญี่ปุ่น	6,263	6,773	5,388	8,848	4,102
ไต้หวัน	2,237	10,938	66,891	91,162	60,474
ประเทศอื่นในเอเชีย	745	507	660	741	629
รวมในเอเชีย	38,477	56,165	118,600	150,487	90,406
สหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆในยุโรป					
สหรัฐอเมริกา	2,167	978	706	831	420
อังกฤษ	247	60	64	96	45
เยอรมนี	363	171	185	242	138
เดนมาร์ก	397	704	649	49	25
ออสเตรีย	44	-	30	23	12
ประเทศอื่นๆ	672	611	697	422	156
ประเทศอื่นๆ	3,890	2,524	2,311	1,663	796
รวมทั้งหมด	63,849	81,718	137,950	169,764	102,374

^{*} ตัวเลขสำหรับปี 2538 เฉพาะช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน ตัวเลขเหล่านี้รวมเฉพาะคนงานไทยที่เดินทางออกไปโดยได้รับใบอนุญาตเป็นทางการจาก กระทรวงแรงงาน ดังนั้นจึงต่ำกว่าจำนวนคนงานที่ ทำงานอยู่ต่างประเทศที่เป็นจริงทั้งหมด เนื่องจากไม่รวมผู้ไปทำงานแบบลักลอบ ใช้เอกสารปลอม หรือใช้วีซ่านักท่องเที่ยว

ที่มา : ฝ่ายสารสนเทศและทะเบียนหางาน สำนักงานบริหารแรงงานไทยในต่างประเทศ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

มูลค่าทางเศรษฐกิจของแรงงานอพยพ จากแ่งมุมของประเทศผู้ส่งและประเทศผู้รับ

จากมุมมองของรัฐบาลไทย

จากทศวรรษ 2520 ประเทศไทยมีรายได้จากการส่งคนงานไทยไปทำงานต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเงินรายได้จำนวนนี้ได้ช่วยลดดุลการค้าขาดดุลและปัญหาดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล (ผาสุก ,2536 : 166-7) ดันทศวรรษ 2520 เงินรายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศมีสัดส่วนร้อยละ 17 ของดุลการค้าขาดดุล พ.ศ. 2537 สัดส่วนนี้เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 15

พ.ศ 2519 รายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศที่ส่งกลับมาประเทศไทยมีมูลค่า 485 ล้านบาท ในปี 2538 เพิ่มขึ้นกว่า 7 เท่า เป็น 42,250 ล้านบาท (ตารางที่ 3) ตัวเลขของธนาคาร แห่งประเทศไทยชี้ว่า จนถึงพ.ศ. 2524 นั้น ปริมาณเงินรายได้ที่ผ่านเข้ามาโดยธนาคารพาณิชย์จำนวนสูงที่สุดมาจากตะวันออกกลาง หลังจากนั้นแหล่งรายได้ที่สำคัญมาจากสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น รายได้จากญี่ปุ่นมีความสำคัญขึ้นจากพ.ศ. 2528 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม ตัวเลขเป็นทางการเหล่านี้มิได้ให้มูลค่าที่แท้จริงซึ่งจะสูงกว่านี้มาก เพราะรายได้ส่วนหนึ่งจะถูกส่งกลับประเทศไทยโดยไม่ผ่านระบบธนาคาร คือ มากับคนงานที่เดินทางกลับหรือส่งผ่านร้านอาหารและเจ้าของบาร์ในญี่ปุ่นซึ่งทำธุรกิจส่งเงินให้กับคนงานด้วย

จากมุมมองของประเทศผู้รับ

ญี่ปุ่น เยอรมนี และได้หวันขณะนี้เป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดสำหรับแรงงานไทยในต่างประเทศ ในบทความนี้จะเน้นวิเคราะห์ประเทศทั้งสามเนื่องจากมีข้อมูลมากกว่าประเทศอื่น

ประเทศผู้รับได้ประโยชน์จากแรงงานอพยพอย่างไม่ต้องสงสัย คือ ได้บริการ ได้งานจากคนงานอพยพโดยไม่ต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเรื่องการเดินทาง การศึกษาและฝึกอบรมของคนงานเหล่านี้ นักเศรษฐศาสตร์บางท่านถึงกับแนะนำว่า ประเทศผู้รับควรจะจ่ายเงินทดแทนให้กับประเทศผู้ส่งเสียด้วยซ้ำไป

ตารางที่ 3 : จำนวนเงินที่คนงานไทยในต่างประเทศส่งกลับ (ล้านบาท)

ประเทศ	2526	2529	2533	2538
บรูไน	24.6	40.9	104.3	
อินโดนีเซีย	24.0	107.9	22.5	
มาเลเซีย	53.0	107.9	51.9	
สิงคโปร์	382.4	370.6	549.1	
ตะวันออกกลาง	15,667.6	10,521.0	5,837.6	
ญี่ปุ่น	354.2	925.7	1,787.2	
ยุโรปเหนือ	243.0	655.2	1,033.1	
สหรัฐอเมริกา	2,085.7	6,807.5	12,440.6	
อื่นๆ	622.8	1,443.7	3,128.8	
รวมทั้งหมด	19,457.3	20,899.8	24,906.8	42,250.0 [*]

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย ตัวเลขปี 2538 ไม่มีข้อมูลแยกรายประเทศ

* ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี ประมาณการ

ในกรณีของแรงงานมีฝีมือและนักวิชาชีพ มูลค่าของการศึกษาและฝึกอบรมที่มากับคนงานมีสูงมาก แม้ในกรณีของแรงงานไร้ฝีมือก็มีข้อมูลค่าน้อยเลขที่เดียว คนงานไร้ฝีมือไทยที่ไปทำงานในประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา หลายคนจบมัธยมศึกษา และมีจำนวนหนึ่งได้รับการศึกษาสูงกว่านั้น เช่น ระดับวิทยาลัยครู ในบรรดาผู้ที่ไปทำงานเป็นโตเกณียมีการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา

ประเทศผู้รับยังได้ประโยชน์จากการจ้างแรงงานราคาถูก คนงานอพยพได้รับค่าจ้างต่ำกว่าคนงานของประเทศผู้รับ ในญี่ปุ่นนั้นค่าจ้างขั้นต่ำพ.ศ. 2537 อยู่ในระดับวันละ 4,757 เยน ค่าจ้างเฉลี่ยสำหรับคนงานก่อสร้างวันละ 14,340 เยน⁷ คนงานชายไทยทำงานก่อสร้างในญี่ปุ่นได้รับค่าจ้างสูงกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ คือได้ประมาณวันละ 7,000 เยน หรือประมาณครึ่งหนึ่งของคนงานก่อสร้างญี่ปุ่น นอกจากนี้แรงงานผิดกฎหมายยังไม่ได้รับค่าสวัสดิการอื่นๆอีกเลย เท่ากับว่า นายจ้างได้ประโยชน์อย่างมหาศาลจากการจ่ายค่าจ้างต่ำและการไม่ต้องเสียต้นทุนแรงงานด้านอื่นๆ นายจ้างอาจถูกจับได้และอาจถูกลงโทษภายใต้กฎหมายตรวจคนเข้าเมือง แต่จนถึงบัดนี้ก็ยังไม่มีการนิมนายจ้างถูกดำเนินคดีรุนแรงโดยรัฐบาลญี่ปุ่นเนื่องจากจ้างแรงงานผิดกฎหมาย⁸ แรงงานอพยพอาจ

เจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุ โสเภณีไทยอาจตั้งท้องโดยไม่ตั้งใจ เมื่อมีปัญหาสุขภาพจะต้องมีผู้เสียค่าใช้จ่ายให้กับคนงานเหล่านี้ สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือโรงพยาบาลต่างๆปฏิเสธที่จะรับคนงานต่างชาติเข้ารับการรักษายาบาล เพราะพวกเขาไม่มีเอกสารการเข้าเมืองที่ถูกต้องและไม่มีแหล่งรายได้ที่แน่นอน แต่เมื่อโรงพยาบาลแห่งใดแห่งหนึ่งตกลงรับคนไข้ด้วยเหตุผลมนุษยธรรมแล้วโรงพยาบาลแห่งนั้นก็จะต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย คนไข้อาจหนีไปเมื่อหายป่วยแล้ว องค์กรพัฒนาเอกชนของญี่ปุ่นร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนของไทยบางแห่ง ชักจูงให้ทางการของญี่ปุ่นยอมให้แรงงานไทยผิดกฎหมายได้รับการดูแลด้านสาธารณสุขและปัญหาอื่นๆ องค์กรพัฒนาเอกชนทำเช่นนั้นด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรม ทางการณ์ญี่ปุ่นเห็นพ้องด้วยเพื่อลดผลกระทบทางลบทางสังคมที่เกิดจากแรงงานอพยพชาวต่างชาติ แต่เมื่อคิดเทียบกับผลประโยชน์ที่นายทุนและเศรษฐกิจญี่ปุ่นได้รับจากแรงงานต่างชาติดูแล้วต้นทุนเหล่านี้มีมูลค่าน้อยมาก ถ้าหากต้นทุนเหล่านี้สูงแล้วรัฐบาลญี่ปุ่นก็คงไม่ยอมให้มีแรงงานผิดกฎหมายมากเท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และเหตุผลนี้ใช้ได้กับกรณีที่รัฐบาลและนักธุรกิจไทยกำลังหาประโยชน์กับแรงงานราคาถูกจากพม่าที่ลักลอบเข้ามาทำงานในไทย

แรงงานอพยพไทยในญี่ปุ่น : แรงงานไร้ฝีมือและหญิงบริการทางเพศ

แรงงานไร้ฝีมือไทยเข้าสู่ญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง แรงงานไทยในญี่ปุ่นส่วนใหญ่ทำงานรับจ้างในโรงงาน ร้านขายของชำ ร้านขายผักผลไม้ ทำงานเป็นคนล้างจาน เป็นแม่ครัว พ่อครัวและงานรับจ้างอื่นๆ สำหรับผู้หญิงทำงานเป็นคนเสิร์ฟอาหาร เป็นคนทำงานในบาร์ หรือมาจากการให้บริการทางเพศด้วย ตารางที่ 4 ประมาณการจำนวนคนงานไทยไร้ฝีมือที่เดินทางไปญี่ปุ่นแต่ละปีช่วงพ.ศ. 2534-38 ข้อมูลนี้ประมาณการจากการอยู่เกินวีซ่าของคนไทยในญี่ปุ่น (ดูตาราง 3 ในภาคผนวก ก.) และจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกระทรวงการต่างประเทศของไทย

ตารางที่ 4 : ประมาณการจำนวนแรงงานไทยที่อพยพสู่ญี่ปุ่นโดยผิดกฎหมาย

ถึงต่อปี พ.ศ.2534-38

จำนวนรวม	10,000-15,000
ชาย(ร้อยละ 40)	4,000-6,000
หญิง(ร้อยละ 60)	6,000-9,000

หญิงบริการทางเพศไทยในเยอรมนี

ประเทศเยอรมนีเป็นตลาดโสเภณีไทยที่ใหญ่ที่สุดในยุโรป สถิติไม่เป็นทางการจากเยอรมนี ปรากฏว่ามีผู้หญิงไทยเป็นโสเภณี 2,000 คน จากจำนวนโสเภณีทั้งหมด 6,000 คนในเบอร์ลิน ปัจจุบันมีคนไทยอาศัยอยู่เบอร์ลินและบริเวณใกล้เคียงประมาณ 10,000 คน ประมาณว่าจำนวนหญิงไทยที่เดินทางเข้าสู่เบอร์ลินเพื่ออาชีพนี้ประมาณปีละ 500 คน ระหว่างพ.ศ. 2534-37 (ประมาณการจากตัวเลขของ Ban Ying co-ordination centre, 1994 :9).

แรงงานไทยในไต้หวัน

ไต้หวันกำลังกลายเป็นตลาดสำหรับแรงงานไร้ฝีมือไทยที่ใหญ่ที่สุดนับจากพ.ศ.2535 ไต้หวันพร้อมเปิดรับคนงานไร้ฝีมือแบบถูกกฎหมาย พ.ศ.2536-38 สถิติของกระทรวงแรงงาน แสดงจำนวนคนไทยเดินทางไปไต้หวันเฉลี่ยปีละ 72,842 คน แบบถูกกฎหมาย ประมาณการคนงานผิดกฎหมายมีจำนวน 3,000 คน พ.ศ.2538 เราประมาณการจำนวนคนงานไทยเดินทางเข้าไต้หวันปีละ 100,000 คน ทั้งถูกและผิดกฎหมายในจำนวนนี้คาดว่าจะร้อยละ 20 เป็นผู้หญิง (สัดส่วนนี้ได้จากจำนวนคนอยู่เกินวีซ่าระหว่าง ม.ค.-พ.ค.2538 เป็นข้อมูลได้จากกระทรวงการต่างประเทศของไทย)

ไต้หวันกำลังกลายเป็นตลาดแรงงานที่สำคัญของโสเภณีไทยด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเมื่อเศรษฐกิจไต้หวันเจริญรุ่งเรืองขึ้นและการศึกษาขยายไปโนบรดาประชากรทั้งหญิงและชายอย่างทั่วถึง อุปทานหญิงไต้หวันที่จะทำงานเป็นหญิงบริการทางเพศก็ลดลงไปด้วย แต่ความต้องการหญิงอายุน้อยยังมีอยู่สูง ดังนั้นเอเย่นต์จึงหันมาหาหญิงอายุน้อยจากไทย และฟิลิปปินส์

ค่าป่วยการที่แรงงานอพยพจ่ายให้กับเอเย่นต์

ไปญี่ปุ่น

เรามีข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ว่า คนงานไทยต้องเสียค่าป่วยการเอเย่นต์เท่าไรเพื่อเข้าทำงานในญี่ปุ่นอย่างผิดกฎหมาย ข้อมูลเหล่านี้ได้จากการสัมภาษณ์คนงานไทยที่ถูกส่งตัวกลับจากญี่ปุ่น

จากกรณีที่คนงานไทยฆ่าตัวตายและจากการสัมภาษณ์หญิงไทยที่ขอความช่วยเหลือองค์กรพัฒนาเอกชนในญี่ปุ่น

ระหว่างพ.ศ. 2534 และพ.ศ. 2537 จำนวนเงินค่าป่วยการโดยเฉลี่ยต่อคนงานชาย 1 คน อยู่ระหว่าง 150,000-200,000 บาท สำหรับคนงานชายนั้นต้องจ่ายเงินค่าป่วยการนี้ก่อนเดินทาง ส่วนใหญ่แล้วต้องกู้ยืมเพื่อนำเงินมาจ่าย

ในกรณีหญิงไทยที่ไปทำงานบริการทางเพศส่วนใหญ่แล้วต้องทำงานในระบบสัญญาว่าจ้าง เอเจนต์จะจัดการทุกสิ่งทุกอย่างให้ซึ่งรวมทั้งการจัดหาหนังสือเดินทาง การทำวีซ่า และตั๋วเครื่องบินโดยจะมาคิดเงินและค่าไถ่กับผู้หญิงเหล่านั้นเมื่อเดินทางถึงญี่ปุ่นแล้ว ค่าป่วยการนี้ก็คือหนี้ที่ผู้หญิงเหล่านั้นจะต้องใช้ให้หมดโดยการให้บริการทางเพศกับลูกค้า

สำหรับในกรณีการค้าผู้หญิงเข้าญี่ปุ่นนั้น เอเจนต์ในประเทศไทยจะจัดหาผู้หญิงและเตรียมการต่างๆ เสียค่าใช้จ่ายประมาณ 150,000 บาทต่อราย (รวมค่าเดินทาง ค่าจัดเตรียมเอกสาร ค่าฝึกอบรม ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งอาจรวมถึงเงินคอร์รัปชันให้เจ้าหน้าที่รัฐ) ต่อจากนั้นเอเจนต์ในประเทศไทยจะขายผู้หญิงให้กับเอเจนต์ที่ญี่ปุ่นในราคาประมาณ 375,000 บาท เท่ากับทำกำไร 225,000 บาทต่อ 1 รายคิดเป็นอัตรากำไรร้อยละ 60 หลังจากนั้น เอเจนต์ที่ญี่ปุ่นก็จะมาถอนทุนและค้ากำไรกับผู้หญิงที่ซื้อมาอีกต่อทีหนึ่ง โดยมาคิดหนี้กับผู้หญิง

ระหว่าง พ.ศ. 2534-38 ระดับหนี้ดังกล่าวมานี้อยู่ประมาณ 800,000 บาทต่อคน เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2538 นักสังคมสงเคราะห์จากองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อนหญิงไทยในเอเชีย พบว่าจำนวนหนี้ดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็นระหว่าง 1-1.2 ล้านบาทเนื่องจากค่าเงินเยนเพิ่มสูงขึ้น ระดับหนี้จึงคิดเป็น 2-3 เท่าราคาที่ซื้อมา ในบทความนี้เราใช้ค่าป่วยการระดับเดิมคือ 800,000 บาท เพราะเราพิจารณากรณีหญิงไทยที่เดินทางเข้าไปอยู่ในญี่ปุ่นแล้ว และจะเข้าไปก่อนเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2538

ไปได้หวัน

รัฐบาลไทยกำหนดค่าป่วยการไปได้หวันในระดับ 56,000 บาทต่อคน ซึ่งจะรวมเหมาจ่ายค่าบริการและค่าใช้จ่ายอื่นในการเดินทางทั้งหมด แต่รัฐบาลไทยมีอาจบังคับใช้กฎอันนี้ ได้กระทรวงการต่างประเทศของไทย รายงานว่าเอเจนต์ในประเทศไทยคิดค่าป่วยการสูง คือ

70,000-100,000 บาทต่อรายและนี่เป็นอัตราที่แรงงานต้องจ่ายแม้จะเป็นคนงานที่เข้าทำงานอย่างถูกกฎหมาย

เรายังไม่มีข้อมูลค่าป่วยการที่หญิงไทยต้องจ่ายให้เอเย่นต์ในกรณีที่ถูกนำเข้าได้หวันเพื่อบริการทางเพศ กระทรวงการต่างประเทศไทยรายงานวาระหว่างปี 2537-มิถุนายน 2538 ปัญหาหญิงไทยไปค้าประเวณีที่ได้หวันมีมากขึ้น แก๊งค์ลักลอบส่งสตรีไทยไปค้าประเวณีมีทั้งคนไทยและคนได้หวันเข้าเกี่ยวข้องซึ่งมีการวางแผนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเจ้าหน้าที่บางคนของสำนักงานเศรษฐกิจและการค้าไทเปที่ประจำอยู่ประเทศไทย เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองทั้งไทยและได้หวันมีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจกับแก๊งค์เหล่านี้

ไปเยอรมนี

คนเยอรมัน เบลเยี่ยม และสัญชาติยุโรปรวมทั้งคนไทยร่วมทำงานเป็นเอเย่นต์ค้าผู้หญิงไทยไปทำงานเป็นโสเภณีในประเทศเยอรมนีและประเทศยุโรปอื่นๆ ในกรณีของเยอรมนี หญิงไทยที่อพยพชั่วคราวไปบริการทางเพศจะต้องทำงานภายใต้ระบบสัญญาว่าจ้างและตกเป็นหนี้ระหว่าง 3,000-4,000 เยอรมันมาร์ค จำนวนหนี้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่าค่าป่วยการนั้นรวมตัวเครื่องบินและขึ้นอยู่กับว่าต้องจัดหาทะเบียนสมรสกับคนเยอรมันให้ด้วยหรือไม่ องค์การพัฒนาเอกชนที่ช่วยผู้หญิงในเยอรมนีพบว่า ค่าป่วยการรายละ 10,000 มาร์คหรือเท่ากับ 140,000 บาทเป็นค่าป่วยการที่พบอยู่เสมอ

สรุปค่าป่วยการที่เอเย่นต์คิดกับแรงงานไทยในญี่ปุ่น ได้หวัน เยอรมนี

ตารางที่ 5 แสดงให้เห็นค่าป่วยการที่แรงงานไทยต้องจ่ายให้เอเย่นต์เพื่อเข้าทำงานในญี่ปุ่น ได้หวัน และเยอรมนี

ค่าป่วยการต่อราย (บาท)

ญี่ปุ่น	แรงงานไร้ฝีมือ	150-200,000
	หญิง (บริการทางเพศ)	800,000
ได้หวัน	ชายและหญิง	70-100,000
เยอรมนี	หญิง (บริการทางเพศ)	140,000

แรงงานอพยพเข้าเมืองไทย

กองตรวจคนเข้าเมืองประมาณการว่าจนถึงเดือนสิงหาคม 2538 มีชาวต่างชาติทำงานแบบผิดกฎหมายอยู่ในประเทศไทยประมาณ 500,000 กว่าคนเท่านั้น (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 : ประมาณการแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในไทยของกองตรวจคนเข้าเมือง สิงหาคม พ.ศ.2538

ประเทศที่มา	จำนวน
พม่า	334,123
จีน	100,000
ลาว, เขมร	10,000
เอเชียใต้	81,357
รวม	525,480

ข้าราชการไทยที่ทำงานเกี่ยวกับเรื่องแรงงานผิดกฎหมายคาดว่าจำนวนคนงานต่างชาติที่ทำงานผิดกฎหมายในประเทศไทยมีอยู่ระหว่าง 600,000-1,000,000 คน ตัวเลขนี้ไม่รวมชาวยุโรป มีหนังสือพิมพ์ระดับท้องถิ่นใกล้เขตชายแดนรายงานว่า แรงงานต่างชาติผิดกฎหมายอาจสูงถึงกว่า 1 ล้านคน นักเศรษฐศาสตร์ผู้หนึ่งพบว่าชาวพม่าเข้าทำงานแบบผิดกฎหมายในประเทศไทยในหลายจังหวัดภาคเหนือตัวเลขประมาณการแรงงานผิดกฎหมายในไทยของกองตรวจคนเข้าเมือง โดยเฉพาะในกรณีของชาวมอมนั้นต่ำกว่าความเป็นจริงมากและน่าจะปรับขึ้นเป็น 3 เท่าจึงจะสอดคล้องกับความเป็นจริง

ด้วยข้อมูลและความคิดเห็นต่างๆ เหล่านี้เราประมาณการจำนวนแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในประเทศไทยที่สะสมระหว่างพ.ศ. 2534 ถึง พ.ศ. 2538 ว่าสูงถึง 1.2 ล้านคน แบ่งแยกเป็นเชื้อชาติต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ประมาณการแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยทั้งหมด (2538)

(คน)

พม่า	1,010,000*
จีน	100,000
ลาว, เขมร	10,000
เอเชียใต้	81,357
รวม	1,201,357

* ประมาณการนี้ไม่สูงเกินไป กลางปี พ.ศ.2539 กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน แสดงตัวเลข คนงานต่างชาติผิดกฎหมายซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานพม่าแทบทั้งสิ้น 717,689 ราย ทำงานอยู่ใน 39 จังหวัด เปรียบเทียบกับความต้องการแรงงานของสถานประกอบการใน 39 จังหวัด จำนวน 1,295,098 คน คูณดูยา และคนอื่นๆ (2539)

มีแรงงานพม่าเป็นจำนวนมากที่เข้าทำงานบริการทางเพศในประเทศไทย องค์การพัฒนาเอกชนที่ทำงานช่วยเหลือหญิงพม่าที่ถูกบังคับให้เป็นโสเภณีในไทย ประมาณการว่ามีเด็กหญิงพม่าอย่างน้อยๆ 29,000 คน ที่ทำงานบริการทางเพศในเขตจังหวัดติดชายแดนพม่า ข้าราชการของไทยที่ทำงานเกี่ยวกับแรงงานอพยพประมาณการว่า ในบรรดาแรงงานพม่าทั้งหมดน่าจะมีผู้ที่ทำงานบริการทางเพศร้อยละ 5 ถ้าเราใช้ตัวเลขนี้ ประกอบกับประมาณการ ตารางที่ 7 พบว่าโสเภณีพม่าในประเทศไทยอาจจะสูงถึง 50,000 คน

แรงงานต่างชาติผิดกฎหมายจากพม่า ลาว กัมพูชาส่วนใหญ่แล้วทำงานรับจ้างเป็น ลูกเรือหาปลา กริควางในสวนยางพารา เป็นคนรับใช้ตามบ้าน เป็นคนงานในอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ในบรรดาคนงานจีนที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมีกลุ่มคนงานมีฝีมือ หรือประเภทวิชาชีพอยู่ด้วยที่ทำงานภาคบริการก็มี เช่น เป็นคนเสิร์ฟอาหารในโรงแรม เป็นนักร้อง เป็นโสเภณีตามบาร์ และไนท์คลับและเป็นนางทางโทรศัพท์ หญิงสาวชาวจีนที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานเป็นโสเภณีมาก่อนจำนวนหนึ่งถูกชักจูงให้มาเมืองไทยและถูกบังคับให้เป็นโสเภณี คนงานอพยพจากเอเชียใต้ (บังคลาเทศ อินเดีย ปากีสถาน) มักเข้ามาทำงานร้านอาหาร เช่น ขายถั่วทอดและเป็นคนรับขายในกิจการค้าผ้า พวกเขามีสายสัมพันธ์กับชาวอินเดียอื่น ๆ ที่ได้ตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทยแล้ว และตั้งเนื้อตั้งตัวเป็นพ่อค้าในกิจการเกี่ยวกับอาหารและสิ่งทอ

แรงงานอพยพประเภทไร้ฝีมือพร้อมที่จะทำงานได้รับค่าจ้างต่ำกว่าคนงานไทย พวกเขามิอาจเรียกร้องการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน ดังนั้นแรงงานเหล่านี้จึงให้ประโยชน์กับนาย

จ้าง แรงงานชาวพม่าเข้ามาทำงานในประเทศไทยตามตะเข็บชายแดน บางคนยอมรับค่าจ้างระหว่าง 20-25 บาท ต่อวัน ถือว่าในเขตจังหวัดอื่นค่าจ้างอาจเพิ่มขึ้นเป็น 40-50 บาทต่อวัน ซึ่งก็จะเป็นเพียงครึ่งหนึ่งของค่าจ้างคนงานไทย คนงานพม่าที่เป็นลูกเรือหาปลาใกล้เขตชายแดนมีรายได้ 700-750 บาทต่อเดือน ขณะที่ลูกเรือไทยจะมีรายได้ระหว่าง 1,800-3,800 บาทต่อเดือน

แรงงานพม่าพร้อมที่จะรับค่าจ้างต่ำกว่าในพม่าเองนั้นหางานทำไม่ได้ จนกลุ่มน้อยเช่น มอญ กระเหรี่ยง และไทยใหญ่พอใจที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเกณฑ์เป็นทหารหรือการถูกควบคุมโดยรัฐบาลพม่าที่ยุ่งยาก

นายจ้างไทยที่จ้างแรงงานพม่าจึงสามารถประหยัดต้นทุนด้านแรงงานได้ถึงร้อยละ 50-70 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้างคนงานไทย

การค้ากำไรจากแรงงานพม่าในไทย (ก่อนมิถุนายน 2539)

ก่อนเดือนมิถุนายน 2539 รัฐบาลไทยยอมให้นายจ้างไทยจ้างแรงงานพม่าแบบถูกกฎหมายภายใต้ กฎเกณฑ์นายจ้างต้องจดทะเบียนคนงานและจ่ายค่ามัดจำ 5,000 บาท แต่มีนายจ้างจ้างคนงานตามเกณฑ์นี้เป็นจำนวนน้อย เงินค่ามัดจำเคยสูงถึง 50,000 บาทแต่ลดลงมา ถึงกระนั้นก็ตามกระบวนการจดทะเบียนในขณะนั้นมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อน กล่าวคือ นายจ้างจะต้องไปแจ้งตำรวจว่ามีคนงานพม่าเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ต่อจากนั้นคนงานจะถูกขังไว้จนกว่านายจ้างจะมาประกันตัวออกไป แล้วถูกส่งขึ้นศาลก่อนที่จะมีคำสั่งศาลให้เจ้าอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว เพื่อทำงาน

เป็นที่รู้กันดีว่านายจ้างส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงกระบวนการที่ใช้เวลานานมาจนถึงกล่าว พวกเขาพอใจที่จะจ่ายสินบน 5,000 บาทต่อคนให้กับตำรวจในท้องถิ่นเพื่อความสะดวก ต้นทุนดังกล่าวไม่สูงมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่นายจ้างจะได้รับจากแรงงานพม่าราคาถูก ตำรวจบางรายในพื้นที่ชายแดนใกล้กับพม่าจะไปเยี่ยมเยือนตามบ้านที่มีการจ้างแรงงานพม่าเป็นคนรับใช้ และ บางครั้งก็ขอลำคุ้มครองจากเจ้าของบ้าน แม้คำพม่าที่รับใช้อาหารเขตชายแดนกล่าวว่า พวกเขาแต่ละคนจ่ายตำรวจท้องถิ่นบางรายเพื่อแลกกับการเข้ามาทำงานในประเทศไทย ในกรณีของเด็กสาวพม่าที่เข้ามาอยู่ในบริการทางเพศเธอยืนยันจะต้องจ่ายให้ตำรวจด้วยและวงเงินจะสูงกว่าที่จะต้องจ่ายคนงานธรรมดา

หลังเดือนมิถุนายน 2539 รัฐบาลผ่อนปรนให้แรงงานพม่า ลาว เขมร ที่ลักลอบเข้ามาทำงานก่อน 25 มิถุนายน 2539 มีฐานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองระหว่างรอการส่งกลับ และให้กระทรวงแรงงานผ่อนปรนการจ้างงานในบางอาชีพที่ไม่ใช้ทักษะสูงบางประเภทได้เป็นเวลา 2 ปี ใน 43 จังหวัด (มติคณะรัฐมนตรีเมื่อ 25 มิถุนายน 2539 วันที่ 2 กรกฎาคม 2539 และ 16 กรกฎาคม 2539) อาชีพอื่นๆที่ผ่อนปรนให้ คือ อาชีพกรรมกร การทำงานในภาคเกษตรกรรม ประมงทะเลและกิจกรรมต่อเนื่อง ก่อสร้าง เหมืองแร่ ถ่านหิน การขนส่งขนถ่ายสินค้าทางน้ำ และอุตสาหกรรมการผลิต โดยคนงานต่างค้าต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อทำทะเบียนประวัติ และนายจ้างทำสัญญาประกันตัวไว้ในวงเงินคนละ 1,000 บาท ในทางปฏิบัติการรายงานตัวและการทำทะเบียนประวัติมีน้อย นายจ้างส่วนใหญ่พอใจจ้างแรงงานโดยไม่รายงาน และยอมเสียเงินให้กับเจ้าหน้าที่อย่างไม่เป็นทางการหากจำเป็น

กฎเกณฑ์ใหม่ลดภาระที่แรงงานทั่วไปและนายจ้างต้องจ่ายภาษีไม่เป็นทางการให้กับเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนที่คอร์รัปชัน แต่ในกรณีของการเข้ามาทำงานบริการทางเพศ ซึ่งยังเป็นเรื่องผิดกฎหมาย เอเยนต์ก็ยังคงจ่ายให้ตำรวจอยู่ แม้ว่าวงเงินอาจน้อยลง การประมาณการเรื่องค่าป่วยการให้เอเยนต์ในคอนค่อไปเป็นประมาณการสถานการณ์ก่อนมิถุนายน 2539

สรุป

รัฐบาลของประเทศที่ส่งคนงานไปทำงานต่างประเทศสนับสนุนการอพยพชั่วคราวดังกล่าวด้วยเหตุผล 2 ประการสำคัญ คือ

1. ใช้วิธีส่งคนงานไปต่างประเทศเพื่อแก้ปัญหการว่างงานและปัญหาความยากจนได้ในระดับหนึ่ง
2. รัฐบาลได้รับรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาอุดหนุนดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล

ประเทศผู้รับแรงงานข้ามชาติได้รับประโยชน์ยิ่งกว่าประเทศผู้ส่งเพราะสามารถแก้ปัญหาแรงงานขาดแคลนโดยไม่ต้องลงทุนทางการศึกษา และการฝึกอาชีพของคนงาน นอกจากนี้ยังได้แรงงานมาทำงานในราคาถูกกว่าที่จะจ้างคนงานท้องถิ่น โดยทั่วไปต้นทุนจะต่ำกว่าร้อยละ

ละ 50-70 นายจ้างจึงแสวงหาผลกำไรได้อย่างงาม แม้ว่าจะมีต้นทุนทางสังคมบ้างที่เกี่ยวกับการบริการด้านสาธารณสุขและอื่นๆ แต่ผลประโยชน์คุ้มเกินต้นทุน

นอกเหนือจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแล้ว ผู้วางนโยบายน่าจะพิจารณาอีกประเด็นทางด้านมนุษยธรรม แรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมายมักถูกเอาเปรียบจากเอเย่นต์และสำนักจัดหางาน ตัวชีวิตอัตราการเอาเปรียบนี้ก็คือ ค่าป่วยการจำนวนสูงที่เอเย่นต์และในบางครั้งตำรวจท้องถิ่น บางรายเรียกเก็บจากแรงงานอพยพและในบางกรณีจากนายจ้างของเขาด้วย

สำหรับจำนวนคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศประเภทคนงานไร้ฝีมือ ตัวเลขในตารางที่ 8 ชี้ให้เห็นมูลค่า ค่าป่วยการที่จ่ายให้กับเอเย่นต์ พ.ศ. 2537/38 การคำนวณนี้จะจําเพาะแรงงานไทยผิดกฎหมายที่ไปทำงานในญี่ปุ่น ได้หัว และเยอรมนี

ประมาณการจำนวนคนงานพม่าที่เดินทางเข้าไทยโดยผิดกฎหมายและค่าป่วยการที่พวกเขาต้องเสียให้กับเอเย่นต์และตำรวจท้องถิ่นได้แสดงไว้ในตารางที่ 9 ประมาณการนี้เป็นช่วงก่อนนโยบายผ่อนปรนแรงงานจากพม่า ลาว เขมร เมื่อเดือนมิถุนายน และกรกฎาคม 2539

ตารางที่ 8 ประมาณการค่าป่วยการที่คนงานไทยไปต่างประเทศจ่ายให้เอเย่นต์
มูลค่าเฉลี่ยต่อปีพ.ศ.2534-38

ประเทศ		จำนวนคน งาน นำเข้าต่อปี	ค่าป่วย การ/คน งาน(บาท)	รวมค่าป่วย การทั้งหมด (ล้านบาท)	ส่วนของ เอเย่นต์ใน ไทย* (ล้านบาท)
ญี่ปุ่น	คนงานไร้ฝีมือ หญิง(โสเภณี)	4,000-6,000	150-200,000	600-800	600-800
		6,000-9,000	800,000	4,800-7,200	1,440-2,160
ไต้หวัน	ชายและหญิง	100,000	70-100,000	7,000-10,000	2,100-3,000
เยอรมนี	หญิง (โสเภณี)	500	140,000	70	28
รวมทั้ง หมด		110,500- 115,500		12,400-17,070	4,168-5,988

* ร้อยละ 30 ในกรณีการค้าหญิง ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สัคคหกรรมในกระทรวงการต่างประเทศ
ของไทย

ตารางที่ 9 : ประมาณการค่าป่วยการที่แรงงานพม่าจ่ายให้เอเย่นต์เพื่อเข้าทำงานในประเทศไทย
มูลค่าเฉลี่ยพ.ศ.2534-38

	จำนวน	ค่าป่วยการ/คนงาน	รวม(ล้านบาท)
โสเภณี	10,000	10,000	100
คนงานอื่นๆ	200,000	5,000	1,000
รวม	210,000	-	1,100

โดยสรุป พ.ศ. 2534-38 มูลค่าเงินค่าป่วยการที่เป็นรายได้ของเอเย่นต์ ในการค้าแรงงานทั้งที่ออกไปจากต่างประเทศและเข้ามาในไทย อย่างน้อยๆ 13,000-18,000 ล้านบาทต่อปี (ตาราง 8 และ 9) ส่วนที่ตกเป็นรายได้ของเอเย่นต์คนไทยคิดเป็นมูลค่า 5-7 พันล้านบาท ตัวเลขนี้ต่ำกว่าที่เกิดจริงๆ เพราะยังมีได้รวมค่าบริการเอเย่นต์ที่คนงานไทยจ่ายเพื่อเดินทางไปทำงานที่สหรัฐอเมริกา (100-180,000 บาท) ต่อคน เพื่อทำงานฝีมือในโรงงาน 200-250,000 บาท เพื่อทำงานในโฮเทล สถานเริงรมย์และคาสิโน (Bangkok Post, Sept. 18, 1995) ในกรณีค้าผู้หญิงไปอเมริกาค่าบริการเอเย่นต์อยู่ระหว่าง 450,000 - 1,075,000 บาทต่อราย การค้าหญิงไทยไปประเทศต่างๆ ครอบคลุมไปถึงประเทศสิงคโปร์ ชองกง นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ สเปน สวิตเซอร์แลนด์ เดนมาร์ก ฯลฯ แต่เราไม่มีข้อมูลฐานเพียงพอที่จะนำประมาณการมูลค่าการค้า

สำหรับประมาณการในตารางที่ 9 ก็ต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะคิดเฉพาะแรงงานพม่า เรายังไม่รวมแรงงานจากจีน เอเชียใต้ กัววมูร์ และไต้หวันจากยุโรปตะวันออก นอกจากนี้ขณะนี้กรุงเทพฯ ได้กลายเป็นศูนย์กลางทางการค้าแรงงานข้ามชาติจากจีน เอเชียใต้ ไปประเทศที่สามเช่น สหรัฐอเมริกา ค่าบริการส่วนหนึ่งจะตกอยู่ในมือเอเย่นต์คนไทยด้วย แต่เราไม่มีข้อมูลฐานเพียงพอจะนำมาใช้ประมาณการได้ ในประเด็นนี้ตัวเลขในตารางที่ 9 ต่ำกว่าความเป็นจริงมาก

การจัดสรรรายได้จากการค้าหญิงไทยในต่างแดน

โสภณเป็นอาชีพสำคัญอาชีพหนึ่งในบรรดาแรงงานไทยที่เข้าทำงานอย่างผิดกฎหมายต่างประเทศ ประมาณการได้ว่า กว่าครึ่งหนึ่งของแรงงานสตรีผิดกฎหมายในญี่ปุ่น ได้วันและเยอรมนีทำงานบริการทางเพศ ในส่วนนี้จะประมาณการมูลค่าทางเศรษฐกิจของโสภณไทยในญี่ปุ่นและเยอรมนี ประเทศอื่นๆยังไม่มีข้อมูลเพียงพอ สำหรับกรณีสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์นำเสนอเพียงข้อมูลที่ได้จากแม่เล้าถูกจับ หรือเอเย่นต์ถูกจับกุมเท่านั้น และแสดงให้เห็นการจัดสรรสัดส่วนเงินรายได้ระหว่างเอเย่นต์และหญิงบริการทางเพศดังกล่าว

รายงานนี้ให้ความสนใจกับกรณีญี่ปุ่นและเยอรมนีเพราะเป็นตลาดใหญ่ที่สุดสำหรับโสภณไทย และเพราะว่าเรามีตัวเลขที่น่าเชื่อถือได้ ประเทศอื่นๆในยุโรปมีหญิงบริการทางเพศไทยทำงานอยู่แต่มีข้อมูลไม่เพียงพอ ได้วันกำลังเป็นตลาดสำคัญแห่งใหม่แต่เรายังไม่มีข้อมูลด้านรายได้และระบบการค้าผู้หญิงในประเทศนี้

การค้าผู้หญิงเพื่อบริการทางเพศในญี่ปุ่น

การบริการทางเพศและการนำเข้าแรงงานไร้ฝีมือมาทำงานในญี่ปุ่นเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ดังนั้น คนไทยที่ทำงานบริการทางเพศในญี่ปุ่นจึงอยู่ในฐานะผิดกฎหมายถึงสองกระทง เอเจนต์ญี่ปุ่นร่วมมือกับคนไทยบางคนมีบทบาทสำคัญเป็นเอเจนต์นำเข้าผู้หญิงไทยเพื่อการค้าประเวณี

การค้าผู้หญิงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าสู่บริการทางเพศในญี่ปุ่นเริ่มเป็นกิจการขนาดใหญ่ในทศวรรษ 2520 ก่อนหน้านั้นชายญี่ปุ่นเดินทางมารับบริการจากผู้หญิงในภูมิภาคนี้โดยผ่านการนำเที่ยวเช็กส์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเริ่มประมาณปี พ.ศ.2503 และขยายตัวอย่างรวดเร็วในทศวรรษ 2510 ในช่วงแรกๆการท่องเที่ยวเพื่อเช็กส์มีจุดหมายปลายทางอยู่ที่ไต้หวันแต่ต่อมาย้ายไปที่ฟิลิปปินส์และประเทศไทย ปีพ.ศ. 2524 นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นจ่ายเงินประมาณ 70 เหรียญสหรัฐเพื่อรับบริการทางเพศในฟิลิปปินส์ จากจำนวนเงินดังกล่าว ผู้หญิงจะได้รับส่วนแบ่ง 5-7 เหรียญสหรัฐ ทศวรรษ 2510 และ 2520 องค์การพัฒนาเอกชนและขบวนการสตรีในญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และประเทศไทยต่อต้านการท่องเที่ยวเพื่อเช็กส์ของชาวญี่ปุ่น เมื่อนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นเดินทางมาเยี่ยมเยือนกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปีพ.ศ. 2524 นายกรัฐมนตรีถูกประท้วงจากกลุ่มสตรีต่างๆ

จากช่วงเวลานั้นเองที่เอเจนต์เริ่มนำผู้หญิงจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าญี่ปุ่นเพื่อให้บริการชายญี่ปุ่นโดยตรง เริ่มแรกนั้นมีการนำเข้าผู้หญิงมาจากประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อถึงกลางทศวรรษ 2520 นายกรัฐมนตรีอาคิโนพยายามห้ามหญิงฟิลิปปินส์อพยพไปทำงานบริการทางเพศในญี่ปุ่นโดยตรงตราผู้หญิงที่เดินทางออกอย่างเคร่งครัดมากขึ้น และได้จับกุมเจ้าพนักงานที่ร่วมมือกับเอเจนต์ทั้งหลาย มาตรการดังกล่าวทำให้การค้าผู้หญิงจากฟิลิปปินส์เข้าญี่ปุ่นประสบความยุ่งยาก ณ จุดนี้เองที่เอเจนต์แสวงหาแหล่งใหม่ในไทย ทศวรรษ 2520 การค้าหญิงไทยขยายตัวอย่างรวดเร็วเพราะทำกำไรสูง พ.ศ.2538 ประมาณการว่ามีหญิงบริการทางเพศที่เป็นคนต่างชาติในญี่ปุ่นกว่า 100,000 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวฟิลิปปินส์หรือคนไทย

สาเหตุสำคัญของการค้าหญิงเพื่อให้บริการทางเพศในญี่ปุ่นก็คือตลาดหรือความต้องการที่มีค่อนข้างสูงนั่นเอง

ประมาณครึ่งหนึ่งของหญิงฟิลิปปินส์ที่อพยพเข้าทำงานชั่วคราวในญี่ปุ่นเดินทางอย่างถูกกฎหมายในฐานะเป็นศิลปินหรือนักแสดง แต่พวกเธอก็ทำงานบริการทางเพศด้วย ในญี่ปุ่น

ผู้หญิงฟิลิปปินส์ได้เปรียบกว่าหญิงไทยเพราะพูดภาษาอังกฤษได้และมีโบสถ์คริสต์ศาสนาเป็นศูนย์กลางของสังคมพวกเธอ บรรดาหญิงเหล่านี้จะพบกันเมื่อเข้าโบสถ์และอาจได้รับความช่วยเหลือจากคนอื่นๆที่นับถือศาสนาเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีชุมชนฟิลิปปินส์ที่ได้รับใบอนุญาตเข้าทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายในญี่ปุ่นตามสมควรที่จะให้ความช่วยเหลือได้

แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีของไทยแล้ว หญิงไทยที่อพยพเข้าทำงานในญี่ปุ่นส่วนใหญ่ถูกชักจูงหรือถูกหลอกลวงให้เข้าทำงานเป็นโสเภณี พวกเขาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและปราศจากเครือข่ายชุมชนคนไทยที่จะให้ความอบอุ่นหรือให้ความช่วยเหลือเหมือนกับกรณีของชาวฟิลิปปินส์

การค้าหญิงไทยในญี่ปุ่น

การค้าหญิงไทยเพื่อบริการทางเพศในญี่ปุ่นเป็นขบวนการที่อยู่ในความควบคุมของเอเจนต์ เอเจนต์เหล่านี้มีเส้นสายโยงใยกับกลุ่มอาชญากรรมทั้งในญี่ปุ่นและในประเทศไทย (ดูรายละเอียดเครือข่ายการค้าในภาคผนวก ก.) เอเจนต์จะจัดการให้ผู้หญิงทั้งหมด ทั้งในเรื่องการจัดทำหนังสือเดินทาง ตัวเครื่องบิน การทำวีซ่าเข้าญี่ปุ่น รวมทั้งมีการฝึกเรียนภาษา ฯลฯ ผู้หญิงไทยเป็นจำนวนมากเคยถูกนำเข้าญี่ปุ่นโดยใช้หนังสือเดินทางปลอมเป็นคนมาเลเซียเพราะญี่ปุ่นมีการตกลงพิเศษที่ยอมให้ชาวมาเลเซียเดินทางเข้าญี่ปุ่นได้โดยไม่ต้องใช้วีซ่า พ.ศ. 2534-2537 คนไทย 46,995 คนเดินทางเข้าญี่ปุ่นโดยผิดกฎหมายและทั้งหมดถูกส่งกลับประเทศไทย (ดูตารางที่ 4 ภาคผนวก ก.) ในบรรดาหญิงไทยในกลุ่มนี้ร้อยละ 70 กล่าวว่า เดินทางมาญี่ปุ่นโดยใช้หนังสือเดินทางปลอมจากมาเลเซีย ส่วนใหญ่ทำงานบริการทางเพศในญี่ปุ่น

ในขณะนี้การนำเข้าผู้หญิงไทยโดยใช้พาสปอร์ตมาเลเซียทำได้ยากขึ้น เพราะทางการญี่ปุ่นกวัดขังการตรวจจับ เอเจนต์หันไปนำเข้าโดยผ่านประเทศที่สามทำให้ดูเหมือนเป็นนักท่องเที่ยวไทยธรรมดา เช่น พาไปประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ก่อน หรือแม้แต่เข้าผ่านลอสแอนเจลิส ในกรณีนี้จะใช้วีซ่าจริง พาสปอร์ตไทยแต่เปลี่ยนรูปจากเจ้าของเดิมเป็นผู้หญิงที่ต้องการนำเข้า เป็นการปลอมแปลงพาสปอร์ต

การอพยพของหญิงไทยเข้าสู่ญี่ปุ่นเพื่อทำงานชั่วคราวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วปลายทศวรรษ 2520 และถึงระดับสูงสุดในปี พ.ศ.2534-36 จำนวนหญิงไทยที่เดินทางเข้าญี่ปุ่นเพื่อค้าประเวณีในแต่ละปี จะผันแปรไปตามสภาพเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ตัวเลขสูงสุดคือช่วงเศรษฐกิจเฟื่อง

พ.ศ. 2534-36 สถิติรายปีของหญิงไทยอยู่เกินวีซ่าที่กำหนดสูงถึง 28,000 คน พ.ศ.2537-38 เศรษฐกิจชะลอตัวลงความต้องการหญิงไทยก็ลดลง นอกจากนั้น ในช่วงระยะหลังนี้ทางการญี่ปุ่น ควบคุมการลักลอบเข้าประเทศมากขึ้น และมีกรณีเอเย่นต์รายใหญ่ในญี่ปุ่น ถูกจับกุมทำให้จำนวน หญิงไทยที่ลักลอบเข้าญี่ปุ่นชะลอตัวลง สถิติของหญิงไทยอยู่เกินวีซ่าที่กำหนด ลดลงเหลือ 24,926 และ 24,170 ในพ.ศ. 2537 และ 2538 ตามลำดับ (ตารางที่ 3 ภาคผนวก ก.) ผู้สััดทักกรณีใน กระทรวงการต่างประเทศของไทยใช้สถิติของกระทรวงยุติธรรมญี่ปุ่น ประมาณการจำนวนสะสม ของหญิงไทยบริการทางเพศในญี่ปุ่นเมื่อปลายปี 2538 ประมาณ 23,000 คน ตัวเลขจริงอาจสูงกว่า นี้เล็กน้อย เพราะจะมีหญิงไทยจำนวนหนึ่งถูกนำเข้าญี่ปุ่น โดยใช้พาสปอร์ตของชาติอื่น แต่ไม่น่า จะมีจำนวนมากนัก

ในช่วงแรกๆนั้น เอเย่นต์ที่นำหญิงไทยเข้าสู่ญี่ปุ่นเป็นชาวญี่ปุ่นและบาร์ที่หญิงไทยทำ งานอยู่มักมีแม่เล้าชาวไต้หวันเป็นผู้ดูแล ในระยะต่อมามีหญิงไทยที่แต่งงานกับเจ้าของบาร์หรือ แมงคาญี่ปุ่นหรือยากูซ่าและหญิงไทยเหล่านี้เองที่กลายมาเป็นแม่เล้า พวกเธอมีบทบาทสำคัญค้า หญิงไทยด้วยกันเอง นอกจากนี้ยังมีคนไทยอื่นๆที่ลงทุนในกิจการบาร์ผู้ชายและร้านอาหารไทย เพื่อบริการหญิงไทยในช่วงวันหยุดและเมื่อพวกเธอมาหาความสำราญในตอนเย็น

ทศวรรษ 2530 เกิดมีชุมชนไทยในญี่ปุ่นแต่สมาชิกของชุมชนเหล่านี้มักมีอาชีพค้า ผู้หญิงหรืออยู่ในธุรกิจที่หากำไรจากรายได้ของหญิงไทยในญี่ปุ่นนั่นเอง รวมทั้งธุรกิจทำบาร์เพื่อ ให้หญิงไทยมาเที่ยวหลังเลิกงาน (ช่วงหลังตี 2 ไปแล้ว) และบ่อนการพนันซึ่งถูกค้าสำคัญ คือ ยากู ซ่าและหญิงบริการทางเพศไทยนั่นเอง ชุมชนเหล่านี้ทำให้หญิงไทยไม่โคเดเคียวแต่ไม่ได้เกิดขึ้น เพื่อช่วยเหลือหญิงไทย

ในช่วงแรก ๆ ที่หญิงไทยเพิ่มจำนวนขึ้นในญี่ปุ่นในทศวรรษ 2520 นั้น ประมาณร้อยละ 90 ถูกบังคับหรือหลอกลวงให้เข้าไปสู่บริการทางเพศ ในระยะต่อมา(2538/39)สัดส่วนของ หญิงไทยที่ถูกหลอกลวงลดลงเป็นประมาณร้อยละ 20 นั้น คือ ในขณะที่ประมาณร้อยละ 80 ของ หญิงไทยที่ไปทำงานในญี่ปุ่นไปด้วยความตั้งใจที่จะทำงานในกิจการทางเพศโดยตรงที่ถูกหลอก หรือไม่รู้ก็ คือ เมื่อไปถึงแล้วจะต้องถูกบังคับทำงานใต้อาณัติของเอเย่นต์ (ศิริพร สโครบาเน็ค ใน การเสวนาปัญหาการค้าประเวณีข้ามชาติ ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง 9 กุมภาพันธ์ 2539)

ระบบการทำงานในญี่ปุ่น

ข้อมูลสถิติชี้ว่า หญิงไทยที่เข้าทำงานในญี่ปุ่นเพื่อบริการทางเพศส่วนใหญ่แล้วจะต้องถูกนำเข้ามาโดยเอเจนต์ มีเป็นจำนวนน้อยที่เดินทางเข้ามาโดยใช้พาสปอร์ตจริง มีวีซ่าประเภทนักท่องเที่ยวแล้วจึงอยู่เกินวีซ่าและต่อมาเข้าทำงานบริการทางเพศ แต่แม้จะเดินทางเข้ามาโดยใช้วีซ่านักท่องเที่ยวก็ยังคงต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของแม่เล้าหรือเจ้าของบาร์นั่นเอง

เอเจนต์จ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางให้ล่วงหน้า จัดหาอาหารและที่อยู่อาศัยให้ แต่จะให้ผู้หญิงจ่ายเงินเหล่านี้ทดแทนพร้อมกำไร โดยให้ทำงานบริการทางเพศ พ.ศ.2536-8 จำนวนหนึ่งจากการนำผู้หญิงเข้าประมาณ 800,000 บาทต่อราย นอกจากนี้แม่เล้ายังคิดค่าอาหารและที่พักอาศัยอีกประมาณเดือนละ 80,000 บาท

รายได้ที่ได้จากลูกค้าที่มาใช้บริการทางเพศนั้นอยู่ระหว่าง 20,000-40,000 บาทต่อราย ขึ้นอยู่กับลักษณะของบาร์ที่ผู้หญิงอยู่ สถานที่ตั้ง และขึ้นอยู่กับว่าเป็นการให้บริการชั่วคราวหรือตลอดทั้งคืน จากการสัมภาษณ์หญิงไทยที่ถูกส่งตัวกลับประเทศไทย พบว่า เคยมีหญิงไทยที่ใช้หนี้รวดเร็วที่สุด 3-4 เดือน โดยปกติจะต้องใช้เวลา 9 เดือนหรือมากกว่านั้น ถ้าหากผู้หญิงโชคร้าย เธออาจจะถูกหลอกลวงและถูกขายให้กับเอเจนต์อื่นหลังจากที่ใช้หนี้กับเอเจนต์คนแรกจบ แล้วเท่ากับว่าต้องเริ่มเป็นหนี้ใหม่อีก โดยทั่วไปแล้วพบว่า เอเจนต์ญี่ปุ่นมักทำตามสัญญาคือ ไม่บิดเบี้ยวเมื่อผู้หญิงใช้เงินหมดก็จะปล่อยเป็นอิสระ

ส่วนแบ่งรายได้ที่เกิดจากหญิงบริการทางเพศไทยในญี่ปุ่น

ถ้าหากผู้หญิงไทยถูกนำเข้าญี่ปุ่นเป็นแรงงานผิดกฎหมายและถูกบังคับให้ทำงานบริการทางเพศอยู่ในญี่ปุ่นเป็นเวลา 1 ปีก่อนที่จะถูกจับและถูกส่งตัวกลับบ้าน เธอจะสร้างรายได้เท่าไร เอเจนต์ แม่เล้าและแม่เล้าจะได้รับส่วนแบ่งเท่าไร การคำนวณในตารางที่ 10 ชี้ให้เห็นรายได้ที่หญิงไทยหนึ่งคนสร้างขึ้น และตารางที่ 11 แสดงส่วนแบ่งให้กับกลุ่มคนต่างๆ สมมติฐานที่ใช้ คือ ในช่วงปีแรกหญิงไทยต้องทำงานใช้หนี้ประมาณ 9 เดือนแรก ช่วง 3 เดือนหลังทำงานโดยปลอดหนี้แต่ยังอยู่ภายใต้อาณัติแม่เล้า ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่ได้จากลูกค้า ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ที่อยู่อาศัยและเสื้อผ้าได้จากการสอบถามหญิงไทยที่ถูกจับและถูกกักตัวอยู่ที่กองตรวจคนเข้าเมืองในโอซาก้าระหว่าง กรกฎาคม - สิงหาคม 2538 และจากการสัมภาษณ์หญิงบริการที่ต้องการความช่วยเหลือ